Przedpłatę za „Dziennik Bydgoski“ na miesiąc październik wzgl. IV kwartał przyjmują listowi w całym kraju do 25 września z zapewnieniem dostawy wszystkich, zwłaszcza pierwszych gazet w nowym miesiącu.

Cena egz. 20 groszy — 14 stron.

DZIENNIK BYDGOSKI

Do „Dziennika“ dołączamy co tydzień: Tygodnik Sportowy i Dodatek powieściowy. Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 4—7 po południu. Oddział w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 5. Przedstawicielstwa: w Toruniu, ul. Mostowa 17 — w Grudziądzu, ul. Toruńska 22 w Inowrocławiu, Król. Jadwigi 16 w Gdyni, Skwer Kościuszki 24, I ptr.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 2.95 zł. miesięcznie 8.85 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.34 zł. miesięcznie, 10.00 zł. kwartalnie Pod opaską: w Polsce 6.95 zł., zagranicę 9.25 zł. miesięcznie. Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 12/14. Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.

Telefony: Nr zbiorowy 2650 (trzy przewody) — Oddział w Bydgoszczy 1299. Założyciel Jan Teska. Telefony Przedstaw.: Toruń 1546, Grudziądz 1294, Gdynia 1460, Inowrocław 637

Numer 219 | BYDGOSZCZ, sobota dnia 24 września 1938 r. | Rok XXXII.

Zagadka daleka do rozwiązania.

Mówiliśmy już o wielotorowości w załatwianiu zagadnienia czechosłowackiego. Wyodrębnić można trzy takie tory. Na pierwszym porusza się *p. Chamberlain z p. Daladier* i usiłuje dojść do porozumienia z Hitlerem poza plecami Czechosłowacji. Na drugim *Polska i Węgry*, sekundowane przez Mussoliniego, usiłują porozumieć się i ujednolicić swe pretensje z Niemcami. Na trzecim znajduje się sama *Czechosłowacja z bagażem serdecznego zawodu w odniesieniu do swych protektorów Francji i Rosji i z perspektywą wstrząsów wewnętrznych w obliczu decyzji równie niezwykłych jak niepomiernie doniosłych.*

Na torze pierwszym p. Chamberlain zajechał właśnie do Godesburga. Premier angielski ma w kieszeni czeską zgodę na plan ustalony w ubiegłą niedzielę w Londynie. Zgodę tę wyraził *rząd Hodży, rząd, który, gdy piszemy te słowa, już został zmieniony przez rząd gen. Syrowego.* Hitler natomiast ma za sobą oświadczenie, że nie zgodzi się na inne załatwienie sprawy za wyjątkiem takiego, aby *Polska i Węgry otrzymały takie same zaspokojenie swych pretensyj jak Niemcy.*

Bardzo piękny jest Ren koło Godesburga. Rzeka ma już za sobą przełom przez wysokie wzgórza między Moguncją i Koblencją. Płynie wolniej po równinie ku niedalekiej Kolonii. Bardzo piękny był plan stworzony w Londynie bez udziału najbardziej zainteresowanych tj. Polski, Węgier i Czechosłowacji. Trzeba jednak stworzyć plan nowy, dużo trudniejszy. Chamberlain wysłucha więc propozycyj Hitlera, propozycyj, które na pewno będą miały charakter ultymatywny. Dowie się, że wystarczy nacisnąć guzik, aby tyle to i tyle dywizyj wkroczyło na sporne tereny Czechosłowacji i pojedzie informować o tym swego kolegę Daladiera. Po planie londyńskim trzeba będzie stworzyć jakiś plan dajmy na to *godesburski i zaprezentować go Pradze do przyjęcia.*

Na drugim torze nie wszystko jest jeszcze jasne dla obserwatorów. Scala się tutaj w jedno ognisko cały szereg dążeń. Polska chce odebrać zabrany jej podstępem Śląsk Cieszyński i pragnie poprzeć dążenia Węgier, aby odzyskać z nimi wspólną granicę i możność wspólnego przeciwstawienia ewentualnemu zbyt daleko idącemu parciu niemieckiemu. Zupełnie tego samego pragną Włochy. One również chcą mieć sojusznika w sąsiedztwie Niemiec. Chciałyby *wzmocnić zaprzyjaźnione Węgry i móc poprzez to państwo komunikować się z Polską.* Oto dlaczego Mussoliniemu zależy na okrojeniu Czechosłowacji, mimo, że nikt go nie może podejrzewać o to, aby pragnął dalszego wzrostu potęgi Niemiec.

Trzecia Rzesza nie może przeciwstawić się zamiarom Polski i Węgier. Nie może popierać Czechosłowacji i *potrzebuje wspólników dla tym lepszego i skuteczniejszego osaczenia Pragi.* Na drugim torze siły działają koncentrycznie, ale na zachodzie Europy nikt tego działania nie rozumie. W Londynie i Paryżu sądzą jeszcze, że Polskę i Węgry będzie można zbyć byle czym. To był powód nieuwzględnienia żądań tych państw w planie londyńskim. Jak będzie wyglądał plan nowy — trudno przewidzieć.

Na trzecim torze mieliśmy wczoraj głównego naczelnika ruchu Hodżę, dziś

(Ciąg dalszy na str. 2).

Zmiana rządu w Czechosłowacji.

Zamiast Hodży — gen. Syrowy.

Zbrojne powstanie polskie.

Granica czesko-niemiecka płonie.
W wyniku walk między wojskiem czeskim a Niemcami sudeckimi spalono zabudowania czeskiej straży celnej w miejscowości Schmiedeberg w gór. Olbrzymich (Sudety).

Bydgoszcz, 23. 9. Dzień wczorajszy pełen był niespodziewanych wieści. Już o godz. 13 mogliśmy poinformować Bydgoszcz pierwszym dodatkiem nadzwyczajnym, że **rząd Hodży podał się do dymisji.** Nie tyle został zmieciony przez oburzenie społeczeństwa, co ustąpił z zimnego wyrachowania Benesza, który, przyjmując warunki anglo-francuskie jednocześnie je drugą ręką odrzucił, oddając ster rządów w ręce

gen. Syrowego,

naczelnego inspektora sił zbrojnych Czechosłowacji, który jednocześnie piastuje w gabinecie tekę ministra wojny.

Razem z nominacją Syrowego dokonała się niespodziewana zmiana na terenie Sudetów.

W drugim naszym dodatku o godz. 14,25 donosiliśmy:

„Rząd czeski podał się do dymisji. Na czele nowego rządu, który jednoczy wszystkie partie, stanął generał Syrowy. Od rana rozpoczął się strajk generalny. Korpus ochotniczy Henleina wkroczył dzisiaj do Sudetów, gdzie zajął kilka miejscowości, m. in. Eger (Cheb), gdzie **władze czeskie podporządkowały się nowym władzom,** to znaczy rządowej partii niemiecko-sudeckiej“.

Późnym wieczorem okazało się jednak, że Czesi zarządzili ewakuację władz cywilnych, celnych, policji i żandarmerii. Niemcy obsadzili nie korpusem Henleina, tylko swą policją porządkową. Zapanowała wielka radość, wywieszanie flag i tęskne wyglądanie za wojskami Rzeszy. Tymczasem **Syrowy zgotował niespodziankę. Na teren Sudetów już opustoszały od władz czeskich wkroczyły czeskie oddziały pancerne, a za nimi piechota.** Doszło do szeregu starć. Są zabici i ranni. Szereg Niemców rozstrzelano na podstawie zarządzenia o stanie wyjątkowym.

Akcja Syrowego jest jasna. Chce uspokoić wzburzone ustępstwami Hodży społeczeństwo i działa z całą odwagą, ponieważ wie, że

w momencie rozmów Chamberlain—Hitler Niemcy są skrępowani i niezdolni do akcji bezpośredniej.

Sytuacja uległa nowemu zaostrzeniu. Przemawiają za tym zajścia za Olzą. Nasz trzeci dodatek nadzwyczajny, wydany o godz. 19 podawał następujące szczegóły:

Bracia za Olzą chcą wywalczyć wolność.

Cieszyn, 22. 9. godz. 17,30. (PAT). Cieszyn czeski obudził się dzisiaj rano pod wrażeniem poważnych zajść, które wydarzyły się w mieście ubiegłej nocy. Zajścia te były wynikiem panującego od dłuższego czasu naprężenia, którego napięcie wzrasta z godziny na godzinę. Objęły one całe miasto, ale przede wszystkim widownią ich były części, gdzie znajdują się posterunki policyjne. Już wieczorem tłumy Polaków gromadziły się w kilku punktach miasta. Tłumy te wzrastały coraz bardziej, wypełniając w kilku punktach chodniki i jezdnie.

Nastrój był tak groźny, że w kilku miejscach przedstawiciele władz czeskich w obawie o swoje bezpieczeństwo opuścili swe posterunki. Uzbrojone grupy Polaków zaatakowały posterunki policyjne. Szczególnie groźne były natarcia na dwa posterunki policji czeskiej przy ulicy Ostrawskiej i na Ratuszu. Zaskoczeni niespodziewanym atakiem Polaków — **policjanci czescy nie stawiali oporu, lecz w popłochu ukryli się w zabudowaniach policyjnych.**

Wydarzenia ubiegłej nocy wywołały wielkie przygnębienie wśród urzędników czeskich. Kilku z nich już opuściło miasto lub wysłało swe rodziny w głąb Czechosłowacji. Natomiast wśród ludności polskiej, która w znacznej części brała udział we wczorajszych rozruchach, **panuje nastrój entuzjastyczny.** W zajściach wczorajszych widzi ludność polska pierwszego zwiastuna wyzwolenia spod panowania czeskiego.

Chcą zgnieść krwawo powstanie.

Cieszyn, 22. 9. godz. 19.00. (Tel. wł.). Czesi powiększyli na Śląsku Cieszyńskim liczbę żandarmerii i wojska. **Chcą oni zgnieść powstanie krwawo i w zarodku.**

W dalszym ciągu dochodzi do starć między Polakami a czeskimi władzami policyjnymi.

Skład rządu gen. Syrowego.

Praga, 22. 9. (PAT). Nowy rząd czechosłowacki, mianowany przez prezydenta republiki w godzinach wieczorowych, utworzony i zaprzysiężony został w następującym składzie:

Premier i minister obrony narodowej — gen. broni Jan Syrowy, generalny inspektor sił zbrojnych,

minister spraw wewnętrznych — **Jan Czerny,** dotychczasowy prezydent ziemi morawsko-śląskiej,

minister spraw zagranicznych — **Jan Krofta,**

(Ciąg dalszy na str. 2.)

Kto zabił?

Kto zrabował diamenty?

Co się zdarzyło w wąwozie „Umarłego człowieka“?

Kim jest tajemniczy Holender?

Co kryje w sobie stara kronika rodzinna?

Kto będzie spadkobiercą milionerów? — oto **zagadki,** które postawi przed czytelnikami „Dziennika Bydgoskiego“ nowa powieść sensacyjna B. Hofmanna (w autoryzowanej adaptacji Eugeniusza Bałuckiego) pt.:

Tajemnica „Umarłego Człowieka“

Druk nowej powieści, w której napięcie wzrastać będzie z każdym wierszem, rozpoczniemy w najbliższych dniach **w codziennym odcinku powieściowym.**

Tylko prenumerata „Dziennika Bydgoskiego“ zapewni ciągłość tej emocjonującej lektury.

Zagadka daleka do rozwiązania.

(Ciąg dalszy)

mamy gen. Syrowego, byłego dowódcę legionu czechosłowackiego, który wraz ze swym dowódcą wsławił się *zagrabieniem na Syberii złota armii Kołczaka i wydaniem tego ostatniego oraz polskiej dywizji syberyjskiej w ręce sowieckie.* Kołczaka rozstrzelano, a polscy żołnierze przesiedzieli dwa lata w straszliwej niewoli. Syrowy, który wówczas współdziałał z białogwardyjcami, *wyniósł z Syberii doskonałe stosunki z... krasnoarmiejcami i podziw dla wszystkiego co sowieckie.*

Co uczyni rząd gen. Syrowego? Czy zaakceptuje plan londyński już storpedowany przez wmieszanie się do gry Polski i Węgier, czy też przejdzie nad nim do porządku dziennego i skupi swe siły na walce z nowym planem, powiedzmy, godesburskim? Czy przyjmie ten plan kolejno i odłoży decyzję do zatwierdzenia przez parlament? Czy ustąpi miejsca nowemu rządowi, który rozpocznie grę od nowa? *Czy w międzyczasie nie ustąpi Benesz, którego głowy domaga się Berlin?* Czy w ogóle przyjdzie do wyboru nowego prezydenta? Czy może gen. Syrowy ujmie w ręce dyktaturę o charakterze wojskowym i wypowie otwartą wojnę, wierząc w pomoc swych moskiewskich przyjaciół? *Czy nie nastąpi rewolucja komunistyczna?*

Takich pytań można postawić tysiąc i jedno. Trzeba mieć przecież bardzo wiele czasu na uzgodnienie, jakie okręgi można już wydzielić z Czechosłowacji i jakie prawa należy nadać pozostałym tak bardzo mieszanym. Podczas tej pracy nerwy czeskie mogą spowodować tyle niespodzianek. I tyleż samo niespodzianek mogą dostarczyć sąsiedzi, którym *może się znudzić postawa z karabinem u nogi w obliczu wewnętrznego rozpadu Czechosłowacji.*

Mieliśmy już cztery kolejne plany czeskie rozwiązania kwestii sudeckiej. Wszystkie zostały odrzucone. Plan piąty londyński również już nie istnieje. Plan szósty godesburski również nie zadowoli pewnie nikogo, choćby dlatego, że między jego opracowaniem a zaprezentowaniem upłynie parę dni. Każdy zaś dzień zmienia stosunek sił działających na tym terenie. Jedni okazują swą słabość, drudzy swą siłę, Czechosłowacja zaś tylko *bezhołowie.*

Zagadka czechosłowacka jest bardzo daleka do rozwiązania na gruncie prawnym i pokojowym. Dzielenia nowoczesnego organizmu państwowego za zgodą operowanego nikt nie dokonywał. *Nie jest znana metoda ani środek na uśpienie pacjenta.* Inaczej natomiast sprawa się przedstawia, jeśli zainteresowani zabiorą się do rozwiązania manu militari (ręką wojskową). Wtedy będzie dużo łatwiej zwołać „konferencję pokojową" i wykreślać nowe granice.

Nie możemy się bawić w przepowiednie. Wystarczy jeśli stwierdzimy, że *wypadki w Czechosłowacji idą w kierunku rozprzęgania się wszystkich wiązadeł państwowych.* Jest nowy rząd, jest wzburzenie tłumów, woła o załatwienie sprawa Słowaczyzny, mniejszości ogarnia wzrastająca z godziny na godzinę *nadzieja na szybkie wyzwolenie,* armia nie wierzy w zwycięstwo, *wszyscy razem tak przykładający przesadne zaufanie do pomocy obcej opłakują tę wiarę na strzępach podartych umów tak z Francją, jak z Sowietami.* Jeszcze jeden dzień takiego napięcia, jeszcze drugi, trzeci i Czechosłowacja stanie się najzupełniej niezdolna do stawiania oporu. Przyjmie bezwolnie każdy dyktat, każde rozwiązanie zagadki, jaką jest obecnie dla wszystkich jej rozczłonkowanie na części składowe.

St. Strąbski.

Dziś Bydgoszcz

zbiera się

w sprawie zaolzańskiej

na rynku Marsz. Piłsudskiego

Szczegóły na stronie 11.

Zamiast Hodży — gen. Syrowy.

(Ciąg dalszy)

minister finansów — **Józef Kalkus,**
minister oświaty — **Engelberg Szubert,** dyrektor departamentu tego resortu,
minister sprawiedliwości — **Włodzimierz Fajnor,** pierwszy prezes sądu najwyższego,
minister przemysłu i handlu — **Jan Janaczek,** dyrektor departamentu,
minister komunikacji — **Andrzej Kamenicky,** dyr dep.
minister robót publicznych — **gen. dyw. Franciszek Nosal,**
minister rolnictwa — **Edward Reich,** dyr. departamentu,
minister opieki społecznej — **Franciszek Horak,** dyr. dep.,
minister zdrowia i wychowania fizycznego — **Stanisław Mentl,** profesor wydziału medycznego na uniwersytecie praskim,
minister poczt i telegrafów — **Karol Dunowski,** dyr. dep.,
minister unifikacji prawnej — **Józef Fric,** dyr. dep.,
ministrowie bez teki — **Hugo Wawrecka,** dotychczasowy minister propagandy, **Stanisław Bukowsky,** przewódca sokoła czechosłowackiego, oraz **Piotr Zenkl,** prezydent m. Pragi.

Jak wynika ze składu — nowy rząd jest **gabinetem wybitnie urzędniczym. Ponadto osoba prezesa rady ministrów nadaje gabinetowi specyficzne oblicze.**

Czesi okupują zbrojnie opuszczone przez siebie Sudety.

Berlin, 23. 9. (PAT) Niemieckie biuro informacyjne donosi z Eger:

Armia czeska otrzymała **w czwartek po południu rozkaz szefa sztabu generalnego Krejciego aby obsadziła obszar sudecko-niemiecki graniczący z Rzeszą.** Po południu koło godz. 4 weszły **pierwsze kolumny samochodów pancernych do Koenigsberg, Falkenau, Graslitz, Neudeck, Joachimstal, Weipert itd.**

W miejscowościach tych, jak wiadomo, po złożeniu broni przez policję objęły służbę porządkową oddziały ochronne partii Niemców sudeckich. Wszędzie panował aż **do godz. 4 całkowity spokój,** a wśród ludności przejawiało się żywe zadowolenie. Miasta i miasteczka były udekorowane flagami i zielenią.

Z chwilą gdy kolumny samochodów pancernych wchodziły do miast bez żadnych ostrzeżeń, **Czesi otworzyli silny ogień karabinów maszynowych.** Ogółem w powiecie Eger

zabito 16 Niemców sudeckich.

Wojska czeskie są w tej chwili w marszu, zdążając do Eger. Liczą się z tym, że w ciągu nocy Franzesbad i Asch zostaną ponownie obsadzone przez wojska czeskie.

W Eger pod wieczór na ulicach ukazali się **ponownie członkowie „czerwonej straży" — organizacji komunistycznej i usiłowali objąć władzę w mieście.** W kilku miejscach doszło do strzelaniny. Według dotychczasowych wiadomości **9 osób padło od kul.**

Walką w tej chwili jeszcze trwą i nie można uzyskać bliższych szczegółów, gdyż łączność telefoniczna z Eger jest przerwana. **Wśród ludności panuje przygnębienie.**

Budowa linii obronnych.

Berlin, 23. 9. (PAT) Według doniesień z Friedland, w ciągu wczorajszego popołudnia wzmocniono tam znacznie garnizon wojskowy. **W górach czeskich budowane są pośpiesznie nowe linie obronne. Na wielu drogach ustawiono zapory z drutu kolczastego.** W okolicach Kellenbergu i Veutersreuth przeciągają liczne oddziały czeskie, które ponownie obsadziły całą granicę. W okolicach Schoenbach żołnierze czescy **dopuszczali się znów aktów gwałtu.**

W czwartek przed urzędem gminnym w Zeidler doszło do starć między grupą 30 żandarmów a milicją Niemców sudeckich. W starciu tym **4 Niemców poniosło śmierć.**

Hitler i Chamberlain obradują

W Berlinie nie spodziewają się wiele po tych rozmowach.

Godesberg, 23. 9. (PAT) Rozmowa Hitler — Chamberlain, rozpoczęta **o godz. 16,20 trwała do godz. 18,30,** podobnie jak w Berchtesgaden **w cztery oczy.** Następnie zebrali się delegaci angielscy i niemieccy w pełnym składzie i kontynuowali swe obrady wspólnie do godz. 19,15. Jak mówi komunikat urzędowy, dalszy ciąg rozmów odbywa się dziś w godzinach porannych. Żaden wspólny komunikat nie został wydany. Ze strony angielskiej natomiast premier Chamberlain wydał deklarację, którą złożył przedstawicielom prasy angielskiej. Brzmi ona w sposób następujący:

Na razie jest — zdaniem premiera brytyjskiego — pierwszorzędną i zasadniczą rzeczą, aby wszystkie strony i wszyscy zainteresowani powzięli postanowienie zapewnienia takich warunków lokalnych w Czechosłowacji, **aby nie zakłóciły one w żaden sposób postępu rozmów.** Dlatego też wzywa premier z całą powagą wszystkich do utrzymania **stanu porządku** i powstrzymania się od wszelkiego rodzaju akcji, która by mogła łatwo doprowadzić do incydentów.

W tej krótkiej, lecz wiele mówiącej deklaracji dopatrują się tu wszyscy dowodów, że **sytuacja jest nadal bardzo poważna.**

Jedyne rozwiązanie sprawy:

Wkroczenie wojsk niemieckich do Czechosłowacji.

Berlin, 23. 9. (PAT) Wzmocniony znacznie skład delegacji brytyjskiej towarzyszącej sir Neville Chamberlainowi tłumaczą tutaj tym, że Anglicy przewidują, że rozmowy obecne będą bardziej wyczerpujące od poprzednich rozmów w Berchtesgaden. **Jedynym tematem tych rozmów ma być Czechosłowacja.** Jednakże, jak tutaj podkreślają, zagadnienie to zmieniło już znacznie swe oblicze od zeszłego tygodnia.

Obok bowiem kategorycznie postawionych żądań Polski i Węgier, które muszą być uwzględnione, wytworzyła się w Czechosłowacji sytuacja wewnętrzna o tak komunistycznym posmaku, że Rzesza stoi wobec nowego problematu niedopuszczenia do ugruntowania się bolszewizmu u swych granic.

Ogólnie wyrażana jest w kołach niemieckich opinia, że na rokowania jest już za późno. W chwili obecnej przedstawiają koła te rozwiązanie definitywnie sprawy Czechosłowacji w następujący sposób:

1) **zwrot przez Pragę poszczególnych terytoriów Rzeszy Polsce i Węgrom,**
2) **rozwiązanie sprawy Słowacji i Rusi Podkarpackiej,**
3) **stworzenie z pozostałych terytoriów państwa zneutralizowanego bez najmniejszych wpływów komunistycznych.**

Z rozmów, prowadzonych w kołach niemieckich odnosi się wrażenie, że ich zdaniem,

jedyną możliwością przeprowadzenia tego definitywnego rozwiązania będzie wkroczenie wojsk niemieckich do Czechosłowacji.

Wydaje się przy tym, że koła te w tego rodzaju pociągnięciu widzą jedyną możliwość definitywnego przecięcia tego węzła gordyjskiego, jakim stało się zagadnienie Czechosłowacji. W tych okolicznościach liczą tu, że rozmowy z Chamberlainem **nie przeciągną się zbytnio,** tj., że najdalej dziś po południu nastąpi jego powrót do Londynu. W kołach obserwatorów zagranicznych, bawiących w Godesbergu, wysuwają jako najważniejszy czynnik zmiany sytuacji fakt postawienia przez Polskę i Węgry ich żądań rewindykacyjnych. Ogólnie panuje tu przekonanie, że zarówno Anglia, jak i Francja wycofują się z zagadnienia czechosłowackiego.

* * *

Nominacja Syrowego jest dla Berlina daleko idącą prowokacją. Syrowy jest zdecydowanym sowietofilem. Jeśli do tego dodać jego zarządzenia wojskowe odnosi się wrażenie, że Chamberlain próżno się trudzi w rozmowach z Hitlerem, tak jak to udowadniamy w dzisiejszym artykule wstępnym.

Nad wolą Polski nikt nie przejdzie do porządku!

Setki tysięcy mieszkańców Warszawy żądały powrotu Śląska Zaolzańskiego.

Warszawa, 23. 9. Manifestowało w Warszawie 300 tys. ludzi. Takich tłumów nie widzieliśmy. Nie widzieliśmy też tyle młodzieży jednozgodnie manifestującej.

Wszelki ruch kołowy i tramwajowy zamarł. Warszawa i na przedmieściach i w podmiejskich osiedlach wyludniła się, by zalać ulice śródmieścia nieprzejrzanym tłumem. Nastroje stawały się coraz bardziej gorące. **Żydzi pochowali się w „mysią dziurę".** Nigdzie ich nie było widać: siedzieli w domu, albo gromadzili się w lokalach trwożnie słuchając potężnego głosu zjednoczonego narodu, manifestującego swą wolę.

Głos Polaka zza Olzy.

Mówcy Ozonowi się nie spisali. Najlepiej wypadło przemówienie rodaka zza Olzy **Kaletty,** którego powitano burzą oklasków i okrzykami. Zresztą nastroje były tak napięte, że trudno było przemawiać, gdy raz po raz tłum spontanicznie manifestował swą wolę.

„Przybyłem do was zza Olzy — mówił wśród entuzjazmu tłumów p. Kaletta. — Przybyłem do was, jak tysiące moich kolegów, sąsiadów i towarzyszy, **wypędzony przez czeski gwałt, ucisk i terror z rodzinnego domu, który, jak wasze domy również na rdzennie polskiej stoi ziemi.**

Choć oderwano nas gwałtem od Macierzy, nie pytając nas o nasze zdanie, nie upadliśmy na duchu. **Walczyliśmy i walczymy z zaborcą na ile sił starczy.** Nie ustaliśmy walczyć choć ludem śląskim zapełniały się czeskie więzienia, choć narażaliśmy się na stałe szykany, choć pozbawiono nas kawałka chleba.

Dziś, kiedy lud śląski, ciemiężony, szykanowany, terroryzowany od 20 lat, słyszy przez radio odgłosy potężnych manifestacyj narodu polskiego w jego obronie, kiedy dziś widzę was tu zebranych w takiej ogromnej ilości, **wierzę, że jutrzenka wolności dla ludu śląskiego już świta, że nadchodzi kres cierpień i niewoli, że zbliża się godzina ostatecznego zwycięstwa".**

Tłumy niewidziane od 20 lat.

Następnie ruszył olbrzymi pochód. Kilka tysięcy osób nie było na manifestacji, zajmując najdogodniejsze miejsca przed Giszem. Tłum ten stale wzrastał. Chodniki ulic były przepełnione. Tylko wąskie przejście pozostało dla maszerujących szeregów. **Takich tłumów nie widzieliśmy chyba od dwudziestu lat.**

Manifestanci **przed każdym poselstwem, znajdującym się na trasie pochodu ujawniali wolę całego i zjednoczonego narodu polskiego.** Rozpoczęło się to od Krakowskiego Przedmieścia (poselstwo amerykańskie) i poprzez Nowy Świat (ambasada angielska) aż do Al. Ujazdowskich, które są jedynym skupiskiem przedstawicielstw obcych państw.

Uniesienie patriotyczne u Polaków łączyło się ze szczytnymi odruchami uczuć religijnych, tak jest zresztą zawsze na przestrzeni wieków całych. Gdy pochód znalazł się przed kościołem św. Krzyża, odśpiewano jedną zwrotkę prastarej pieśni religijnej **„Kto się w opiekę",** a przed kościołem św. Aleksandra tłum odkrył głowy i śpiewał **„Bogurodzicę".**

Tymczasem w ministerstwie spraw zagranicznych odbywała się **wielka konferencja prasowa,** na którą przybyli dziennikarze stołeczni i krajowi bardzo licznie.

Koledzy zagraniczni nie mieli wstępu, oczekując wiadomości od uczestników konferencji, o której piszemy na innym miejscu.

Przemówienie marsz. Śmigłego-Rydza.

Co się działo przed Giszem, trudno opisać. **Tłumy uparcie domagały się ukazania marszałka Śmigłego-Rydza.** Nast. domagano się, aby marszałek przemówił. Entuzjazm doszedł do zenitu, **gdy na balkonie ukazał się pan marszałek,** wygłaszając krótkie przemówienie. Trudno było panować nad tak olbrzymim tłumem. To też nie wszyscy mogli usłyszeć przemawiającego marszałka. Raczej spodziewano się dłuższego przemówieina wodza naczelnego.

P. marszałek zwrócił się do tłumów z następującymi słowami:

„Nie mogę długo wśród was przebywać, ponieważ, jak to dobrze rozumiecie, **mam swoje ważne zajęcia.**

Chcę tylko krótko stwierdzić, że **uczucie patriotyzmu i poczucie godności narodowej, które są zasadniczym tonem waszych okrzyków i przepełniają waszą pierś — przepełniają dziś serce całego narodu.**

Są one tak realnym konkretem, że **nikt nad nim nie może przejść do porządku".**

Żegnano marszałka niemilknącymi okrzykami i oklaskami.

Głupstwa Polskiego Radia.

A teraz panów z Polskiego Radia zaklinamy, aby przy takich okolicznościach nie

(Ciąg dalszy na stronie 7).

Na marginesie

Dawno nie przeżywaliśmy chwili takiego napięcia i ześrodkowania zainteresowania na jednym zagadnieniu. Wszyscy myślą i mówią o jednym. Gazety zwiększyły swoje nakłady, jako że wzrósł niepomiernie głód wiadomości. Dodatki nadzwyczajne, którymi „Dziennik Bydgoski“ informuje swoich czytelników o zmieniającej się jak w filmie sytuacji, są rozchwytywane. Przed wywieszkami kiosków gromadzą się grupki ludzi. Wystawienie mapy Europy Środkowej zatarasowało przejście na ulicy.

W kawiarniach i szkołach, w sklepach i w urzędach mówi się tylko o Czechosłowacji, o Sudetach, o Śląsku Zaolzańskim. I wszędzie każda rozmowa i dyskusja kończy się jednym pytaniem, na które nikt nie umie odpowiedzieć:

— Czy będzie wojna?

Na pozór zdaje się, że wojna wisi w powietrzu. W dawnych, unormowanych czasach jedna dziesiąta tych zdarzeń, które niosą ostatnie dni, wystarczyłaby, aby wzniecić wojnę wszystkich ze wszystkimi. Dziś wszystkie dawne kategorie myślenia wzięły w łeb, dzieją się rzeczy, których by ludzie sprzed lat 50 czy nawet 25 nawet pojąć nie zdołali. I dlatego nic przewidzieć nie można. Gdy logika zawodzi, gdy z dawna ustalone następstwa faktów nie zachodzą, trzebaby być chyba jasnowidzem, żeby przewidzieć, co będzie jutro.

Jasnowidze nie rodzą się na kamieniu, to też nikt nie może odpowiedzieć na takie proste, zdawałoby się, pytanie:

— Czy będzie wojna?

Mimo tego jednak, że wojna jakby wisiała w powietrzu, że powtarzają się żywcem nastroje przedwojenne z sierpnia 1914, nie znać ani trochę paniki wojennej.

Czym to wytłumaczyć?

Z jednej strony niewątpliwie pewnym stępieniem opinii publicznej z powodu zbyt często powtarzających się alarmów wojennych.

Ale to nie wyczerpuje zagadnienia: trzeba tu podnieść również zwiększającą się, a chwalebną dojrzałość społeczeństwa, które rozumie, że w chwilach krytycznych wygrywa ten, kto ma zimniejszą krew, spokojniejsze nerwy i bardziej zdecydowaną wolę.

Tę wolę w chwilach ważnych naród polski umie z siebie wykrzesać. Okazało się to przed pół rokiem — w dniach rozstrzygnięcia zatargu z Litwą. Widać to na szczęście i teraz, gdy jednolita postawa społeczeństwa polskiego kładzie się swoim ciężarem na szalę losów Europy. Dzięki temu Polska może i musi wyjść z obecnego kryzysu europejskiego wzmocniona i zdolna do przeciwstawienia się wzrastającej z dnia na dzień potędze niemieckiej.

——«:»——

Humor aktualny.

Niemiecka karykatura polityczna nie należy do... najbardziej eleganckich. Powyższa, wzięta z piątkowego „Völkischer Beobachter“ wskazuje na przebranie wszelkiej miary w szerzeniu nienawiści i wskazuje dosadnie na nastroje „nazich“. (Voilà — die Prager Demokratie — znaczy: Oto, praska demokracja).

STARA BAJKA.

Rada w radę — w krótkiej chwili,
Na niedźwiedziu skórę, podzielili.
Ale, jak wieść niesie,
Niedźwiedź jeszcze w Czeskim Lesie.

Przeszłość i teraźniejszość Śląska Cieszyńskiego.

Między Olzą a Ostrawicą żyje lud polski

Jak Czesi weszli w posiadanie ziem polskich?

(hk). Spośród tysięcy kilometrów granic Rzeczypospolitej Polskiej najbardziej bolesna była zawsze granica na Śląsku Cieszyńskim. Granica jest zawsze przykra, zwłaszczt, gdy nie jest utwierdzeniem naturalnego rozdziału organizmów narodowych, ale sztucznym cięciem, rozrywającym żywe ciało narodu.

Rzeka Olza jako granica, to była — krótko mówiąc — **zbrodnia.** Zbrodnia popełniona na budzącej się z półtorawiekowej niewoli do niepodległości Polsce, a uznana przez mocarstwa zachodnio-europejskie.

Nikt jednak nie może na dłuższą metę budować szczęścia i dobrobytu na cudzej krzywdzie i nieszczęściu. Dotyczy to zarówno jednostek jak i narodów. Przekonali się o tym na własnej skórze Czesi, gdy im teraz przychodzi płacić z nawiązką rachunek za dawne grzechy.

Społeczeństwo polskie krzyczy obecnie wielkim głosem o zwrot Śląska Zaolzańskiego. Krzyk ten nie jest nowy, a podniesienie go w obecnej chwili jest koniecznością podyktowaną aktualną sytuacją polityczną. Przez 20 lat Czesi robili co mogli, aby nie dać Polakom zapomnieć o tym, że zostali wywłaszczeni i skrzywdzeni. **Położenie mniejszości polskiej na rdzennie polskich ziemiach Śląska Zaolzańskiego było zawsze bardzo złe.** Czesi prowadzili politykę wynaradawiającą, pozbawiali mniejszość polską nie tylko szkoły i języka, ale i chleba. Dlatego społeczeństwo polskie ani przez chwilę nie zapomniało o doli Polaków za Olzą i dlatego jednogłośnie dziś domaga się powrotu tej ziemi do macierzy.

Przekrojony Cieszyn.

Olza — niewielka rzeka, dopływ Odry — przepoławia Śląsk Cieszyński i samo miasto Cieszyn. I tę Olzę Czesi swoim gwałtem ze stycznia 1920 roku uczynili granicą. Z jednego Cieszyna — odwiecznej stolicy staropolskiego Śląska Cieszyńskiego zrobiono dwa Cieszyny: Polski, w którym po dawnemu króluje wieża piastowska i „Czeski Cieszyn“, do którego nasłano masowo czeskich urzędników.

Na moście na Olzie — w samym środku Cieszyna — stanęły posterunki graniczne. Jak dalece podział ten jest sztuczny, świadczy choćby **bardzo żywy mały ruch graniczny.** Skądże zresztą miały się zerwać od razu stosunki między rodzicami i dziećmi, między braćmi — do czego chcieli doprowadzić Czesi.

Dzieje księstwa Cieszyńskiego.

Śląsk Cieszyński po obu stronach Olzy zawsze był polski. Dzisiaj, gdy znowu ważą się losy tej ziemi, warto przypomnieć jej dzieje.

Ziemia Cieszyńska, dawne dziedzictwo Piastów Śląskich, obejmowała pierwotnie **obszar między Ostrawicą na zachodzie i Białką na wschodzie,** odgraniczony od pokrewnej Słowacji łańcuchem Beskidów, działem wodnym między dorzeczem Odry i Wisły a Dunaju.

Księstwem Cieszyńskim władali **Piastowie Cieszyńscy** aż do połowy XVII wieku, tj. do zgonu ostatniej z rodu księżnej Elżbiety Lukrecji († 1653 r.). W XVI i XVII wieku odłączono od Śląska Cieszyńskiego Bielsko z najbliższą okolicą i Frysztat a na pewien czas i Frydek. Ponieważ Księstwo Cieszyńskie odpadło od Polski w okresie rozbicia wskutek podziału na dzielnice, skorzystali z tego Czesi, Niemcy i Krzyżacy i wspólnymi najazdami na Polskę zmusili Kazimierza Wielkiego do zrzeczenia się tych części Śląska, które uznały zwierzchność czeską, a do nich należało i Księstwo Cieszyńskie.

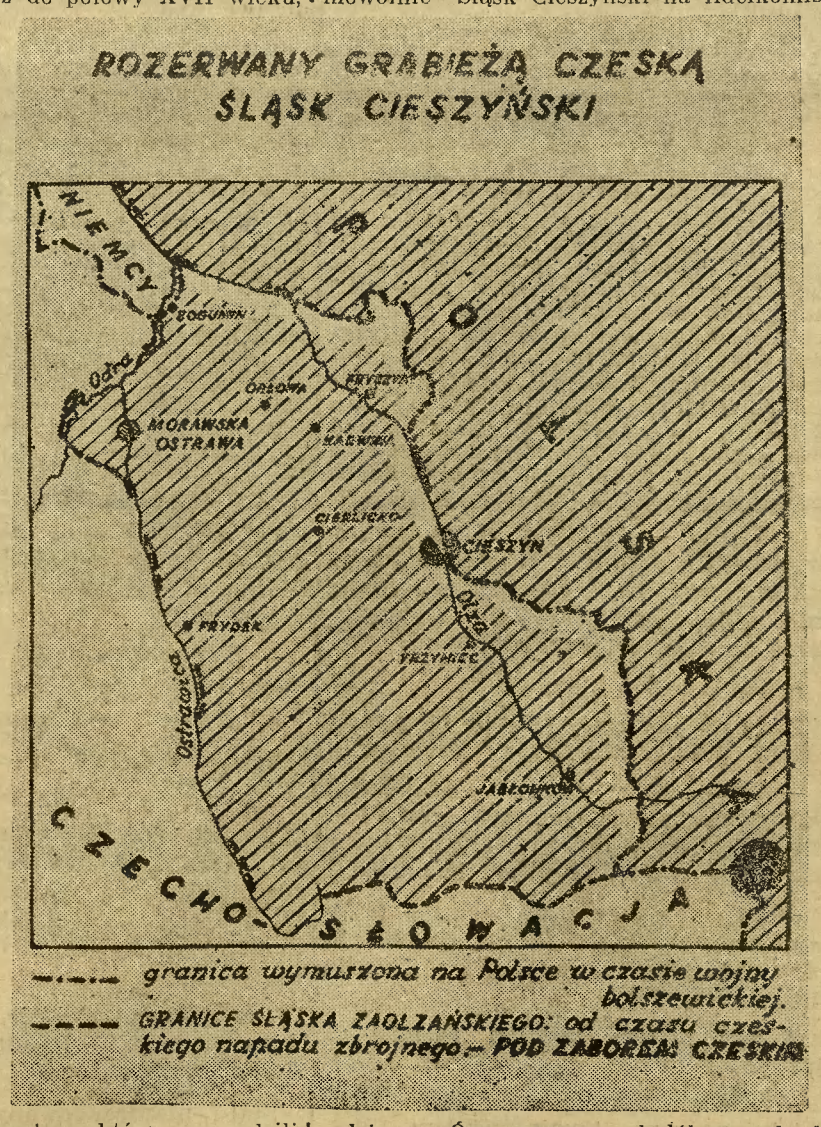

Habsburgowie na Śląsku.

Po śmierci króla czeskiego Ludwika (syna Władysława Jagiellończyka) kraje czeskie wraz ze Śląskiem Cieszyńskim dostały się pod panowanie Habsburgów. Ci narazili kraj na straszliwe spustoszenie przede wszystkim przez wojny, które prowadzili na Śląsku i o Śląsk.

Habsburgowie rządzili Śląskiem Cieszyńskim tylko pośrednio, odstępując go najpierw księciu lotaryńskiemu, a potem Albrechtowi, synowi Augusta III, króla polskiego. Rządy jego w Księstwie były równie szkodliwe dla kraju, jak rządy jego ojca i dziadka w Polsce. Zaznaczyły się **uciskiem ludności wiejskiej, na którą nakładano coraz to nowe ciężary, oraz ludności pasterskiej w górach, której ograniczano teren pastwiskowy.** Ucisk ten spowodował bunt i rozruchy gnębionych górali. Wykupywano również dobra szlacheckie, będące w posiadaniu dawnej szlachty polskiej. Dalszym skutkiem jego rządów było upośledzenie i upadek miast, którym odebrano resztę samorządu i poddano zupełnie władzy urzędników **książęcych, wyłącznie** Niemców **sprowadzanych** celowo na Śląsk.

Za panowania Albrechta sasko-cieszyńskiego w Księstwie Cieszyńskim, rozpoczął rząd austriacki systematyczną germanizację, wprowadzając w szkołach miejskich wykładowy język niemiecki, a w urzędach i w szkołach wiejskich język czeski, przystępniejszy dla ogółu ludności od niemczyzny, a oddzielający ją od wpływu i łączności z narodem polskim.

Najsilniejszą ostoją germanizacji pozostał do upadku Austrii zarząd dóbr książęcych. W r. 1826 Habsburgowie zamienili samowolnie Śląsk Cieszyński na fideikomis rodzinny. Ówczesny zarząd dóbr przybrał nazwę Komory cieszyńskiej. Do Habsburgów należało 26% Śląska Cieszyńskiego, jako własność fideikomisowa i allodialna. Poza tym istniało księstwo bielskie, pozostające od połowy XVIII w. w posiadaniu rodziny Sułkowskich, a północna część Śląska była w rękach Larischa i drobniejszej szlachty.

Po roku 1848, a szczególnie **po powstaniu 1863 r. obudził się na Śląsku Cieszyńskim ruch narodowy polski.**

Nad uświadomieniem ludu pracował niestrudzony budziciel polskości, Paweł Stalmach. Działacze, jak: ks. Ignacy Świeży, prezes Macierzy Szkolnej i Tow. Ludoznawczego, Andrzej Cienciała, pastor Fr. Michejda, poeta Jan Kubisz, ks. Londzin i inni szerzyli hasła umiłowania Ojczyzny i przynależności do niej Śląska. Była to praca ciężka, lecz owocna.

Nadeszła chwila wybuchu wielkiej wojny. W r. 1914 na wieść o zorganizowanym czynie legionowym, o wysłaniu przez Józefa Piłsudskiego „Pierwszej Kadrowej“, pojednani działacze różnych stronnictw zwołali dnia 23-go sierpnia zebranie obywatelskie i zawiązali Naczelny Komitet Narodowy. Drużyny 25 gniazd sokolich, rozrzuconych w przeważającej liczbie na Śląsku za Olzą, łączą się w Legion Śląski, który we wrześniu 1914 r. rusza w bój, krwią obficie przelaną na Karpackim Szlaku zaznaczając przynależność ziemi cieszyńskiej do Polski, o której niepodległość walczyli.

Zdrada czeska.

Nadchodzi rok 1918, w którym Kraków, a za nim Cieszyn pierwsze zrywają orły austriackie i zawieszają biało-amarantowe chorągwie. Na odgłos walk pod Lwowem i na wieść o zajęciu przez Ukraińców Ziemi Czerwieńskiej, **wyruszają śląskie oddziały na pomoc, uszczuplając swe siły w obronie granicy zachodniej.**

Podział sukcesji austriackiej w Cieszyńskim został ustalony umową między Polską a Czechami. Mianowicie już 12 października 1918 r. utworzyła się w Cieszynie rada narodowa, jako naczelna instancja polityczna ludności Śląska Cieszyńskiego. Rada ta 30 października wydała historyczną proklamację, opartą o punkty Wilsona i uroczyście głoszącą przynależność Śląska Cieszyńskiego do Polski. Na drugi dzień ludność miejscowa w Cieszynie i Zagłębiu ostrawsko-karwińskim we Frysztacie, dokonała przewrotu, rozbrajając Austriaków. Chcąc jednak z Czechami w zgodzie rozgraniczyć terytoria, **rada narodowa zawarła z czeskim Narodnim Viborem umowę z 5/XI 1918 r., która oddawała Czechom powiat frydecki i pięć gmin powiatu frysztackiego.** Pod rządami polskimi zostały **Cieszyn, Frysztat, Jabłonków, Karwina i Bogumin wraz z węzłem kolejowym.**

I tę właśnie umowę złamali Czesi w styczniu 1920 rż., wykorzystując fakt, że wojska polskie były zaangażowane na froncie bolszewickim i ukraińskim. Czesi znienacka przeszli granicę, wybili nielicznych obrońców (m. in. zginął śp. kpt. Cezary Haller) i przy pomocy mocarstw europejskich wymusili na szarpiącej się z bolszewikami Polsce uznanie tej krzywdzącej granicy.

Podczas konferencji polsko-czechosłowackiej, jaka odbyła się w Krakowie w lipcu 1919 r., oficjalnej, z delegatami rządów, **Polacy czynili wielkie wysiłki dla zabliźnienia świeżych ran i dla ułożenia współżyca z Czechami.** Czesi jednak tak byli ufni w ówczesną protekcję Francji, że śmieli się z propozycji polskich.

Rozstrzygnięcie Konferencji Ambasadorów, dzielące na pół żywe ciało Śląska Cieszyńskiego, związanego organicznie, było jednym z tych nonsensów, które dziś wydają zatrute owoce i ciągłe drżenie przed nową wojną europejską. Przepadła nasza Karwina i przepadł nasz Trzyniec, Jabłonków i inne czylste polskie miasta, osiedla, fabryki czy kopalnie. Ludność polską wydano na łup przesadnych ambisji państwowych czeskich.

200.000 Polaków.

Teraz nadszedł czas naprawy krzywdy. A chodzi tu o nie byle co. O dwa powiaty, bogato wyposażone w pokłady węgla (węgiel karwiński jest węglem najlepiej koksującym w Europie!) i zamieszkałe w znakomitej większości przez ludność polską. Mimo czeskiej akcji wynaradawiającej nawet w nielicznych miejscowościach szczególnie sczechizowanych — **około Orłowej, Frysztatu i Morawskiej Ostrawy odsetek ludności polskiej przekracza 50 procent.**

W główniejszych ośrodkach Śląska Cieszyńskiego sytuacja przedstawia się następująco:

Cieszyn czeski: część Cieszyna po lewej stronie Olzy z dworcem kolei bogumińsko-koszyckiej liczy 40.000 mieszkańców. **Cieszyn powiat:** 50.000 mieszkańców, w tym 80 proc. Polaków. **Bogumin** 10.000 mieszkańców, 49 proc. Polaków, walcownia rur, rafineria nafty, ważny węzeł kolejowy. **Frysztat,** stolica powiatu, w którym mieszka 65 proc. Polaków, przemysł metalowy. **Karwina:** w powiecie frysztackim, 25.000 mieszkańców, 82 proc. Polaków, liczne kopalnie węgla. **Trzyniec:** w pow. cieszyńskim, 8.000 mieszkańców, 70 proc. Polaków, wielkie huty żelaza, wysokie piece, piece martinowskie, 160 pieców koksowych, walcownia. **Jabłonków:** stolica powiatu o ludności polskiej, dochodzącej do 95 proc. **Orłowa:** w pow. frysztackim, 10.000 mieszkańców, 50% Polaków, gimnazjum polskie, kopalnie węgla.

Jest więc o co i przede wszystkim o kogo walczyć!

Z KRAJU

Z powodu choroby zamordowała dzieci i sama popełniła samobójstwo. W Zabłudziu (woj. białostockie) udusiła dwoje dzieci — bliźniąt, po czym sama popełniła samobójstwo przez powieszenie się 23-letnia Zofia Komorowa która chorowała od 2 lat na nieuleczalną gruźlicę i którą z tego powodu opuścił mąż.

Łososie na wileńszczyźnie. W ostatnich czasach rybacy, zajęci połowem ryb na Wilii, w rejonie Nowej Wilejki, Kamienia i Smorgoni, zauważyli ciągnące w górę rzeki stada łososi. Pewnego dnia opodal Kamienia rybacy złowili okaz łososia, ważący 30 kg.

Z. U. S. buduje 200 mieszkań w Łucku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie przystępuje do budowy w Łucku bloków mieszkaniowych i nabył już w tym celu od skarbu państwa potrzebne tereny. Projektowana jest budowa dwóch bloków mieszkaniowych o ogólnej ilości ok. 200 mieszkań. Będą to przeważnie mieszkania 2- i 3-izbowe.

Pastor pod zarzutem przestępstw kryminalnych i dewizowych. Władze policyjne w Katowicach wdrożyły dochodzenie przeciw pastorowi dr. Oskarowi Wagnerowi, przywódcy opozycji niemieckiej w ewangelickiej gminie kościelnej w Katowicach. Dr. Wagner prowadził, jak wiadomo, politykę zwalczającą dążenia Polaków — członków zboru ewangelickiego i sabotował zarządzenia władz. Obecnie dr. Wagnerowi wytoczono dochodzenia w sprawie popełnionych oszustw, fałszerstwa dokumentu oraz przestępstw dewizowych.

Poświęcenie kościoła garnizonowego w Przemyślu. W ub. niedzielę otwarto nowy kościół garnizonowy w Przemyślu, w gmachu należącym dawniej do kolegium jezuickiego. W kościele zainstalowano organy, których koszt wyniósł 30.000 zł.

Rolnik wyorał naczynia liturgiczne. Mieszkaniec Szuparki (pow. borszczowski) Iwan Jaremiuk wyorał w czasie orki 2 kielichy srebrne pozłacane, 2 pateny pozłacane oraz pozłacaną puszkę na komunikanty. Wykopane naczynia kościelne złożył Jaremiuk na posterunku w Szuparkach. Rzeczy te należą do cerkwi w Chudyjowcach i były skradzione w 1937 r. Kradzieży tej dokonali Edmund Lubieniecki i Wasyl Ukrainiec zastrzeleni przez policję w obławie koło Zaleszczyk.

70 stodół spłonęło. W osadzie Działoszyn pod Wieluniem z nieustalonych przyczyn wybuchł groźny pożar, który błyskawicznie rozszerzył się i przybrał katastrofalne rozmiary. Na miejsce przybyły oddziały straży pożarnej w ilości 16, lecz mimo ich energicznej akcji ogień strawił doszczętnie 70 stodół wraz z tegorocznymi zbiorami. Straty wyrządzone przez pożar wynoszą ponad 200.000 zł.

Śmierć w płomieniach. W Baranówku (pow. miechowski) wybuchł pożar w suszarni plantatora tytoniu Józefa Kaczmarczyka. Kaczmarczyk wszedł na strych suszarni, chcąc zamknąć wentylator, za wchodzącym jednak zamknęły się drzwi w suficie, zagradzając mu powrotną drogę. Kaczmarczyk znalazł śmierć w płomieniach.

Huculskie konie dla armii greckiej. Do Kołomyji przybyła delegacja armii greckiej z płk. Zacharionem Dakisem na czele celem dokonania zakupu koni typu huculskiego dla armii greckiej.

Egoizm narodowy ostrzega.

Mapa Goebbelsa dla Chamberlaina.

Śledząc proces likwidowania zasady suwerenności państwowej w Europie powojennej, p. M. Niedziałkowski, naczelny publicysta „Robotnika", pisze:

„Pokazano mi w Londynie „mapę etnograficzną" Czechosłowacji, wygotowaną **dla użytku p. Chamberlaina przez biura propagandowe p. Goebbelsa,** ministra „Trzeciej" Rzeszy. Gdzież się kończy „granica rewindykacyj" hitleryzmu? Myślicie, że chodzi tylko o tak zw. kraj Sudetów? Ależ **nic podobnego.** Morawska Ostrawa jest miastem „bezspornie niemieckim", Frysztat — to „przewaga" niemczyzny; Cieszyn czeski — to jeszcze, jeszcze — ewentualnie dla Polaków.

Niechże o tym pomyślą trochę szanowni mówcy na wiecach tzw. antyczeskich: Śląsk Zaolzański przestał być problemem wyłącznie polsko-czechosłowackim; **p. Henlein zgłosił też pretensje do Śląska Zaolzańskiego;** gotów nam „ofiarować" łaskawie... **połowę Cieszyna...**

Wspaniała — nieprawdaż? — „rekompensata"!...

No? a Śląsk Opolski? Umieliśmy „przewidzieć" rewolucję rosyjską jeszcze w r. 1914, chociaż dla obozu „narodowego" była ona — według miarodajnej informacji p. Romana Dmowskiego — **czymś całkiem nieoczekiwanym.** I teraz chcemy, by opinia polska zdała sobie sprawę zawczasu:

1) że **złamanie zasady suwerenności państwowej** w zastosowaniu do Czechosłowacji stwarza dla **wszystkich narodów** Europy możliwość bardzo wielu nowych trudności i niebezpieczeństw;

2) że problem Śląska Zaolzańskiego jest już w tej chwili problemem nie tylko polsko-czechosłowackim, tylko problemem polsko-czechosłowacko-**niemieckim** (nie w sensie prawdziwej etnografii, **jeno w sensie żądań hitleryzmu niemieckiego);**

3) że Polska **może odegrać rolę olbrzymią.**

Bo istotnie. **W pewnym sensie** „klucz" sytuacji spoczywa w dłoniach Polski. Wierzę, że historia zaoszczędzi nam sceny z „Wesela" o zagubionym złotym rogu. Mądre i **przewidujące** były skierowane do Polski, a cytowane kiedyś często przez Józefa Piłsudskiego słowa gen. Bosaka w „manifeście - testamencie" z r. 1864:

„Twoje miejsce jest w obozie walczących za świętą sprawę Wolności"...

W obserwacjach i uwagach p. Niedziałkowskiego mieści się bogata treść do rozważań — politycznych na bardzo aktualne tematy polsko-niemieckie.

Wiadomości z Gdańska.

Polacy wzywani do odbycia przeszkolenia w gdańskim Luftschutzbundz'ie.

W ostatnich tygodniach daje się zaobserwować wśród administracji gdańskiej specjalne ożywienie. W urzędach Wolnego Miasta powołano ostatnio z powrotem emerytów do pracy. Powszechnie uważa się, że zarządzenia te mają na celu utworzenie rezerwy urzędniczej na wypadek, gdyby młodsze roczniki musiały być użyte przez władze gdańskie do akcji czynnej.

Zarządzenia te stają się bardzo charakterystyczne na tle nowego rozporządzenia senatu gdańskiego o ochronie przeciwlotniczej (Luftschutzdienst). Do przeszkolenia w akcji obronnej zostało powołane nie tylko społeczeństwo gdańskie polskiej i niemieckiej narodowości, ale również wszyscy, zamieszkali na terenie Wolnego Miasta obywatele innych państw. Tym samym rozporządzenie to stosuje się również do obywateli polskich.

Jak się dowiadujemy, wezwanie do odbycia przeszkolenia przeciwlotniczego otrzymali również urzędnicy Komisariatu Generalnego R. P. w Gdańsku. Jednocześnie z różnych stron informują nas, że przybywającym do komisyj rejestracyjnych obrony przeciwlotniczych podsuwane są do wypełnienia deklaracje werbunkowe organizacji hitlerowskiej „Luftschutzbund", przeprowadzającej przeszkolenie ofensywne, połączone z normalnymi wykładami podstawowych zasad narodowego socjalizmu.

Z zestawienia powyższych wiadomości wynika, że Gdańsk wszedł w fazę wybitnego uaktywnienia działalności, korzystając z powszechnego odwrócenia uwagi na sprawy czesko-sudeckie. Nie zmniejsza to jednak w niczym konieczności bacznego obserwowania posunięć władz Wolnego Miasta, aby się nie dać zaskoczyć decyzją pozornie nieoczekiwaną.

T. K.

Dyrektorzy izb rolniczych

zwiedzają wzorowe gospodarstwo w Tucholi.

Tuchola. W ub. sobotę bawiła w Tucholi wycieczka dyrektorów izb rolniczych z terenu Rzplitej w liczbie 22 osób, która zwiedziła wzorowe gospodarstwo p. Stanisława Korthalsa. W zwiedzaniu wzięli poza tym udział niektórzy dyrektorzy szkół rolniczych oraz pow. zarząd. T. R. P. Zwiedzono urządzenia gospodarcze, stajnie i ogród. Równocześnie odbył się pokaz bydła z 3 obór: pp. Korthalsa i Fr. Gierszewskiego z Tucholi oraz Kopki z Kiełpina. Nagrody pieniężne i dyplomy otrzymali pp.: Korthals i Kopka po 180 zł oraz p. Gierwszewski 150 zł.

W czasie obiadu, wydanego przez p. Korthalsa, przemawiali pp.: prezes pow. T. R. P. Adam Janta-Połczyński, inż. Skrzypek, dyr Pom. Izby Rolniczej i inni. Wycieczka wyraziła pełne uznanie i pochwałę za wzorowe prowadzenie gospodarstwa i hodowlę bydła. O godz. 16 wycieczka wyjechała w powiat chojnicki, odnosząc z poziomu gospodarstw powiatu tucholskiego jak najlepsze wrażenie.

Ze Świata

— Niemcy na Litwie zmieniają nazwiska. Urzędnicy policji tajnej w Kownie Walter Koch, Georg Koch i Heinrich Reichert zmienili za zgodą rządu nazwiska na Kowas (Koch) i Rymwidas (Reichert).

— Do sztabu armii litewskiej wpłynęły podania 200 oficerów o zmianę nazwisk nielitewskich na czysto litewskie.

— Popełnił samobójstwo Mieczysław Bortkiewicz, członek sądu okręgowego w Kownie, który nie zapierał się swego pochodzenia polskiego.

— Zabezpieczenie zbiorów sztuki przed szkodami wojennymi. We wszystkich muzeach oraz zbiorach sztuki francuskiej poczyniono przygotowania, zabezpieczające je przed skutkami ataków lotniczych oraz pocisków artyleryjskich. W paryskim Louvre w ciągu pięciu minut można zupełnie zabezpieczyć wszystkie zbiory.

— Agitacja za pomocą tablic. W pobliżu Strasburga, nad brzegami Renu, po stronie niemieckiej ustawiono dużą tablicę, na której umieszczono napis „Jeden Naród, jedno Państwo, jeden Wódz". W odpowiedzi na to w przeciągu kilku godzin po stronie francuskiej wzniesiono tablicę z napisem: „Wolność, równość, braterstwo".

— Wiedeńskie magazyny mód przenoszą się do Londynu. Kilka znanych firm wiedeńskich, które zajmowały czołowe miejsce pośród magazynów mód, przeniosło swoje siedziby do Londynu. Władze angielskie wydały jednak zezwolenie na osiedlenie się w Londynie tylko tym firmom, które mogły się wykazać, że pracują poważnie na eksport.

— W Kalifornii wielkie nieszczęście. W czasie katastrofy kolejowej koło stacji Tortuga spowodowanej zderzeniem się dwóch ekspressów, utraciło życie 11 osób, a przeszło 100 odniosło rany.

— Powszechna służba wojskowa w Anglii. Z pewnych źródeł nadchodzą informacje o bliskim wprowadzeniu powszechnej służby wojskowej w Anglii. Wiadomość ta wywołała wielkie wrażenie w Niemczech.

— Zamknięcie giełdy w Pradze. Giełda pieniężna w Pradze zamknięta została w dniu 21 bm. na polecenie rządu.

— Wywóz złota z Londynu do Bazylei i Budapesztu. W dniu 21 bm. opuściło lotnisko w Croydon 9 samolotów, wiozących łącznie ładunek ok. 14 ton złota z przeznaczeniem do Bazylei oraz Budapesztu. Na razie brak jest bliższych danych co do gospodarczego uzasadnienia tego transportu.

— Dywizjon marynarki brytyjskiej po trzydniowej wizycie w Stambule odpłynął na Morze Śródziemne. Zamierzona wizyta w portach bułgarskich i rumuńskich została odłożona.

— Zaprzeczenie. Rumuńskie ambasady zagranicą zaprzeczają w sposób najbardziej kategoryczny wiadomościom, które ukazały się w prasie, jakoby Rumunia zamierzała zawiesić obsługę długów zagranicznych.

— Powódź w Ameryce. Na skutek pięciodniowych ulewnych deszczów stan Connecticut został nawiedzony klęską powodzi. Wezbrane rzeki zerwały tamy i mosty. Straty materialne oceniane są na setki tysięcy dolarów.

— Cienie motoryzacji. Według urzędowych obliczeń, w ciągu jednego kwartału zginęło w Niemczech na skutek wypadków samochodowych 1.800 udzi.

Zenon Różański

POWIEŚĆ SENSACYJNA

45)

(Ciąg dalszy)

Nic nie mówiąc wszedł do pokoju i zamknął za sobą drzwi na klucz. Na zgrzyt zamka odwróciła się i oniemiała...

A w następnej chwili pociemniało jej przed oczyma, zawirowało i osunęłaby się zemdlona na podłogę, gdyby nie przytrzymał jej w porę zdrowym, lewym ramieniem...

Ułożył ją jak mógł najwygodniej na tapczanie i sięgnął do kieszeni. Posiadał przecież do „zawodowego" użytku trzeźwiące krople. „Prywatnie" też mógł ich użyć...

Podsunął otwartą buteleczkę pod nozdrza zemdlonej i przytrzymał chwilę, czekając niecierpliwie na efekt.

Nastąpił dość szybko. Poczęła oddychać szybko, później coraz wolniej, spokojniej, aż otworzyła oczy...

— Willi... — to jedno słowo powiedziało mu wszystko. Wyrzeczone było takim tonem, że słuchający nie mógł mieć żadnych wątpliwości co do uczuć, jakie mówiąca wiąże z nim.

— Greta... dearling...

Dwie łzy potoczyły się po jej policzkach... Jeszcze nie mogła zrozumieć...

— Willi... ty... — bała się dokończyć, bo ogarnął ją strach, że to wszystko jest jakimś snem. Dobrym snem, który przyszedł na nią, by uspokoić nerwy.

— Żyję... słyszę i kocham... — przywarł ustami do jej dłoni i począł je okrywać pocałunkami... Nie broniła mu...

A gdy minęła godzina rozmawiali już poważnie...

— Rzucam pracę... — mówił. — Mam jej już po uszy. Swoje zrobiłem... Wyjedziemy kochanie do Ameryki... Nikt tam nas nie zna... zaczniemy nowe życie... życie dla siebie...

Chciał jeszcze coś powiedzieć, ale przerwało mu pukanie. Chciał wstać ale zatrzymała go... Tak chciała rozmawiać z każdym... niech wszyscy się dowiedzą... cały świat!

— Kto tam? — zapytała.

— Ja... Schürz.

Uścisnęła rękę Williama i powiedziała:

— Może pan wejść...

Naciśnięto klamkę, ale drzwi nie ustąpiły. Były zamknięte, a klucz znajdował się w kieszeni Williama Flamborough...

— Zamknąłem drzwi na klucz, dearling... — powiedział jej szeptem.

— Otwórz i wróć tutaj...

Szybko wypełnił jej polecenie.

— Może pan wejść, kapitanie.

Wszedł i już na progu stanął zdumiony... Co? Greta von Hesslär, jego najzdolniejsza współpracownica z tym... Mein Gott! Co się stało? Zwariowała. Przecież to Anglik!... Gdzie dyscyplina?

— Niech pan wejdzie, kapitanie. Mamy z panem do pogadania... — powiedziała swobodnie.

Stał niezdecydowany. Powiedziała „mamy"! Naprawdę zwariowała... Co on ma do „gadania" z Anglikiem?!...

— Powiedziałam przecież wyraźnie, żeby pan wszedł do pokoju. Nie będziemy chyba rozmawiali na korytarzu...

Postąpił kilka kroków naprzód i stanął pośrodku pokoju... Ten Anglik trzyma ją za ręce... Coś podobnego! Ją Gretę von Hesslär, córkę pułkownika husarów śmierci...

— Niech pan siada... — usłyszał znowu jej głos.

Usiadł.

— To jest nasza ostatnia rozmowa, panie kapitanie. Postanowiłam rzucić pracę w wywiadzie raz na zawsze...

— Co pani powiedziała?

— Że rzucam pracę w wywiadzie. Właściwie już ją skończyłam... przed godziną. Strzał, jaki oddałam na mostku kapitańskim do tego pana, mojego narzeczonego skąd inąd, był ostatnią moją służbową czynnością. Zamelduje pan o wszystkim w Berlinie.

— Pani wie przecież, Fräulein Greta jak postępuje agent, który pragnie wystąpić ze służby wywiadowczej... — powiedział z wyrzutem, bo zrozumiał, że inaczej nic nie zrobi...

Skinęła głową.

— Owszem, wiem. Staje do raportu i drogą służbową prosi o zwolnienie. Prośba zostaje wysłuchana i załatwiona przychylnie, a delikwent umiera w krotkim czasie na skutek „nieszczęśliwego" wypadku. Wiem o tym wszystkim bardzo dobrze i dlatego nie zachowuję „drogi służbowej", a panu zlecam powiadomienie władz o mojej decyzji. Nie muszę chyba składać zapewnień, że z tą chwilą zapomniałam na zawsze o wszystkich sprawach z jakimi się zetknęłam w czasie kilkuletniej służby...

(Dokończenie nastąpi)

Setki tysięcy mieszkańców Warszawy...

(Dokończenie).

używali tak grobowych głosów, aby **nie mówili głupstw o tym, jak to na rozkaz szefostwa Obozu Zjednoczenia Narodowego stawili się wprost od pracy tak licznie robotnicy, gdy spontanicznie manifestowali nie Ozonowcy, ale Polacy w liczbie 300 tys.** Niechby nie reklamowali straży porządkowej Ozonu, gdy wprost nie da się pomyśleć, by w takim tłumie, który zalewał ulice na znacznej przestrzeni, jakakolwiek straż miała coś do powiedzenia. Reklamę dla Legionistów, POW i innych darujemy już Polskiemu Radiu, ale też niech się panowie z ul. Zielnej uczą na własnych błędach i niedopatrzeniach. (r)

W całym kraju poruszenie.

Do redakcji w dalszym ciągu nadchodzą wiadomości z całego kraju o wiecach, na których społeczeństwo polskie wyraziło swe głębokie uczucia dla swych braci zza Olzy oraz uchwalając rezolucje, domagające się przyłączenia Śląska Zaolzańskiego do Polski.

W Toruniu na rynku Staromiejskim zgromadziło się ponad 20.000 mieszkańców. (Szczegółowy opis znajdą Czytelnicy w kronice toruńskiej. — Uwaga nasza.)

W Łomży w wiecu wzięło udział około 10 tys. osób.

W Białymstoku — 20 tys. obywateli.

W Brześciu n. B. w wiecu wzięło udział około 30.000 ludności. Rezolucja została złożona wojewodzie poleskiemu W. Kostkowi-Biernackiemu. Po wiecu uformował się olbrzymi pochód, który przeciągnął głównymi ulicami miasta.

W Skarżysku-Kamiennej po przemówieniach zebrani powzięli z wielkim entuzjazmem rezolucję, w której solidaryzują się z całym polskim społeczeństwem, oddając się do dyspozycji Naczelnego Wodza.

W Płocku odbyła się wielka manifestacja. W manifestacji wzięły udział wszystkie organizacje.

W Rybniku odbył się wielki wiec na rynku pod hasłem „Śląsk Zaolzański musi wrócić do Polski". Udział w nim wzięło około 15 tys. osób.

W Tarnowie uformował się wielotysięczny pochód, który z transparentami, wzywającymi rodaków zza Olzy do wytrwania w ich walce o prawa powrotu do Polski.

Spontaniczna manifestacja odbyła się **w Łęczycy.** Do zgromadzonych przemówienia wygłosili prezes miejscowej organizacji OZN i dyrektor miejscowego gimnazjum. Na rynku zgromadziło się około 3.000 mieszkańców.

Wielka manifestacja w Grudziądzu.

Grudziądz. Odezwa Polskiego Związku Zachodniego: Obywatele! Historyczne chwile, jakie przeżywamy, wymagają od nas czujności i zajęcia stanowiska godnego wielkiego narodu. Rząd nasz w notach dyplomatycznych domaga się i to słusznie potraktowania sprawy mniejszości polskiej w Czechosłowacji na równi z mniejszością niemiecką. Całe społeczeństwo polskie musi dać wyraz, że to słuszne stanowisko rządu pokrywa się z wolą całego narodu, albowiem to, co nam zrabowano, musi być zwrócone!

Prastare Księstwo Cieszyńskie jest własnością narodu polskiego! Śląsk Zaolzański musi być Polsce zwrócony! Wzywamy wszystkich Polaków do przybycia na wiec manifestacyjny, który odbędzie się **dziś w piątek 23 bm. o godz. 18,30 na Rynku Głównym.**

Zamknięcie ruchu granicznego polsko-czeskiego.

Warszawa, 23. 9. (PAT). Na terenie powiatów: pszczyńskiego, rybnickiego, bielskiego, cieszyńskiego, wadowickiego, żywieckiego oraz bialskiego zostały wprowadzone w życie niektóre ograniczenia, wynikające z rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 grudnia 1928 r. o granicach państwa.

Modły w Rzymie o pokój.

Miasto Watykańskie. (KAP). **W obecnych dniach wielkiego niepokoju Ojciec św. pragnie, aby wierni wznosili żarliwe modły do Pana, który dzierży w dłoniach Swoich serca ludzi i losy świata. Zgodnie z tym pragnieniem Ojca św. wikariusz generalny Rzymu kardynał Marchetti Selvaggiani zarządził, by w najbliższą niedzielę we wszystkich kościołach rzymskich odprawione zostało nabożeństwo godzinne z adoracją N. Sakramentu, modłami zadośćuczynienia i suplikacjami o pokój.**

——«:»——

— **Ostatnia wola ks. Hlinki.** Dokonano otwarcia testamentu zmarłego niedawno ks. Hlinki, wodza duchowego Słowaków. Okazało się, że zmarły pozostawił wszystkie swe oszczędności w sumie 300.000 koron sierocińcowi w swym mieście rodzinnym Rużemberku. Ks. Hlinka sam był za dziecka sierotą.

Nie tędy droga do konsolidacji!

Ozonowe pogróżki

pod adresem stronnictw opozycyjnych.

Warszawa, 23. 9. W Warszawie jest gorąco, bardzo gorąco. I wcale nie dlatego, że mamy lipcowe niemal słońce. **To atmosfera jest tak napięta.** Cały naród zjednoczony domaga się jednego: **odebrania Czechom naszego Śląska Cieszyńskiego.** W takiej chwili obóz pomajowy uważa, że otworzyła się dla niego **koniunktura i dla załatwienia spraw wewnętrznych,** a przede wszystkim do załatwienia porachunków z tymi stronnictwami opozycji, które nie pójdą do wyborów i wybory sejmowe gotowe są raz jeszcze zbojkotować. Pojawiają się zupełnie wyraźne i konkretne pogróżki, **aż do rozwiązania tych stronnictw opozycyjnych włącznie.**

W odezwie legionistów okręgu warszawskiego, który ostatnio w swoim organie wziął tak gorąco w obronę żydów polskich, czytamy: nie jest dobrym Polakiem, kto dla ciasnych podwórkowych celów, lub z lenistwa będzie się uchylał od spełnienia swego obowiązku obywatelskiego. Wrogiem Państwa jest ten, kto w jakiejkolwiek formie przyczyni się do zmniejszenia frekwencji wyborczej do Izb Ustawodawczych. Wielka spuścizna po Józefie Piłsudskim nie zostanie zaprzepaszczona. Skupieni dokoła Armii i jej Wodza Marszałka Śmigłego-Rydza w Obozie Zjednoczeniaa Narodowego, wygramy i tę ostatnią walkę o Polskę silną i wielką. Do szeregu wzywamy wszystkich Polaków dobrej woli. Wrogów Państwa potraktujemy tak, jak na to zasługują.

A więc, kto nie weźmie udziału w wyborach OZN, ten jest wrogiem państwa, którego legioniści potraktują tak, jak na to zasługuje.

Właśnie w tych kołach mówi się o represjach na opozycję, jako o rzeczy zwykłej i normalnej, która winna nastąpić.

I szef obozu gen. Skwarczyński przemawiał w Łucku, oświadczając, że kto się uchyli od wyborów, ten działa na szkodę Rzeczypospolitej.

W innych publikacjach ozonowych czytamy wprost takie rzeczy, że stronnictwa opozycyjne, któreby nie wzięły udziału w wyborach i okażą swoją nieobecność „będą nieobecne dłużej, niż sami przypuszczają". Takie „życzenie" wygłasza przede wszystkim Naprawa, mówiąc, że to jest ostatnia okazja dla opozycji, która może być bezpowrotnie zmarnowana.

Chcielibyśmy w tym miejscu wyjaśnić, że sam fakt wstrzymania się opozycji od wyborów niczego jeszcze nie przesądza. **Wiele zależeć będzie od kandydatów na posłów, od zachowania się przyszłego sejmu, czy trwać on będzie długo i jakie zmiany wprowadzone będą do ordynacji wyborczej.** Grożenie więc dziś opozycji, wprowadzanie wrogich nastrojów, drażnienie i jątrzenie na pewno nie jest po myśli czynników decydujących w Polsce, których imienia dziś i Ozon i jego przybudówki dla własnych celów nadużywają. Jak ongiś na szerokie wody puścił BB Marszałek Piłsudski, tak i dziś marszałek Śmigły wręcz oświadcza, że OZN ma zdać swój egzamin. A jak każdy egzamin może się udać, **może się też i nie udać.** A może być tak, że Ozon nie będzie miał po prostu z kim walczyć w terenie, jeśli socjaliści wstrzymają się od wyborów.

Dziś na horyzoncie wyborczym pojawia się nowa grupka tzw. Stronnictwo Chłopskie z p. Wroną na czele. Z tego rodzaju **kadzichłopami** Ozon też nie będzie walczył, gdyż zwolennicy p. Wrony sami uważają się za przybudówkę OZN.

A więc konkludujemy: **na groźby nawet nie odpowiadamy.** Przestrzegamy jednak, aby sytuacji nikt nie jątrzył i nie wprowadzał nowych zadrażnień, gdyż taka akcja może przynieść li tylko skutki ujemne. (r).

Chamberlain u Hitlera.

Zdjęcie przedstawia przybycie angielskiego premiera Chamberlaina na lotnisko w Kolonii, skąd udał się do Godesberg na drugą rozmowę z Hitlerem. Z prawej strony Chamberlaina — minister Ribbentropp, z lewej — brytyjski ambasador w Berlinie Henderson.

Endeckie awantury

na wiecu w Poznaniu.

Poznań, 22. 9. (hb) Wzorem innych miast Rzplitej w Poznaniu odbyła się wczoraj wieczorem manifestacja w sprawie Śląska Cieszyńskiego. Urządzeniu wiecu patronowało **Towarzystwo Pomocy Polonii Zagranicznej.** Zgromadziło się ponad 20.000 ludzi, tak, że musiano się przenieść na plac Wolności z Domu Rzemieślniczego. Niestety organizatorzy wiecu zrobili z niego **propagandę na rzecz Ozonu, co wywołało głośny protest publiczności, wyrażający się w gwizdach i okrzykach.** Harmider zrobił się taki, że kazano grać orkiestrze i nadano przez megafony jakąś muzykę, a mimo to przez wszystko przebijały okrzyki antyozonowe. Wreszcie grupa członków Stronnictwa Narodowego zaczęła manifestować na swoją rękę, wygłaszając przemówienia, śpiewając i wznosząc okrzyki, wobec czego w sprawę wmieszała się **kompania policji, która rozpędziła ich pałkami** Publiczność rozeszła się z niesmakiem.

*

Z innych źródeł dowiadujemy się, że w **czasie śpiewania hymnu narodowego** bojówka endecka prowadzona przez znanego Bydgoszczy krzykacza wiecowego mgr. Wardejna zaczęła śpiewać „hymn młodych" i opanowała trybunę, z której mówca endecki ogłosił, iż **nie warto bić się z Czechami, lecz należy najpierw zabrać Gdańsk i Prusy Wschodnie** oraz nawoływał do bojkotu wyborów. Wtedy dopiero na Plac Wolności wkroczyła policja. Wardejn na widok policji zeskoczył przez poręcz z trybuny i **skrył się wśród członków swej bojówki.** Policja plac oczyściła i dokonała kilku aresztowań.

Wardejn aresztowany!

Dzisiejszej nocy w mieszkaniu przy ul. Lubeckiego 16 w Poznaniu aresztowano magistra praw Zdzisława Wardejna, **organizatora bojówek tzw. straży porządkowej w Wielkopolsce.** Bojówka ta miała oddział własny w Bydgoszczy **i zakłócała wiece Stronnictwa Pracy w Bydgoszczy i Inowrocławiu!!!**

(Zygmunt Wardejn ur. 23. 9. 1913 na Kaukazie, syn zmarłego dyrektora Banku Polskiego w Poznaniu, działał wśród młodzieży akademickiej i organizował różne zamachy. Ostatnio redagował „Polskę Narodową", organ młodych Str. Nar. i napadał w tym brukowcu na gen. Hallera i na „Dziennik Bydgoski". — Red.)

——«:»——

Litwinow umył ręce

Sowiety nie przyjdą na pomoc Czechosłowacji.

Genewa, 23. 9. (PAT) Na wczorajszym zgromadzeniu Ligi Narodów przemawiał komisarz Litwinow, krytykując sposób załatwiania sprawy czeskiej i **wysuwając hasła zbiorowego bezpieczeństwa.** Z przemówienia Litwinowa można było odnieść wrażenie, że zachęca on w imię tych haseł wszystkich członków Ligi do obrony Czechosłowacji, sam zaś

chowa się skrzętnie za postanowienia paktu czesko-sowieckiego, który formalnie mógłby zobowiązywać Sowiety do czynnej obrony Czechosłowacji.

Litwinow nie negował tych zobowiązań, ale skwapliwie zacytował te postanowienia układu, które **zobowiązują Sowiety do wystąpienia jedynie w tym wypadku, gdyby Francja stanęła czynnie w obronie Czechosłowacji.**

Nikt z obecnych na zgromadzeniu nie miał żadnych wątpliwości, że oświadczeniem tym Litwinow zbytnio nie angażuje Sowietów. Wiadomo dziś jest już bowiem powszechnie, że **Francja nie ma zamiaru i chęci czynnego wystąpienia, co zwalnia przecież Związek sowiecki od wszelkich zobowiązań wobec Czechosłowacji.**

(Czytelnikom „Dziennika Bydgoskiego" przypominamy, że takie stanowisko Sowietów przepowiedziliśmy już przed tygodniem! — red.).

——«:»——

Ważne rozmowy będą kontynuowane.

Warszawa, 23. 9. (PAA) W związku z pogłoskami, jakie były rozpowszechniane, że p. wicepremier Kwiatkowski odbył szereg rozmów, związanych z nowymi wyborami podczas urlopu miała możność stwierdzić P. A. A., że w czasie urlopu żadne rozmowy na tematy wyborcze nie miały miejsca. Niewątpliwie po powrocie do stolicy rozpoczną się one i będą tak prowadzone, **aby już w najbliższym czasie dały możność wyjaśnienia sytuacji.** Zdaje się również nie ulegać wątpliwości, że zasadniczą podstawą jakichkolwiek zmian w sytuacji wewnętrznej kraju będą tezy, wyłuszczone w katowickim przemówieniu p. wicepremiera.

Konferencja prasowa w Min. Spraw Zagranicznych.

Warszawa, 23. 9. (Tel. wł.) W tak wyjątkowym momencie odbywała się konferencja prasowa w MSZ. A jednak? Z ubolewaniem możemy stwierdzić, że dziennikarze nic się z niej nie dowiedzieli, ale to absolutnie nic. A stawili się tak licznie, tak bardzo licznie. Opuszczaliśmy gmach ministerstwa mocno skonsternowani i nie z własnej winy upokorzeni na duchu. Tylko z oddali dochodziły potężne zrywy manifestujących olbrzymich tłumów. (r.)

„Prawda dni dzisiejszych".

Warszawa, 23. 9. Ozonowy „Kurier Poranny" jest bardziej szczery w swych wypowiedziach i w artykule „Prawda dni dzisiejszych" i w powołaniu się na sytuację międzynarodową głosi, że „nie ma żadnej, dosłownie żadnej innej drogi w takim momencie, jak jeden zwarty szereg, skupiony i zdyscyplinowany, podporządkowany jednej woli naczelnego wodza. I dalej czytamy: nie żadna dogmatyka, ani sekciarstwo, ale życie narzuca nam nowy porządek, który musimy przyjąć pod grozą najcięższych konsekwencji w życiu narodowym i państwowym".

Obóz pomajowy przede wszystkim sam ustalić musi jedną własną linię. Bo co będzie, gdy jedni zaczną maszerować Alejami Ujazdowskimi na zaciszną ulicę, a drudzy pójdą w kierunku wprost na Zamek. (r)

Placówki konsularne w Polsce

odmawiają Czechom prolongaty paszportów.

Warszawa, 23. 9. (Tel. wł.) W początkach m. października odbyć się miały w Warszawie i innych stolicach europejskich kongresy międzynarodowe, na których zapowiedziano udział delegatów z Czechosłowacji. Jak się okazuje w ostatnich dniach, organizacje czechosłowackie powiadomiły organizatorów kongresów naukowych, iż nie wezmą udziału w tych obradach, co pozostaje w związku z ostatnimi wydarzeniami międzynarodowymi. Odwołano również szereg kongresów, które odbyć się miały w najbliższym czasie w Pradze Czeskiej.

Konsulaty Czechosłowacji w Polsce odmówiły prolongaty wiz na paszportach konsularnych wielu obywatelom czeskim, zamieszkałym w Polsce. Zostali oni wezwani do powrotu do kraju. (r)

Pełna tabela loterii

15-ty dzień ciągnienia IV-ej klasy — 42 loterii

I i II ciągnienie

GŁOWNE WYGRANE

Stała dzienna wygrana 5.000 zł na nr 193043

50.000 zł na nry 14524 37951

25.000 zł na nr 158518

10.000 zł na nr 15573

5.000 zł na nry 16515 38638 64665 77113 104055 153802

2.000 zł na nry 403 17352 18329 26959 33860 39587 70911 74472 91038 104148 104941 105953 128276 134413 144701 154925

1.000 zł na nry 299 7483 8044 21978 28089 42133 46679 47727 51551 56866 57486 58998 66006 70438 71311 75570 81590 96885 100494 104490 106593 112161 124676 131734 133288 132829 141667 141863 154358 156826 158878

Wygrane po 250 zł

58 87 342 400 8 94 535 70 698 865 1014 52 123 279 394 421 757 95 837 47 85 978 2178 263 381 447 588 91 761 93 808 21 78 94 3097 184 417 28 767 816 33 4081 166 75 97 392 619 802 5058 7078 306 642 18 91 779 877 983 6041 91 155 63 288 481 80 665 729 38 863 997 7045 95 160 287 99 315 99 504 992 8005 66 79 128 215 383 650 790 9037 337 64 70 479 510 35 79 636 89 791 93 99 802 910 38 10125 31 220 379 581 11003 37 242 46 440 508 25 57 588 704 915 12184 220 327 445 518 36 628 702 17 804 15 952 13040 73 134 62 76 571 687 727 83 90 986 14169 221 44 328 65 479 83 620 76 755 831 95 590 15041 76 327 713 899 934 51 16051 117 201 324 37 48 9 432 750 55 601 17017 83 164 371 95 407 47 543 601 18006 70 122 32 245 64 305 36 749 80 96 865 996 19077 88 66 67 321 64 498 640 56 61 97 942 20029 152 68 252 76 80 333 430 88 99 586 736 43 5 845 56 9 21045 50 137 323 42 647 8 808 94 22125 201 9 21 327 454 84 516 23041 78 157 65 223 350 413 548 632 62 69 775 937 24003 264 383 87 521 611 64 707 813 932 25221 504 71 572 715 813 24 88 966 26209 323 67 403 96 536 98 860 75 27142 66 639 903 62 98 28489 95 574 651 77 808 7 906 15 29 131 57 276 91 95 7 408 574 88 773 944 52 30202 6 57 445 657 71 708 72 841 31088 154 67 254 311 701 70 75 846 939 95 32159 225 47 82 499 550 97 741 96 903 66 33210 420 61 84 539 748 805 19 966 1 34044 190 210 314 18 437 687 94 881 973 78 35023 29 45 60 82 305 84 452 504 87 765 810 72 904 36020 127 75 268 372 86 512 47 56 641 758 852 930 37003 48 104 16 39 370 71 76 51 448 94 668 38064 94 295 384 99 431 691 889 948 39072 83 7 330 79 576 615 53 711 848 96 942 49 40161 208 22 49 357 70 486 545 606 88 812 941 99 41001 36 155 225 518 39 63 76 627 88 886 930 42012 95 163232 77 484 646 825 29 47 68 43027 178 338 489 688 375 955 44058 181 200 397 539 53 60 45072 138 63 283 388 454 503 11 16 614 92 741 88 844 86 985 46164 275 429 688 779 823 911 47112 27 280 509 610 819 976 48139 234 392 433 541 46 50 760 819 21 49144 82 288 317 71 408 507 34 728 830 992 50018 228 92 598 638 40 50 63 718 25 78 806 23 945 57 51038 55 112 94 503 639 718 833 52019 107 287 644 78 91 700 806 51 990 44 53035 412 571 74 77 775 92 820 925 62 54021 189 361 487 540 68 603 12 43 734 897 55010 86 94 252 322 49 426 65 56 291 661 3 832 998 56248 542 621 739 953 57083 158 377 447 69 556 88 639 58120 283 361 452 61 756 827 73 917 61141 90 228 317 54 60 430 637 769 91 966 60264 386 409 24 30 59 600 5 736 63 382 63401 4 576 94 710 966 64171 525 71 649 836 76 973 65146 332 514 627 712 66040 125 262 350 460 589 776 838 48 52 92 56004 41 43 109 60 365 78 481 542 714 847 909 34 98 68064 199 204 330 461 781 87 964 72 8 69091 249 409 590 615 757 77 91 856 913 28 82 70014 35 139 204 26 91 322 59 521 601 261 708 834 71402 729 48 800 940 72036 213 26 728 402 31 571 636 77 98 728 886 922 73108 19 93 265 36 94 505 69 60 36 9 450 571 603 6 930 74014 21 159 268 389 488 503 25 656 726 756 72 75183 87 223 37 327 93 492 718 817 30 941 76036 202 98 466 525 64 921 88 99 77009 43 9 171 209 60 475 95 539 719 88 817 64 86 755 78035 93 162 336 436 532 47 58 79 758 89 870 5879048 303 55 571 607 66 742 88 98 804 48 934 80318 413 26 41 626 788 827 81197 279 309 37 430 18 26 569 736 838 68 905 65 82126 209 66 361 409 50 623 83002 33 160 69 76 80 320 35 540 617 836 94 84108 313 455 64 531 626 55 47 78 47 934 5785080 422 590 663 86043 170 84 98 229 73 370 544 659 713 819 87456 79 573 697 703 8 896 97 514 88038 66 124 96 22 75 98 413 575 787 864 940 93 89036 183 289 448 617 67 74 97 800 81 927 90112 264 339 72 459 639 713 14 58 91 91103 40 263 327 98 449 85 601 819 92024 97 151 210 78 69 567 84 97 717 803 11 917 93056 64 96 271 311 69 449 517 24 69 79 608 91 9 767 58 94088 99 201 56 36 464 537 43 615 26 726 95067 91 269 79 599 679 84 699 907 96179 278 408 31 99 505 93 736 36 43 808 97097 142 48 212 68 86 441 503 63 700 75 85 832 900 98187 230 383 84 404 95 563 98 626 744 845 930 99033 295 316 69 453 84 791 824 100003 148 69 218 64 384 424 87 564 817 101002 19 38 123 30 483 818 941 102142 266 411 526 69 71 764 813 103106 85 343 513 79 711 24 925 58 77 104110 75 430 97 563 706 801 76 983 105109 45 62 414 45 608 78 745 966 106038 65 92 275 382 516 613 73 716 66 963 107059 185 313 35 787 108222 309 402 17 631 64 74 856 83 911 109053 198 249 413 733 927 63 88 110107 233 566 74 995 111057 384 518 60 681 784 810 112002 111 201 388 92 538 665 864 917 28 113043 52 159 561 94 698 721 24 946 114449 516 786 97 852 115074 101 201 60 354 754 864 921 52 116003 141 268 81 397 426 61 723 891 117057 115 220 310 80 421 902 6 118901 42 83 85 119089 60 407 799 815 120076 177 271 300 74 484 504 698 859 923 121178 263 643 65 813 20 961 122048 63 436 37 585 634 55 97 827 961 123039 65 151 260 341 43 425 632 717 42 28 42 867 124051 198 207 31 34 50 53 77 92 359 560 620 744 56 125170 241 55 61 772 842 916 126085 184 316 92 741 44 91 802 127217 67 327 64 75 74 83 615 65 744 53 913 37 128087 276 99 496 527 75 95 8 829 64 129341 403 66 594 641 790 835 99 130041 105 63 204 5 30 489 957 131032 248 643 53 67 830 961 132167 79 97 378 94 467 562 67 738 837 133072 136 256 406 92 3 513 86 653 707 50 828 68 72 86 134007 121 46 432 775 830 70 929 66 94 135081 309 463 607 21 37 49 64 849 959 136004 13 95 260 383 631 80 743 137049 151 464 568 80 697 749 806 41 930 76 138115 399 488 782 833 139000 189 295 317 69 417 37 71 79 633 38 40 69 74 89 77 944 140456 552 628 71 968 141074 108 10 35 208 312 694 5 710 800 51 80 142088 324 31 39 496 541 664 714 849 958 143102 370 94 472 98 596 605 736 874 954 144090 140 249 450 624 5 30 703 11 862 945 145027 59 116 201 569 641 763 67 80 821 966 79 146102 286 312 415 617 30 97 733 43 05192 925 56 147039 368 428 89 504 10 14 519 37 945 55 56 148216 92 827 39 149307 32 7 516 92 757 150 170 289 95 359 418 567 70 715 827 932 151004 51 67 188 333 407 12 516 644 765 805 906 32 49 76 152 951 153079 93 146 251 349 497 535 71 80 643 711 73 96 813 154139 287 322 437 557 894 155028 80 274 471 569 630 721 41 2 156369 514 55 662 72 830 930 63 157233 86 92 376 407 17 24 91 707 15 800 954 57 9 99 158016 32 263 310 636 82 98 760 63 89 938 68 159055 433 51 749 99 910

III-cie ciągnienie

Wygrane po 250 zł

35 205 465 95 617 790 950 61 1175 623 36 871 2125 22650 480 528 613 923 3036 246 384 550 722 48 85 986 4001 11 103 226 374 534 647 992 5 5026 113 45 276 425 82 593 734 928 6195 321 79 475 724 951 7008 552 667 705 914 8575 610 816 999 9303 22 10158 397 821 92 89 303 44 627 718 32 12145 353 514 49 710 917 13045 344 14315 558 701 806 938 15172 217 347 634 719 25 80 16 230 351 505 612 957 81 17172 254 375 512 52 69 619 53 18274 793 887 951 19103 23 267 713 964 20057 94 431 739 811 907 21074 347 448 70 662 71 771 800 22017 162 262 309 23152 453 24035 105 394 405 73 89 582 660 808 25026 158 82 645 976 26369 447 688 903 27410 743 28177 954 29152 751 945 30013 90 124 330 441 608 45 964 31244 727 849 919 33000 193 491 641 842 44013 249 417 505 935 66 45109 68 417 562 82 663 853 36038 103 451 987 37038 719 536 619 780 38211 788 862 911 39054 77 207 331 794 40748 874 938 41055 157 250 540 603 2 2915 42309 72 913 43081 256 44335 452 822 49 45 45176 338 661 780 46058 131 241 357 485 956 82 47090 33 374 450 690 932 48359 417 957 96 49322 466 644 967 50108 81 367 467 521 865 51115 425 596 52487604 14 73 58042 566 724 54784 943 85 55042 231 351 806 938 56080 293 657 917 57254 77 321 47 477 671 710 900 13 58035 163 327 533 98 720 70 59070 350 552 60413 621 827 951 61073 436 633 47 975 62068 231 480 515 842 592 64214 489 601 742 65470 585 767 66196 268 736 832 907 65 67188 331 419 806 924 48 68049 384 513 69309 417 849 70027 156 259 52 71263 322 555 845 72877 73007 471 74078 278 88 494 597 81 808 28 77 75017 58 61 80 157 75 426 76005 131 494 829 989 77138 76 417 523 883 962 78004 27 157 66 281 337 47 84 782 79189 645 738 80431 620 708 824 57 81157 75 237 439 82217 690 720 83054 308 91 492 611 777 84081 837 85298 389 792 966 86060 163 314 548 69 840 87012 142 204 478 603 892 88161 322 698 780 92 817 74 85 969 90031 74267 380 539 91012 130 83 658 84 744 995 92009 315 450 708 44 93124 686 94007 727 95211 568 96147 535 97058 666 757 98018 234 938 99038 196 839 100018 119 308 426 808 934 101053 102038 220 821 103070 344 667 104047 301 493 696 105286 485 605 975 106134 509 892 107533 372 853 108120 109314 513 110625 65 828 111021 112154 712 113063 73 246 455 521 644 710 114246 440 910 115371 478 846 979 116095 857 117132 344 489 691 735 851 999 118299 119027 155 452 20 775 834 121651 741 122200 698 123453 768 124139 377 125504 630 126027 652 855 127110 128477 129653 130893 923 131079 86 182 384 528 856 132458 743 133054 701 134229 310 855 135377 499 509 777 136038 426 138338 537 139070 176 850 140248 440 825 141113 142004 147 213 53 877 143027 81 70 144521 90 60 44 59 145813 45 146237 785 147173 890 981 148459 149320 624 150702 32 802 151288 622 713 26 152029 46 282 774 153253 154 194 399 795 975 155078 190 438 156807 13 157528 392 158058 87 98 12485 548 661 777 159614 828

VI-te ciągnienie

GŁOWNE WYGRANE

Stała dzienna wygrana 20.000 zł na nr 84989

50.000 zł na nr 143636

10.000 zł na nry 24429 102920 127049

5.000 zł na nry 35307 56079 70504 81755 141420 147149

2.000 zł na nry 904 1270 8645 12383 16183 22104 43840 47940 57154 61364 65994 80361 84959 89095 106854 110058 142163 144621

1.000 zł na nry 2437 5196 23051 28783 32531 38448 40281 48665 57876 65931 76499 79066 79811 82115 104865 111356 116477 123312 157656

Wygrane po 250 zł

53 143 72 91 258 75 539 607 60 883 99 1222 408 520 924 2111 39 45 283 583 734 368 205 91 516 442 323 443 79 886 943 5218 73 387 906 72 6096 128 203 538 7052 622 44 861 955 8234 339 731 9149 83 4 12 99 522 609 955 10263 332 434 73 908 75 11462 893 12203 350 730 916 13326 777 856 902 14153 288 343 426 922 15058 64 85 124 59 81 16809 990 17162 290 498 808 18064 94 210 442 573 794 800 33 93 921 19323 443 928 82 20468 787 904 21013 112 212 922 86 22041 129 611 43 67 23022 654 732 39 887 969 24011 41 212 837 25554 736 945 64 26055 113 212 53 77 320 483 27537 897 967 91 28359 436 647 98 736 854 29023 56 62 125 234 329 41 765 30129 290 372 438 67 31012 246 479 794 99 847 947 32143 263 762 33752 94 840 902 34268 398 35096 316 539 712 826 36427 48 678 706 37637 88 38067 311 636 702 708 39110 22 250 323 79 543 751 53 981 40344 552 664 837 41269 560 768 42094 505 837 43065 114 362 451 530 633 853 44016 155 337 42 817 972 45272 492 828 68 46670 818 47549 83 880 48185 283 358 667 49042 107 282 50084 237 99 423 61 51307 494 547 781 52022 197 302 458 898 911 53508 874 54123 241 77 55316 489 515 990 56020 182 370 523 749 86 57121 35 315 96 554 837 42 58159 507 952 59042 170 98 557 716 969 60250 96 326 493 61073 233 406 850 62407 846 66 907 63042 46 298 330 413 733 827 950 64146 305 18 43 68 412 672 856 65144 411 74 520 961 66053 54 224 64 387 97 410 509 67048 224 91 363 516 640 829 910 68131 250 69 799 869 949 87 69027 648 70 260 503 807 49 71106 230 399 600 74 72074 170 558 91 695 726 90 907 73079 82 88 230 486 644 729 935 98 74374 96 426 639 867 89 929 75068 208 568 908

76030 295 607 95 800 65 77192 294 463 752 880 78205 75 484 853 79752 999 80146 754 862 929 74 81050 457 565 636 82190 405 55 578 604 63009 19 55 81 207 302 897 9 990 84164 243 85086 575 684 98 706 45 973 86148 330 614 753 927 2 87001 128 74 215 527 41 54 75 82 687 942 79 88041 103 31 262 365 835 89066 247 318 695 768 939 90091 278 97 24 613 91096 809 92059 114 308 915 93341 446 673 848 921 89 93341 446 673 848 921 89 94025 108 286 455 502 92 712 864 906

95158 78 522 839 965 96107 36 455 91 647 97031 99 227 398 544 53 97 802 22 90 946 98153 212 333 504 39 99525 54 100080 161 283 556 754 926 101082 239 50 79 767 102047 337 71 697 103186 281 439 62 536 637 764 84 838 104153 348 762 840 988 105025 108 84 322 28 499 657 106035 153 540 830 107086 479 763 93 915 78 108106 226 522 649 899 109231 357 422 532 711 884 986 110169 391 534 825 111421 3 63 573 667 826 90 112266 458 515 783 878 984 113214 302 28 501 35

114009 326 524 723 808 115646 88 116048 547 691 899 927 117153 2258 626 118059 324 781 819 905 119090 522 120223 485 91 121024 931 122247 123269 304 406 89 554 982 124766 94 884 125315 126258 861 94 949 86 127109 363 69 741 866 966 91 128025 93 188 619 129011 973 130134 695 131026 641 716 846 67 132067 440 576 753 80 962 133329 597 134162 274 396 713 135318 493 690 961 136271 322 589 670 137189 246 598 139691 729 74 140004 194 657 141008 142094 138 359 143346 76 451 35 144043 44 219 675 779 975 145179 82 430 62 146000 25 57 402 147345 683 806 148287 846 60 149639 942 150167 339 446 533 796 935 151359 426 848 62 943 152292 301 531 740 815 153156 309 67 459 694 154130 40 67 659 730 1455112 360 629 156149 889 157643 158094 722 15913

Już rozpoczęłem sprzedaż losów do I klasy **K. RZANNY** Gdańska 25 Bydgoszcz Plac Teatralny 2 nar. H. Frankego

Ochotnicy z Rzeszy

zasilają „korpus sudecki".

Na łamach londyńskiej „News Chronicle" ukazał się obszerny artykuł, traktujący o **przygotowaniach wojennych po stronie niemieckiej.** Przedstawiciel tego pisma odwiedził szereg miejscowości nadgranicznych w Saksonii, w których znajdują się obozy uchodźców niemieckich i w których formuje się oddziały ochotniczego korpusu sudeckiego Henleina.

Opisując swoje wrażenia, autor stwierdza, że faktycznych

uchodźców sudeckich jest stosunkowo bardzo mało i że poborowych jest zaledwie kilka tysięcy.

Ochotniczy korpus Henleina formowany jest w większości z ochotników z Rzeszy, a większość żołnierzy tego korpusu rekrutuje się z żołnierzy armii niemieckiej, których zwalnia się na podstawie specjalnego zarządzenia. **Nowo formowane oddziały otrzymują umundurowanie i najnowszy sprzęt wojenny.**

Autor artykułu stwierdza, że granica czeska jest ściśle zamknięta i silnie strzeżona. Uchodźcy niemieccy z Sudetów przekradali się jeszcze przez granicę do Niemiec tylko w dniach od 12 do 14 bm., później już jednak było to niemożliwe, ponieważ granica czechosłowacka została gęsto obsadzona przez silne posterunki żandarmerii i wojska.

Informacje niemieckie o przekroczeniu granicy przez 100 tys. uchodźców, pismo angielskie uważa za wymysł bujnej fantazji, twierdząc, że wiadomość ta jest tendencyjna.

Chamberlain żąda natychmiastowej demobilizacji

w Niemczech i Czechosłowacji.

Londyn, 23. 8. (Tel. wł.). Świetnie poinformowany korespondent „Timesów", towarzyszący Chamberlainowi do Godesberga, dowiaduje się, jakie są życzenia gabinetów angielskiego i francuskiego. Ujęto je w cztery punkty:

1) Ustanowienie komisji międzynarodowej, która dokona poprawek granicznych i ewentualnej zamiany ludności czeskiej i niemiecko-sudeckiej drogą przesiedlenia;

2) **natychmiastowa demobilizacja w Trzeciej Rzeszy i Czechosłowacji;**

3) Hitler i jego podwładni mają wydać odezwę uspokajającą z wezwaniem do posłuszeństwa, aby nie przeszkadzano przy przejmowaniu odstąpionych miejscowości;

4) **gwarancji nietykalności republiki czeskosłowackiej i uwzględnienia jej potrzeb gospodarczych.**

Korespondent „Timesów" dodaje, że jeżeli Hitler będzie jeszcze obstawał przy pretensjach Polski i Węgier, odprężenie nie nastąpi rychło a **układy mogą się źle skończyć.**

* * *

Dodać też trzeba, że żądania nasze potrafimy również poprzeć sami!

—«:»—

Komisarze wyborczy

w Wielkopolsce i na Pomorzu.

Warszawa, 23. 9. (PAT). Minister spraw wewnętrznych powołał następujących komisarzy wyborczych:

Okręg 93 Poznań — lekarz dr Roman Konkiewicz.

Okręg 94 Poznań — adwokat dr Jan Kręglewski.

Okręg 95 Poznań — nacz. wydz. zarządu miejskiego inż. Jan Saus.

Okręg 96 Leszno — dyr. ubez. społ. Marian Gątkiewicz.

Okręg 97 Ostrów — notariusz Kazimierz Nykiel.

Okręg 98 Gniezno — emeryt. mjr Franciszek Wierzchaczewski.

Okręg 99 Inowrocław — wójt Mieczysław Eckert.

Okręg 100 Bydgoszcz — notariusz dr Władysław Typrowicz.

Okręg 101 Toruń — dyr. ubezp. społ. Władysław Matula.

Okręg 102 Grudziądz — prezydent miasta Grudziądza Józef Włodek.

Okręg 103 Chojnice — notariusz Bronisław Czernic de Morse.

Okręg 104 Gdynia — notariusz Stefan Czarnecki w Wejherowie.

Okręg 11 Włocławek — pisarz hipoteczny Wacław Tuz.

Okręg 19 Koło — notariusz Wojciech Grzys.

Okręg 20 Kalisz — notariusz Bolesław Zawadzki.

Zainteresowanie przenosi się na stronnictwa opozycyjne.

Warszawa, 23. 9. Ozon odziedziczył po BB lokal centralny, odziedziczył również klub towarzyski przy ul. Pierackiego 3. Tam odbyło się zebranie byłych senatorów, należących do klubu parlamentarnego Ozonu. Było to zebranie pożegnalne. Przewodniczył były minister Zarzycki. W przemówieniach podkreślano jedno, że „prawdopodobnie bardzo wielu z nich nie spotka się już w nowym senacie".

Tak, to była niemal pogrzebowa stypa. Zainteresowanie jednak przenosi się na stronnictwa opozycyjne. Pojawiła się m. in. pogłoska, że Stronnictwo Ludowe, Stronnictwo Pracy i... PPS odbyły wspólną konferencję. Tymczasem pogłoska ta w niczym nie odpowiada prawdzie i jest nie do pomyślenia, aby np. Stronnictwo Pracy zasiadło do wspólnego stołu z socjalistami. (r).

—«:»—

Podrzeb śp. Witolda Korfantego.

zgromadził w Katowicach wielotysięczne rzesze. Kondukt prowadził ks. biskup Bienek. Stronnictwo Pracy reprezentowali na pogrzebie pp. prezes Popiel z Warszawy, prezes dr Tempka z Chorzowa, delegaci wszystkich kół śląskich a z Bydgoszczy p. Henryk Kaszubowski.

Z Wielkopolski i Pomorza

NASI SPRAWOZDAWCY O ŻYCIU PROWINCJI

INOWROCŁAW

Biblioteka miejska czynna jest codziennie od godz. 17 do 18, w soboty od 17 do 19.

Biblioteka Tow. Czytelni Ludowych mieszcząca się w Domu Katolickim przy ulicy Plebanka, otwarta jest codziennie za wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 17 do 19.

Biblioteka Kolejowego Przysp. Wojsk. w świetlicy „Ogniska" przy ul. Magazynowej otwarta w poniedziałki, środy i piątki od godz. 17 do 19.

Karetka sanitarna, tel. 276 czynna w dzień i w nocy.

Nocny dyżur pełni apteka Pod Krzyżem.

REPERTUAR KIN:

As: „Andaluzyjskie noce".
Słońce: „Tygrys Esznapuru".
Stylowy: „Dla kobiety".
Świt: „24 godziny miłości".
Mątwy: w piątek i sobotę „Burgtheater".

— **Nagły zgon.** W czasie podróży do Kielc zmarł nagle na udar serca kierownik szkoły Staszica nr 6 w Inowrocławiu ś. p. Jan Ćwikowski.

— **Na zjazd katolickiej młodzieży męskiej w Częstochowie** można odebrać karty uczestnictwa w biurze par. św. Józefa u ks. prob. Handkego. Zbiórka wszystkich uczestników ze sztandarami w piątek o godzinie 14 przed kościołem św. Mikołaja. Po krótkim nabożeństwie wymarsz wszystkich uczestników na dworzec. Pociąg popularny wyrusza o godz. 15,25. Powrót w poniedziałek o godz. 4,49 rano.

— **O zniewagę członków magistratu i rady miejskiej** toczył się proces karny przeciwko p. Edwardowi Polskiemu przed sądem okręgowym z Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Inowrocławiu. W II instancji p. Polski skazany został na karę 4 miesięcy więzienia z zawieszeniem na 4 lata i na 500 zł grzywny. Na wniosek adw. Wirskiego, zastępcy oskarżonego, rozprawę odroczono dla przesłuchania całego szeregu nowych świadków.

— **Tydzień popierania budowy szkół powszechnych.** W szkole wydziałowej odbyło się zebranie komitetu obwodowego tygodnia popierania budowy szkół powszechnych. Zebraniu przewodniczył insp. szkolny p. Majewski. W skład komitetu lokalnego weszli pp.: Józef Mazur, Stempa, Żurowski, Tadejanka, Janikowska, kpt. Nadzieja, prof. Mazurkiewicz, Lis, Tomasz Mazur, Wnuk, Kocimski, Mazurkiewiczowa oraz przedstawiciele prasy.

—«:»—

MOGILNO. (mk) W sali posiedzeń sejmiku pow. odbyło się zebranie obwod upow. LOPP z udziałem p. starosty Zenktelera i delegatów kół Strzelno, Trzemeszno i Gębice celem omówienia zorganizowania XV tygodnia LOPP na terenie pow. mogileńskiego. Postanowiono zorganizować zbiórkę materiałów i na zakup samolotu dla Aeroklubu Pomorskiego oraz sprzętu wyszkoleniowego.

— Nowy cmentarz katolicki oddały władze parafialne do użytku. Pierwsza na nowym cmentarzu pochowaną została ś. p. Tomczakowa z Wyrobków pod Mogilnem

— Zakończone zostało strzelanie premiowe P. P. W. Wyniki: broń małokalibrowa: 1. T. Kuss, 2. T. Molenda, 3. Janiczek, 4. Brauer; wiatrówka: 1. Brauer, 2. Krauze, 3. Kubiak.

— Zebranie organizacyjne szwajcarów oborowych przy Chrześc. Zjedn. Zawod. R. P. w Mogilnie odbędzie się w niedzielę, dnia 25 bm. o godz. 13 w salce Domu Katolickiego.

GĘBICE. (mk) Odbyło się tutaj walne zebranie Opieki Rodzicielskiej przy szkole powszechnej. Do nowego zarządu wybrano pp.: Kędzierskiego — prezesem, Balińskiego — sekretarzem, Molendę — skarbnikiem, Mrówczyńską, Zakrzewską, Kwiatkowskiego, Gmurę, Łagiewskiego — ławnikami. Do komisji rewizyjnej weszli pp.: Łagiewski, Walkowski i Ćwiklińska.

TRZEMESZNO. (mk) W kościele katedralnym zawarli związek małżeński p. Cecylia Teiferówna z p. Janem Brzezińskim, urzędnikiem straży więziennej z Sambora.

ŻNIN. Bielskie materiały ubraniowe po przystępnych cenach z chrześc.-polskiej fabryki sukna zamawiać można na podstawie kolekcji (za gotówkę i na raty) u przedstawiciela firmy w Żninie p. Kolaszewskiego przy ul. Poznańskiej nr 3 I piętro.

— Związek małżeński zawarli pp. A. Wrzesiński z A. Marciniakówną z Gałęzewa oraz J. Grzeszczak z M. Walczakówną w Niedźwiadach. „Szczęść Boże!"

— Pod opiekę lekarską musiał się udać robotnik J. Ciemniejewski, którego przy oprzątaniu koń kopnął w twarz.

— Na szkodę p. Marii Piechowiakowej w Białożewinie (pow. Żnin) spłonął stóg słomy. Poszkodowana nie była ubezpieczona. Ogień wznieciły dzieci.

— Brązowy krzyż za zasługi w służbie państwowej nadano pp. L. Owsianemu i H. Kasiarskiemu, urzędnikom urzędu skarbowego w Żninie.

MARGONIN. (bf) Odbyło się tu nadzwyczajne walne zebranie koła LOPP, zwołane celem skompletowania zarządu, który przedstawia się obecnie następująco: sekr. S. G. Duczmal — prezes, burmistrz Romiński — wiceprezes, K. Janiszewski — sekretarz, S. Komorowski — skarbnik, S. Lipski i Ł. Winke — członkowie zarządu. Komisja rewizyjna: Rękowski, Góra, Sobkowiak, zast. Niedzielak.

WYRZYSK. (l) W lokalu p. Kościerskiego odbyło się zebranie obwodu LOPP, poświęcone urządzeniu XV tygodnia LOPP, który obchodzony będzie w tym roku od dnia 24. 9. do 1. 10. Omówiono szczegółowy program, na który składa się m. in. koncert orkiestry wojskowej oraz zabawa w sali Domu Polskiego. Poza tym uczczono działaczy organizacyjnych LOPP przez wręczenie odznak zasługi p. Cholewinie z Wyrzyska i inż. Wiszniowskiemu z Nakła.

— Na ostatnim posiedzeniu tut. rady miejskiej uchwalono m. in. kupno nieruchomości budynkowej, położonej przy Rynku im. Marsz. Piłsudskiego za cenę 17.000 zł (dawniej budynek Haasego). Budynek ten później przeznaczony będzie na ratusz, co ze względu na centralne i dogodne położenie wita obywatelstwo z uznaniem. Zresztą czas najwyższy, aby stolica powiatu uzyskała ratusz godny stanowiska miasta w powiecie.

— Następny jarmark ogólny odbędzie się w czwartek 29 bm. Ze względu na pryszczycę spęd bydła zakazany.

— Przy przetaczaniu wagonów na dworcu małej kolejki w Nakle uległ nieszczęśliwemu wypadkowi pracownik kolejki Jan Bernstok, który zmiażdżył sobie stopę. Okaleczonego odstawiono do lecznicy powiatowej w Wyrzysku. Winę w wypadku ponosi Benrstok sam, gdyż mimo ostrzeżenia wykonał czynności przy przetaczaniu wagonów, będących w ruchu.

WĄGROWIEC. (a) Ostatnio przybył do Gołaszewa, pow. wągrowieckiego, pewien bezdomny, który udał się na nocleg do rolnika Wellmanna. Podczas nocy zmarł. Okazało się, że jest to niej. Juliusz Schulz z Sieradza, który tułał się po mieście, a będąc poważnie chorym, zmarł. Zwłoki pochowano na koszt miejscowej gminy.

— Na szkodę rolnika Jana Świętkowskiego w Bliżycach pow. wągrowieckiego powstał pożar, który strawił chlew i dom, zamieszkały przez lokatorów. Janowi Przybyszowi spaliła się część sprzętów domowych wartości ok. 300 zł. Również część sprzętów spaliła się Pelagii Kośmickiej.

— W niedzielę 18 bm. odbył się w Wągrowcu zjazd śpiewaczy XVII okręgu. Prezes okr. p. Czapracki powitał przybyłe chóry, gości oraz członków jury w osobach pp. prof. Sobieskiego z Inowrocławia i dr. Chojnackiego z Bydgoszczy. Następnie odbyły się popisy śpiewacze poszczególnych chórów. I miejsce w chórach mieszanych kat. III zajął chór z Szamocina, uzyskując 21⅔ pkt., II. Łekno 14½ pkt. W kat. II Chodzież i Wągrowiec po 27⅔ pkt. Chóry męskie: w kat. III Wągrowiec 33⅔ pkt., w kat. II Żnin 21½ pkt.

— W ub. niedzielę rozegrano na boisku w Wągrowcu zawody piłki nożnej pomiędzy K. S. „Nielba" Wągrowiec a K. S. Janowice. Zwycięstwo odniosła „Nielba" w stosunku 2:0.

CHODZIEŻ. (bf) Miejscowy chór „Halka" uzyskał w odbytym w Wągrowcu konkursie I miejsce, zdobywając 27⅔ pkt. Chór, którego dyrygentem jest p. Augustyniak, został zaliczony do chórów pierwszej kategorii.

Pryszczyca w powiecie tucholskim.

Tuchola. Urzędowo stwierdzono zarazę pryszczycy w zagrodzie Sylwestra Brząkały w Pruszczu, gminy Gostyczyn oraz w zagrodach Augusta Sandermanna, Franciszka Junkego, Marcina Wannhoffa i Walentego Borkenhagena w Przymuszewie. W związku z powyższym uznane zostały jako obszar zapowietrzony pryszczycą zagrody: Sylwestra Brząkały i Józefa Jerzykowskiego w Pruszczu oraz wszystkie zagrody w miejscowości Przymuszewo. Jako okręg zaś zagrożony pryszczycą cały obszar gminy Gostyczyn i Kęsowo oraz wszystkie mleczarnie w pow. tucholskim.

PRUSZCZ. (w) Młodzież żeńska parafii Pruszcz, krocząca w szeregach Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży pod sztandarem Najśw. Marii Panny, obchodziła w ub. niedzielę swoje doroczne „Święto Druhen". Przygotowaniem na tę uroczystość były trzydniowe rekolekcje. W sobotę po poł. przystąpiły druhny do wspólnej spowiedzi, zaś w dniu święta podczas uroczystej mszy św., odprawionej przez ks. Kotewicza z Wudzyna, do Stołu Pańskiego. Uzupełnieniem „Święta Druhen" była uroczysta wieczornica w sali p. Pęka. Sala wypełniona była po brzegi. Wieczornicę zapoczątkowała młodzież swym hymnem organizacyjnym, po którym dłuższe przemówienie wygłosił ks. Kotewicz. Po przemówieniu odebrał ks. Kotewicz od nowych druhen przyrzeczenie wiernego służenia Kościołowi i Ojczyźnie. Następnie druhny odegrały dwie sztuczki teatralne: „Bat niewolników" i „Jejmość ciekawska", wywiązując się ze swych ról znakomicie, czego dowodem były niemilknące oklaski ze strony licznie zebranej publiczności. Z grających na wyróżnienie zasługują: Emilia Koszarska, Janina Płotnicka, Biernacka, Chabowska, Ruszkowska, Kitowska i Szwankowska.

ŚWIECIE. (t) Z rąk żydowskich od rodziny Nelkenów, zamieszkałych w Berlinie, nabył w tych dniach mistrz rzeźnicki p. Wojciechowski ze Świecia nieruchomość handlową, położoną przy ul. Klasztornej w Świeciu i szpecącą dotąd swym zaniedbanym wyglądem główną ulicę miasta Świecia. Nowonabywcy „Szczęść Boże!"

— 10-lecie swego istnienia obchodził ub. niedzieli miejscowy Klub Sportu Wędkarskiego. Po wysłuchaniu mszy św. w kościele poklasztornym wyjechali członkowie na wody, by odbyć swe tradycyjne wędkowanie o godność króla i jego rycerzy. Królem wędkowania został p. Wiktor Kowalski, pierwszym rycerzem p. Świetlik, drugim p. Franciszek Zieliński, trzecim p. Julian Szreder sen. Dalsze premie uzyskali pp. Godorr, Federowicz i Pisarzewski. Wieczorem w lokalu p. Popławskiej odbyło się uroczyste zebranie. Obrady zagaił prezes p. Szreder. Zebranie uczciło pamięć zmarłych w tych 10 latach członków. Sekretarz klubu p. Antoni Megger, piastujący ten urząd już od chwili założenia, zdał sprawozdanie z 10-letniej działalności klubu. Uchwalono zamówić mszę św. za zmarłych członków na dzień 6 października br. oraz wyróżnić dyplomami uznania członków-założycieli.

FORDON. W niedzielę 18 bm. obchodził Czesław Bryliński z swą małżonką Gertrudą z domu Szałkowską srebrne gody małżeńskie. Jubilat jest rodem z Inowrocławia. Już od młodości pracował w towarzystwach na obczyźnie, był członkiem zarządu Tow. Młodzieży Polskiej w Berlinie i członkiem Sokoła, członkiem zarządu Tow. Robotników Katolickich, Tow. Przemysłowego, prezesem filii Z. Z. P. i członkiem Związku Polaków w Szpandawie. Przebywszy wojnę światową, wrócił do kraju. Pracuje na tut. terenie nadal społecznie, będąc członkiem zarządu w Tow. Gimn. „Sokół", Tow. Przemysłowym, Cechu Samoistnych Rzemieślników oraz członkiem innych organizacyj społecznych. Z okazji 25-lecia udzielił jubilatom ks .infułat Szydzik odnowienia ślubów, a ks. wikary Raszkowski odprawił mszę św. Uroczystość ta, w której brały udział poczty sztandarowe miejscowych organizacyj, do jakich jubilat należy, wypadła bardzo okazale. W dalszym współżyciu małżeńskim jubilatom „Szczęść Boże!"

ŚLIWICE. (fm) Lekarzem weterynarii na obwód Śliwice z uprawnionym urzędowym badaniem zwierząt rzeźnych i mięsa został lek. wet. Stefan Bross.

TCZEW. (as) Kino Apollo: „Stawka o życie". Kino Gryf: „Łódź podwodna nr 9".

— Policja tut. osadziła w areszcie przedsiębiorcę brukarskiego Kłosowskiego, zam. w Toruniu, wykonywującego w Tczewie dla zarządu miejskiego przebudowę ulic. Aresztowanie Kłosowskiego nastąpiło na skutek nakazu urzędu prokuratorskiego w Toruniu.

— Na zakończenie tegorocznego sezonu, sekcja kolarska K. P. W. w Tczewie zorganizowała bieg kolarski na 30 km na trasie Tczew—Subkowy—Gremblin i z powrotem. 1 miejsce zdobył Władysław Grabowski — czas 50 min., 2. Tadeusz Drążkowski — 50.5, 3. Paweł Kleina — 54, 4. Ignacy Jakubowski — 55, 5. Wiktor Andrzejewski — 57,5.

— W niedzielę 18 bm. wieczorem funkcjonariusze tut. wydziału śledczego aresztowali 37-letniego akordnika Józefa Nogę, zam. w Śliwinach (pow. Tczew), który powróciwszy obecnie z sezonowych robót rolnych z obszaru w. m. Gdańska, dopuścił się publicznej zniewagi narodu polskiego.

WEJHEROWO. (ap) Kino Casino: „Huragan".

— Zarząd Stow. Przyjaciół Żołnierzy Brygady Obrony Narodowej dziękuje obywatelom m. Wejherowa za złożenie dobrowolnych ofiar w naturze na powitanie wejherowskiej kompanii Obrony Narodowej.

— Ochrona drobnych dzierżawców rolnych. Przypominamy, że drobni dzierżawcy rolni, którzy od sierpnia 1924 r. dzierżawią bez przerwy kawałki gruntów, nie przekraczające obszaru 5 ha, mają prawo do nabycia tych gruntów na własność na warunkach ulgowych. Wnioski o nabycie tych gruntów na własność należy złożyć w starostwie najpóźniej do dnia 30 września br.

JABŁONOWO. W Nowejwsi przy Jabłonowie obchodzono uroczyste założenie nowej placówki Kółka Rolniczego. Do założenia tej placówki przyczynił się w dużej mierze insp. Izby Rolniczej w Toruniu p. Lędzion oraz instr. rol. p. Landmesser z Brodnicy. Założenie placówki zasługuje tym więcej na podkreślenie, że okolica jest zamieszkana przez rolników z mniejszości niemieckiej.

GRUDZIĄDZ

— **Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego" mieści się przy ul. Toruńskiej 22, tel. 1294. Biuro czynne od godz. 8—18-ej.**

Pogotowie pożarnicze tel. 11-11.

Apteka „Pod Orłem", 3 Maja 37, tel. 1360
Apteka „Pod Gryfem", Legionów 33, tel. 1524.

— **TCL Biblioteka i Czytelnia** (ul. Legionów 28) otwarta od godz. 11—12 i 17—19 (w soboty tylko do godz. 18).

REPERTUAR KIN:

Apollo: „Mój pan mąż" i „Magiczny klucz".
Gryf: „Druga młodość", film polski (uroczyste otwarcie sezonu).
Orzeł: „Przeklęty skarb" i „Postrach Mongolii".

By wiedzieć wszystko — trzeba czytać „DZIENNIK BYDGOSKI", który przynosi codziennie najświeższe wiadomości o zdarzeniach w kraju i na całym świecie. Przedpłatę przyjmuje przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego" w Grudziądzu, ul. Toruńska 22, tel. 1294. Każdy nowy abonent otrzyma premię w postaci ozdobnie oprawionej książki powieściowej. Ogłoszenia po cenach konkurencyjnych.

— **Loty pasażerskie w Grudziądzu.** Z okazji 15 tygodnia LOPP odbędą się w niedzielę 25 bm. w czasie od godz. 11—14 loty pasażerskie na lotnisku. Przedsprzedaż biletów odbywa się w biurze LOPP przy ul. Mickiewicza.

— **Walne zebranie Polskiego Białego Krzyża** odbędzie się w środę 28 bm. o godz. 18 w Domu Żołnierza.

— **Wielki sukces operetki „Krysia leśniczanka".** Wystawiona w ub. wtorek na scenie teatru miejskiego operetka „Krysia leśniczanka" w wykonaniu zespołu operetki warszawskiej z teatru „8,15" z Lucyną Szczepańską w roli tytułowej, cieszyła się olbrzymim powodzeniem. Salę zapełniła publiczność grudziądzka do ostatniego miejsca, a dla kilkuset osób zabrakło biletów wstępu. Ażeby dać możność zobaczenia wszystkim tego przemiłego widowiska, zespół operetkowy teatru „8,15" zjedzie powtórnie do naszego miasta w niedzielę 25 bm. i wystawi „Krysię leśniczankę" o godz. 16 po cenach popularnych a o godz. 20 po cenach zwykłych. Przedsprzedaż biletów w składzie cygar p. Wawrzyniaka, Plac 23 Stycznia, tel. 19-76.

— **Prymicja.** W ub. niedzielę w kościele farnym odprawił pierwszą mszę św. ks. Trzeciak, z zakonu ks. jezuitów w Krakowie. Młody kapłan przybył do Grudziądza, skąd pochodzi, by w swej parafii złożyć Bogu pierwszą ofiarę. W uroczystości uczestniczyło liczne duchowieństwo, matka i rodzeństwo ks. prymicjanta oraz tłumy wiernych.

— **Osobiste.** Mistrz krawiecki p. Jan Pawłowski obchodził w ub. wtorek srebrny jubileusz mistrzowski. Z tej okazji zebrały się w mieszkaniu jubilata liczne delegacje, m. in. delegacja cechu krawieckiego, tow. samodzielnego rzemiosła, chóru kościelnego, które składały p. Pawłowskiemu serdeczne życzenia, do których i my się przyłączamy.

— **Z zarządu III okręgu Sokoła.** W „Gospodzie Rzemieślniczej odbyło się w ub. wtorek zebranie zarządu III okręgu Sokoła. Postanowiono zwołać w niedzielę 9 października br. o godz. 10 zebranie zarządów gniazd wraz z zarządem okręgu. Przewidziane są trzy referaty organizacyjne Zebranie poprzedzi msza św., którą odprawi w kaplicy sierocińca kapelan okręgu ks. Szczurkowski.

— **Aż 12 wypadków duru brzusznego w jednym tygodniu.** Według urzędowej statystyki, w czasie od 11—17 bm. zanotowano na terenie Grudziądza aż 12 wypadków duru brzusznego (tyfusu) w tym 1 zgon. Poza tym zanotowano 1 wypadek zakażenia krwi z wynikiem śmiertelnym, 1 płonicy, 2 błonicy i 1 wypadek zakażenia połogowego.

— **Kradzież mieszkaniowa.** Za pomocą otwarcia drzwi podrobionym kluczem lub wytrychem dokonano włamania do mieszkania Marii Grabowskiej (ul. Kilińskiego 7), skąd zabrano walizkę z rozmaitymi rzeczami wartości około 100 zł.

— **Opieka nad dziećmi ulicy.** Zarząd miejski postanowił część zabudowań dawniejszego majątku miejskiego Strzemięcin oddać na cele ogniska Tow. Przyjaciół Dzieci Ulicy, gdzie znajdą pomieszczenie dzieci ulicy do lat 15. Ognisko ma być ośrodkiem, w którym wychowawcy pokierują życiem młodych wykolejeńców wzgl. dziećmi, pozbawionymi opieki, wychowując je na ludzi wartościowych. Centrala Tow. Opieki nad Dziećmi Ulicy mieści się w Warszawie i ma już swe ogniska w rozmaitych miejscowościach Polski. Wypada nadmienić, że pierwsze na Pomorzu ognisko powstaje właśnie w Grudziądzu.

Kronika GDYŃSKA

Gdynia dnia 23 września 1938 r.

Dyżur nocny mają w bieżącym tygodniu następujące apteki:

Apteka Centralna, Plac Kaszubski, 10, telefon 26-40.

Apteka Świętojańska, ul. Świętojańska nr 122.

Apteka Bałtycka, ul. Śląska 42.

Apteka mgr. Grodzkiego, ul. Morska 155.

Apteka Nadmorska w Orłowie, ul. Orłowska.

—::—

Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego“ mieści się: Skwer Kościuszki 24 (nad cukiernią Fangrata), tel. 14 60.

—::—

Telefony: Straż pożarna 17-08, pogotowie ratunkowe 12-40, kom. policji 16-11.

—o—

REPERTUAR KIN:

Bajka: „Wielka grzesznica“ (Madame Bovary) z Polą Negri.

Lido: „Patrol na pustyni“ z Victorem Mc Laglen

Lily Chylonia: „Pan redaktor szaleje“.

Morskie Oko: „Paweł i Gaweł“ film polski.

Polonia: „Ostatnia brygada“ i kolorówka.

Miraż Orłowo: „Władczyni puszczy“.

Zorza-Grabówek: „Robert i Bertrand“, na scenie rewia.

— **Ukończono budowę** magazynów i biur dwóch wielkich firm portowych, mianowicie „Bananasu” na ul. Polskiej i „Korabia” na nabrzeżu Wilsonowskim.

— **Pielgrzymka do Częstochowy.** KSM męskiej wyjeżdża z Gdyni 23 bm.

— **Tajemnice solarzy rybnych.** Niedawno donosiliśmy, że wędzarnik J. Konkol z Gdyni wypróbował nowy sposób zasalania śledzi. Jak się dowiadujemy, chodzi tu o próbę zasolenia śledzi z Bałtyku, które są znacznie mniejsze od śledzi szkockich czy jarmudzkich. Dotychczasowe próby zasalania śledzików bałtyckich nie dały pozytywnych rezultatów i w dalszym ciągu zagadnienie to stanowi przedmiot badań, po przeprowadzeniu których wypowiedzą się niewątpliwie fachowcy. Należy dodać, że solarnictwo śledzi jest jednym z najważniejszych działów pracy w zakresie przemysłu śledziołówczego i posiada wiele tajników, które znają wyłącznie solarze, posiadający w tym zakresie poważne doświadczenie. Eksperymentem wędzarnika gdyńskiego zajmą się niewątpliwie zainteresowane czynniki, które zbadają, czy i o ile mógłby on mieć w ogóle zastosowanie.

— **Powrót „Kościuszki“.** W czwartek 22 bm. zawinął do Gdyni s. s. „Kościuszko” z 10 podróży południowo-amerykańskiej, przywożąc 100 pasażerów oraz przeszło 1.446 ton ładunku w kawie, wełnie, bawełnie, quebracho, siemiu, skórach i drobnicy dla Gdyni i Gdańska. W podróży powrotnej miał na swym pokładzie s. s. Kościuszko 185 pasażerów, z czego (poza Gdynią) 78 do Kiel-Holtenau, 2 do Boulogne s/Mer i 6 tranzytowych. Pasażerowie należeli do 13 narodowości: 81 Polaków, 55 Niemców, 20 Brazylijczyków, po 6 Czechosłowaków i gdańszczan, 5 Litwinów, po 3 Duńczyków i Estończyków, 2 Fracuzów i po jednym Argentyńczyku, Węgrze, Rumunie i Jugosłowianinie.

— **Młodzi artyści gdyńscy na studiach pejzażu.** W Gołąbiewku (pow. tczewski), majętności ziemskiej pułkownika Macieja hr. Mielżyńskiego, zakończyły się studia pejzażu, przeprowadzone przez dyrektora Pomorskiej Szkoły Sztuk Pięknych w Gdyni prof. Wacława Szczeblewskiego dla uczniów tej szkoły. Wykonano szereg prac, mających wzbogacić doroczną wystawę prac uczniów Pom. Szk. Szt. Pięknych, wyznaczoną na czas od 2 do 9 października br. w budynku szkolnym przy ul. Pomorskiej nr 18. Zapowiedziana przeto na pierwsze dni października wystawa zapowiada się ciekawie i niewątpliwie — jak wszystkie dotychczasowe — zainteresuje licznych znawców oraz miłośników sztuki z Gdyni i wybrzeża. Prof. Szczeblewski pozyskał na rozpoczęty obecnie nowy rok szkolny jako wykładowcę prof. Mariana Mokwę, najznakomitszego w Polsce artystę-malarza marynistę.

— **Gdzie i kiedy się urodził?** W niezwykłych okolicznościach dostał się do aresztu 16-letni cygan Kus Rose, który okradł p. A. B. na 7 złotych. Na zapytanie sądu, gdzie i kiedy się urodził, nie umiał dać żadnej odpowiedzi. Wezwany został wobec tego ojciec, który w bardzo długich i barwnych wywodach przedstawił całą genealogię swej rodziny, lecz nie mógł sobie także w żaden sposób przypomnieć gdzie i kiedy młody Kus przyszedł na świat. Prawdopodobnie jednak pamiętać będzie, gdzie spędzi miesiąc aresztu.

— **17-krotnie** wzrosły obroty chłodni gdyńskiej w ostatnich czasach, osiągając niemal maksymalne granice. W roku 1930 obroty chłodni wynosiły 5.000 ton, obecnie zaś, jak wykazały ostatnie statystyki — 83.000 ton, czyli 17 razy więcej.

— **Zebranie przedwyborcze.** W piątek odbędzie się w Radzie Miejskiej zebranie samorządu terytorialnego w celu dokonania wyboru 10 delegatów mających wybierać posła na sejm. Wobec pochłonięcia zainteresowań ludności Gdyni wypadkami w Czechosłowacji, nie zanotowaliśmy najmniejszego zainteresowania akcją przedwyborczą.

Szpieg w Gdyni

Gdynia. Z suchego komunikatu Pat'a dowiedzieliśmy się o wstrząsającym fakcie. Oto na terenie naszej, przez całą Polskę nad życie umiłowanej Gdyni, **pracował dla obcego wywiadu szpieg.** Szpieg donosił zagranicznemu mocarstwu o tym, jakie **wspaniałe osiągnięcia naród polski dzień po dniu zdobywa w Gdyni.** Każde zdarzenie napawające nas **dumą i radością było pilnie notowane** i podawane do cudzej wiadomości, aby w mrocznej tajemnicy **obcych agentur** przygotowywano systematycznie sposoby **zniszczenia plonów naszej pracy.** Szpieg patrzył, podsłuchiwał i notował. **Krążył wśród nas, poprzysięgłszy nam śmierć i zniszczenie.** Gdy my z miłością i zachwytem pieściliśmy wzrokiem nasze **„Gromy“ i „Błyskawice“,** on przyglądał im się z zimną nienawiścią i **liczył judaszowe srebrniki,** otrzymywane za każdy szczegół o ich wspaniałej budowie. Nie ma słów na wypowiedzenie **potworności tych czynów i oburzenia, które owłada polskiem sercem** na myśl, że mógł być taki wyrzutek w naszym społeczeństwie, który chciał Polsce **ukraść i sprzedać obcym Gdynię!**

Z komunikatu Pat'a dowiadujemy się, że szpieg ten nazywał się Jan Szrajber i że **zawisł na szubienicy** na podwórzu więziennym w Starogardzie.

Szrajbera znało w Gdyni szereg ludzi. Instynkt, nieuświadomione jakieś, tajemnicze poczucie narodowe, sprawiało, że **koledzy nie lubili go, i stronili od niego.** Przed paru lat stał się on „bohaterem“ smutnej i brzydkiej afery, w której charakter jego wykazał i objawiał swą niepokojącą wrażliwość na **zyski z mętnych źródeł.** Czytelnicy nasi przypominają sobie może tzw. **„aferę Wandy“,** w której jakiś kanciarz żydowski nabrał na kilkanaście tysięcy złotych żydków, obiecując ich przeszwarcować bez paszportów do Palestyny. „Przedsiębiorca“ załadował żydów na „Wandę“ gdzieś koło Orłowa wziął pieniądze i czmychnął; wspólnik zaś jego. **ów właśnie Szrajber, szyper z zawodu,** obwoził ich przez całą noc po zatoce, żeglując rzekomo ku Palestynie. Wskutek sztormu ekspedycja zakończyła się prędzej niż było w programie i emigranci bezpaszportowi wylądowali koło falochronu Gdyńskiego, po czym rozpoczęli rewindykację swych pieniędzy.

Szrajber pływał ostatnio na **holowniku „Minerwa“,** utrzymującym stałą komunikację między Gdyni a Oksywiem. Nasi marynarze udający się „na ląd” z okrętów wojennych do miasta na krótkie chwile odpoczynku **byli wciąż pod obserwacją szpiega.** Niefrasobliwy każdy wesoły żarcik czy przyjacielska pogawędka kolegów były skrzętnie notowane, **a służyć miały obcym** do wyciągania wniosków o pilnie strzeżonych tajemnicach wojskowych. Niewiele się Jan Szrajber dowiedział z rozmów marynarzy. Wiedzą oni dobrze, że **szpieg jest wszędzie.** Nie wiedzą tego jednak cywile, którzy tą samą „Minerwą” odbywali nieraz wycieczki po zatoce i dzielili się między sobą wrażeniami i uwagami, które jako „nastroje” i „opinie” były meldowane za granicę...

Sąd apelacyjny w Poznaniu na sesji wyjazdowej w Gdyni rozpatrywał sprawę Jana Szrajbera, oskarżonego o pozostawanie w kontakcie z wywiadem obcym. W wyniku tej rozprawy szpieg został stracony.

Pod murem więziennym usypany kopczyk kryje szczątki szpiega. Biali szwoleżerowie wracając z ćwiczeń gdzieś w pobliżu odwracać będą ze wstrętem głowy. Cień padnie na złociste trąbki ułańskie i obrzydzeniem zafurkocą chorągiewki na lancach. Prędko śladu żadnego nie pozostanie nawet po mogile szpiega.

A w Gdyni po przeczystych falach morza dalej krążyć będzie „Minerwa”. Port wojenny w Oksywiu rozbłyskać będzie stalą coraz to nowych okrętów wojennych. Rosnąć będzie i rozkwitać polska flota, a szpiedzy coraz żałośniejsze meldunki wysyłać będą swym agenturom. Wyłapiemy wszystkich i bez miłosierdzia na szubienicę poślemy. **Niech drżą!**

—:—

Marynarz z ORP „Błyskawicy“ zginął w katastrofie motocyklowej.

Gdynia, 22. 9. Pod Gdynią wydarzyła się ub. nocy straszna katastrofa motocyklowa. Z nieustalonych dotąd przyczyn wpadł na drzewo przydrożne motocykl, którego kierowcą był st. marynarz z ORP „Błyskawica“ Stanisław Mazurek.

W godzinę po przywiezieniu do szpitala zmarł. Towarzyszący mu Alojzy Łosiński doznał szeregu obrażeń.

Toruń.

Tysiączne tłumy

manifestują w Toruniu za przyłączeniem Śląska Cieszyńskiego do Polski.

W dniu wczorajszym stolica Pomorza była widownią olbrzymiej manifestacji patriotycznej społeczeństwa toruńskiego za przyłączeniem Śląska Cieszyńskiego do Polski.

Na Rynku Staromiejskim zgromadziły się olbrzymie, ponad 20-tysięczne tłumy mieszkańców miasta.

O godz. 17 orkiestra zagrała hymn narodowy podchwycony przez zgromadzone tłumy. W chwilę po tym z balkonu ratusza zagaił zgromadzenie manifestacyjne prezes Towarzystwa Pomocy Polonii Zagranicznej Okręgu Pomorskiego ks. kanonik Kozłowski, który dał wyraz pragnień społeczeństwa, aby odwiecznie polski Śląsk Cieszyński wrócił znowu do Ojczyzny. Przemówienie to było wielokrotnie przerywane okrzykami: „Precz z Czechami! My chcemy Śląska Cieszyńskiego!“

Następnie przemawiał red. Drzewiecki, który zobrazował cierpienia Polaków za Olzą i podkreślił niezłomną wolę narodu polskiego do naprawienia krzywdy dziejowej. Nieopisany entuzjazm powstał wśród tłumów, gdy mówca na zakończenie powiedział, że Śląsk Cieszyński już przechodzi w ręce polskie — wybuchło tam bowiem powstanie.

Z kolei przemawiał prezes Zjednoczenia Kolejowców Polskich p. Jabłoński, który wskazał na dziejową chwilę jaka się zbliża.

Po tym przemówieniu uchwalona została następująca rezolucja:

„Zebrani w dniu 22 września 1938 r. na wielkim zebraniu manifestacyjnym obywatele stolicy Wielkiego Pomorza stwierdzają, że nie może być zgody z Czechami, dopóki zdradą, podstępem i przemocą wydarta Polsce w r. 1920 piastowska Ziemia Cieszyńska nie będzie Rzeczypospolitej przywrócona. Nie ścierpimy dłużej ucisku czeskiego, pod jakim żyje za Olzą 200 tysięcy rdzennie polskich autochtonów! Dziś, gdy Polacy w Cieszyńskiem domagają się złączenia z Narodem, cały Naród Polski jednoczy się z nimi. Bo jednej jesteśmy krwi, bo jednako biją nasze serca i jedną płoną miłością Ojczyzny. Dzielnym i zahartowanym w boju Rodakom naszym za Olzą ślemy słowa pokrzepienia i otuchy. Oświadczamy uroczyście, że cały Naród Polski stoi za nimi niezłomnie w ich ostatnim etapie walki o wyzwolenie z czeskiej niewoli. Chwila powrotu Śląska Cieszyńskiego do Macierzy nadeszła. Chcemy połączyć się z Braćmi naszymi za Olzą w obrębie jednego państwa. Nie czas już na pertraktacje dyplomatyczne, dziś musimy działać, dziś czas na czyny. Dlatego zwracamy się z mocnym i stanowczym apelem do najwyższych władz rządu Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, domagając się podjęcia wszelkich kroków i użycia całej mocy, aby sprawiedliwości stało się zadość! Śląsk Cieszyński musi być nasz! Taka jest wola Narodu Polskiego! Niech żyje Śląsk zaolzański zjednoczony z Polską“.

Po odczytaniu rezolucji, przyjętej przez zebranych z żywiołowym entuzjazmem, orkiestra odegrała hymn narodowy, jeszcze raz odśpiewany przez zgromadzone tłumy.

Po tej spontanicznej manifestacji na Rynku Staromiejskim, utworzył się ogromny pochód, który przeszedł przed mieszkanie p. wojewody pomorskiego Wł. Raczkiewicza, gdzie specjalna delegacja wręczyła p. wojewodzie uchwaloną rezolucję.

Z kolei pochód udał się przed Inspektorat Armii, gdzie wznoszono okrzyki na cześć Wodza Naczelnego i Armii.

Nastrój niezwykłego wśród społeczeństwa toruńskiego, jaki wytworzył się na wczorajszej manifestacji, trwał do późnych godzin wieczornych.

Kronika TORUŃSKA

Toruń, dnia 23 września 1938 r.

Nocny dyżur pełnią apteki:

Pod Orłem — śródmieście

Św. Anny — Bydgoskie Przedmieście.

Pod Łabędziem — na Mokrem.

Nadwiślańska — Jakubskie Przedmieście.

—::—

Pogotowie straży pożarnej tel 12-44.

—::—

Pogotowie ratunkowe tel. 19-91.

—::—

Telefon nr 14-46 posiada przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego“ w Toruniu.

—::—

REPERTUAR KIN:

Aria: „Trójkąt małżeński“.

As: „Paweł i Gaweł“.

Mars: „Pensjonarka“.

Świt: „Miłość w dżungli“.

Repertuar Teatru Ziemi Pomorskiej.

Piątek 23 bm. — Ciechocinek — „Nowa Dalilla“, godz. 20. — Rypin — „Bracia Lerche“, godz. 20. Sobota 24 bm. — Toruń — „Bracia Lerche“, godz. 16 — szkolne; „Nowa Dalilla“, godz. 20. Niedziela 25 bm. — Toruń — „Bracia Lerche“, godz. 16; „Nowa Dalilla“, godz. 20.

—«:»—

— **Rowerzysta pod kołami samochodu.** A. Karłowski, zam. przy ul. Batorego 75, jadąc na rowerze został najechany na rogu ul. Kościuszki i Batorego przez samochód ciężarowy zarządu miejskiego, kierowany przez szofera Zauskiego. Karłowski doznał lekkich obrażeń ciała. Kto ponosi winę wypadku ustalą dochodzenia.

— **Potężna manifestacja katolicka w Toruniu.** 23 bm. przybywa do Torunia pociągami popularnymi pielgrzymka do Częstochowy, członków KSM męskiej, do której przyłączyło się wielu wiernych. Pielgrzymka uda się pochodem przez miasto do bazyliki św. Jana, gdzie odbędzie się uroczyste nabożeństwo. O godz. 16,15 odbędą się uroczyste obrady KSM w sali „Dworu Artusa“, które w czasie od godz. 17,30 do 18 będą transmitowane przez Rozgłośnię Pomorską. Niecłonkowie KSM-mu w tym czasie zwiedzą zabytki Torunia. Wyjazd pielgrzymki z Torunia do Częstochowy nastąpi z dworca Toruń Główny o godz. 21,30.

Stale małoletni na ławie oskarżonych.

Nie ma prawie dnia w sądzie grodzkim w Toruniu, by nie odpowiadali małoletni przestępcy. 21 bm. odpowiadał znowu 13-letni złodziej Z. O., mieszkający przy ul. Mickiewicza 96. Chłopiec zatrudniony był w firmie Siódmiak i do jego czynności należało rozwożenie chleba wraz ze starszym kolegą. Pewnego dnia, gdy kolega oddalił się od wózka, skorzystał z tego O., zabrał 12 chlebów i sprzedał je p. Drzewuskiej, która wręczyła mu banknot 20-złotowy z tym, że ma rozmienić go i zwrócić resztę. O. zabrał pieniądze i więcej się nie pokazał. Dopiero po paru dniach policja odnalazła go aż... w Tczewie.

Na rozprawie chłopiec przyznał się do winy. Matka oskarżonego zeznała, iż syn jej niejednokrotnie już kradł pieniądze, za które urządzał sobie wycieczki do Gdyni. Sąd skazał niepoprawnego złodzieja na umieszczenie w zakładzie poprawczym.

Odznaczenie orderem „Odrodzenia Polski“.

Toruń, 23. 9. Pan woj. pom. Wł. Raczkiewicz wręczył 22 bm. w Toruniu p. inż. Janowi Getler-Girtlerowi, dyrektorowi Francusko-Polskiego Towarzystwa Kolejowego krzyż kawalerski orderu „Odrodzenia Polski“.

Rowerzysta pod kołami samochodu.

Dnia 19 bm. na moście im. Marsz. Piłsudskiego wydarzył się wypadek najechania samochodem rowerzysty, który na szczęście zakończył się dość szczęśliwie. Samochodem kierował K. Wierzchowski, na rowerze jechał St. Drygalski, który wpadł pod koła samochodu, doznając lekkich obrażeń ciała. Kto ponosi winę wypadku ustalą dochodzenia policyjne.

Nowe listy uchylających się

od powszechnego obowiązku służby wojskowej.

Warszawa, 23. 9. (Tel. wł.). Urzędy wojewódzkie podały do wiadomości publicznej listy poborowych, uchylających się od powszechnego obowiązku służby wojskowej. Większą liczbę osób objęły te listy na terenie województw kresowych. W woj. stanisławowskim przekazano władzom prokuratorskim 128 poborowych, którzy nie stawili się w terminie. (r)

Kino Kristal
Początek 4,45, 7, 9,15.

Dziś w piątek 23 bm. **nieodwołalnie po raz ostatni** na ogólne życzenie Szanownej Publiczności

Olimpiada I. Część **Święto Narodów**
Dla młodzieży szkolnej bilety wstępu od 54 gr.

W sobotę 24 bm. o godz. 5 **premiera** II. części zakończenie Olimpiady
Początek przedstawień o godz. 5, 7 i 9,10, W niedzielę 2,50, 5, 7 i 9,10.

Święto Piękna (17884

Kronika

Bydgoszcz, dnia 23 września 1938 r.

KALENDARZYK

Dziś: Lina p. i m., Tekli m.
Jutro: NMP od wykupu niewolników.
Wschód słońca o godzinie 5.46.
Zachód słońca o godzinie 17.58.

Stan pogody.

Słonecznie i ciepło.

Wczoraj w całym kraju trwała pogoda bezchmurna i cicha. Temperatura dochodziła do 25 stopni. Dziś w Bydgoszczy nadal mamy piękną pogodę słoneczną.

Przewidywany przebieg pogody: W całym kraju słonecznie i ciepło.

Termometr wskazywał dziś rano:

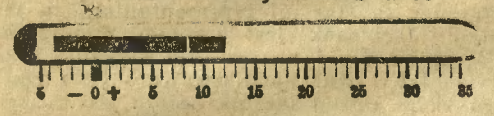

DYŻURY NOCNE APTEK od 19—25 września br.:

1) Apteka Centralna, ul. Gdańska, telefon 3394.

2) Apteka pod Lwem, ul. Grunwaldzka, telefon 3191.

Telefon Pogotowia Ratunkowego 26-15.

MUZEUM MIEJSKIE przy ul. Farnej otwarte codziennie od godz. 11—15, w niedziele i święta od godz. 11—14. Obecnie w Muzeum wystawa prac artystów bydgoskich ze zbiorów Muzeum Miejskiego.

MUZEUM MIEJSKIE — Bielawki, ul. Br. Pierackiego 8, otwarte codziennie od godz. 11—14. Stała wystawa darów: obrazy Leona Wyczółkowskiego i rzeźby Konstantego Laszczki.

— **Biblioteka Nowości T.C.L.** przy ulicy Gdańskiej 30, I piętro, wypożycza książki od godz. 11.00—13.30 i od 16.00—19.00.

Z TEATRU MIEJSKIEGO im. K. H. Rostworowskiego

Dziś po raz ostatni doskonała komedia St. Kiedrzyńskiego pt. **„PIORUN Z JASNEGO NIEBA"** z udziałem Krzywickiej, Kownackiej, Wańskiej, Dębicza, Gajdeckiego, Kuźmińskiego, Malatyńskiego, Rosłana i Winczewskiego. Początek przedstawienia o godzinie 20-tej.

Jutro w sobotę 24 bm. i dni następnych premiera sztuki Alfreda Gehri **„SZÓSTE PIĘTRO"** granej z niebywałym powodzeniem niemal na wszystkich scenach w Polsce i zagranicą. Poddasze paryskiej kamienicy odsłania przed widzem przeżycia mieszkańców **„SZÓSTEGO PIĘTRA".**

Sztukę reżysersko przygotował Szafrański. Ciekawe w ujęciu dekoracje projektowali Przeradzka i Jędrzejewski. Udział biorą: Domańska, Krzywicka, Kownacka, Korowicz, Morozowiczowa, Okońska oraz pp. Barda, Lochman, Skwierczyński, Skirgiełło Jacewicz, Tatrzański.

W niedzielę o godz. 16-tej po cenach zniżonych po raz ostatni przedstawienie **„JUDASZA Z KARIOTHU".**

CYRK STANIEWSKICH ul. Król. Jadwigi. Program światowych atrakcyj. Codziennie o 8,15 wiecz. w czwartek, piątek, sobotę i niedzielę po 2 przedstawienia o 4,30 i 8,15 wieczorem.

— **Wieczorki familijne w każdy czwartek u Szmeltera,** Gdańska 30. Świeże kiszki, golonka, flaki i dużo innych specjałów. **Dla urozmaicenia dancing.** (17812

— **Brązowy krzyż zasługi** za pracę zawodową otrzymali w dalszym ciągu masowych odznaczeń: Roman Głuska, Helena Irzykówna, Leon Karpiński, Władysław Kieszkowski, Jan Nowicki, Marian Pankowski, Marta Pierzyńska, Józef Sadecki, Stanisław Tomczak i Antonina Tyksówna w Bydgoszczy.

— **Kierownictwo Francuskich Kursów „Sekwana",** Cieszkowskiego 6 I ptr. podaje do wiadomości, że lekcje rozpoczną się 1 października o godz. 18. Organizuje się również specjalne kursy języka francuskiego dla młodzieży szkolnej. Zgłoszenia codziennie od 18—19. Tel. 1203. (17807

Śląsk Zaolzański musi wrócić do Polski!

Z inicjatywy Konferencji Prezesów i Polskiego Związku Zachodniego odbędzie się dziś, w piątek, 23 bm., o godz. 18,30 na Rynku im. Józefa Piłsudskiego

wielka manifestacja

pod hasłem: Bracia nasi zza Olzy muszą znaleźć się pod jednym dachem z nami.

Tego wymaga sprawiedliwość, tego wymaga dobro narodowe 200.000 Polaków, tego wymaga pokój europejski.

Przemawiać będą prof. Góralczyk w imieniu Kombatantów i prezes Konferencji Prezesów p. Pałaszewski.

RODACY!

Ćwierć miliona Polaków za Olzą wyciąga ramiona do Polski. Tylko Polska posiada prawo do Ziemi Cieszyńskiej. Chwila wyzwolenia Braci naszych z niewoli czeskiej nadeszła! Śląsk Cieszyński musi być nasz. Taka jest wola Narodu Polskiego!

Aby dać jej wyraz, przyjdźcie **DZIŚ, W PIĄTEK, 23 WRZEŚNIA BR.** na

WIELKĄ MANIFESTACJĘ

która odbędzie się **o godzinie 18.30 na Starym Rynku im. Marsz. Józefa Piłsudskiego.**

Organizacje polskie i wszystkie związki uprasza się o przybycie ze sztandarami.

W imieniu organizacji społecznych w Bydgoszczy:

KONFERENCJA PREZESÓW
POLSKI ZWIĄZEK ZACHODNI
FEDERACJA POLSKICH ZWIĄZKÓW OBROŃCÓW OJCZYZNY
POMORSKI ZWIĄZEK RZEMIEŚLNIKÓW CHRZEŚCIJAN.

Nie ma „czeskiego" Śląska — jest Polski Śląsk zabrany, oczekujący wyzwolenia!

Dziś — Wieczór Asnykowski

Rady Artystyczno-Kulturalnej.

Dziś — w piątek, 23 bm. o godz. 20 w auli Miejskiego Gimnazjum im. Kopernika — Rada Artystyczno-Kulturalna otwiera nowy sezon swoich wieczorów literackich, które w ubiegłym sezonie cieszyły się zasłużonym powodzeniem i dostarczyły publiczności bydgoskiej wartościowych przeżyć artystycznych.

W obecnym sezonie wieczory literackie Rady Artystyczno-Kulturalnej odbywać się będą co piątek. Pierwszy „piątek literacki", który odbędzie się dzisiaj, wypełni „Wieczór Asnykowski", poświęcony uczczeniu 100-lecia urodzin Adama Asnyka.

Program wieczoru pozwoli w łatwej i pięknej formie wniknąć w twórczość Asnyka. Słowo wstępne powie mgr Bohdan Badurski, wybrane wiersze Asnyka recytować będą artyści Teatru Miejskiego: Janina Domańska, Stefan Drewicz i Leopold Skwierczyński, pieśni Niewiadomskiego, Szopskiego, Paderewskiego do słów Asnyka śpiewać będzie prof. Felicja Krysiewiczowa przy akompaniamencie prof. Edmunda Röslera. Fortepian z firmy Sommerfeld.

Wieczór Asnykowski potrafi dziś niewątpliwie zapełnić aulę Miejskiego Gimnazjum im. Kopernika — kulturalną Bydgoszcz stać na to.

Nieustraszony pogromca tygrysów

w Cyrku Staniewskich.

Po raz pierwszy w świecie poskromi krwiożercze bestie bez bata i rewolweru

Efektowny moment z doskonałej tresury tygrysów.

Bydgoszczanie różne już widzieli tresury dzikich zwierząt w Cyrku Staniewskich, lecz żadna z nich nie trzymała publiczności w tak wielkim napięciu i nie była tak interesująca jak tresura ośmiu berberyjskich tygrysów z dżungli, będąca „gwoździem" obecnego programu tego renomowanego polskiego cyrku. Na pozór wydaje się przeciętnemu widzowi, przyglądającemu się w cyrku tej ciekawej tresurze, że to zabawka, bo uśmiech prawie nie schodzi z ust pogromcy a z oczu jego bije błysk energii. Jednakże jak w życiu niemal każdego artysty, szczególnie u pogromcy tak krwiożerczych bestyj, jakimi są tygrysy, owe „śmiej się pajaco!" jest dominującym wyrazem stanu jego duszy. W rozmowie z słynnym pogromcą tygrysów i lwów p. Gironem, nabraliśmy ogromnego respektu dla zawodu, jaki reprezentuje nasz miły rozmówca, który co wieczór staje oko w oko ze śmiercią.

Odwiedziliśmy go w jego **„pałacyku na kółkach", stojącego opodal klatek, w których znajdują się drapieżniki, ażeby przez cały dzień roztoczyć nad nimi opiekę.** Niezwykle cenne bowiem są tygrysy. Jeden taki okaz i w dodatku małe „baby" kosztuje olbrzymią sumę — 12.000 złotych, bo tygrysy nie mnożą się tak bardzo jak lwy i szczególnie w pierwszym okresie ciężko się chowają. Dużo z nich ginie w czasie gdy wyrastają kły. Tworzą się bowiem wówczas jakieś fistuły, które oddziaływują na mózg, wywołują ropne zapalenie i zwierzątko w krótkim czasie zdycha. Inaczej z lwami, wśród których wielka jest rozrodczość i lepiej się chowają. Lwiątko nabyć można dlatego już bardzo tanio, począwszy od 150 złotych.

Pogromca Giron w dalszym ciągu rozmowy opowiada nam o wielkim niebezpieczeństwie utraty życia, na jakie stale narażony jest podczas tresury. Ilu z nich przepłaciło to życiem. Tygrys w przeciwstawieniu do lwa jest bowiem jak każdy kot fałszywy i czyha tylko na to, ażeby rzucić się na człowieka. W ostatnim czasie ośm było wypadków śmiertelnego poranienia pogromców przez bestie. M. in. życie swe stracił w okropny sposób znany dobrze publiczności bydgoskiej kapitan Proske, z którym swego czasu podczas jego występów w Bydgoszczy przeprowadziliśmy wywiad. Występował on w Bydgoszczy z lwami, przy czym punktem kulminacyjnym jego występu było włożenie głowy do paszczy lwa.

W zoologu poznańskim Proske zakupił małe tygrysiątka i zabrał się do ich wytresowania. Jednakże później spoufalenie się z tygrysami okazało się bardzo niebezpieczne, gdy rozwydrzone bestie kilkakrotnie napadły pogromcę a ostatnio rzuciły się na niego podczas przedstawienia w New York City i na oczach publiczności rozszarpały ciało pogromcy doszczętnie. Na arenie pozostały tylko kości. W chwili obecnej na całej kuli ziemskiej nie znajduje się więcej niż dziesięciu pogromców.

Nasz pogromca również kilkakrotnie padł ofiarą swych pupilków. Świadczą o tym blizny na całym ciele. Małżonka p. Giron jako jedyna na świecie kobieta zabrała się także do tresury tygrysów, lecz śmiałość swą niemal przepłaciła życiem. Podczas jej występu w Paryżu tygrys rozszarpał jej piersi i kłami wgryzł się w udo, p. Giron natomiast, który pośpieszył żonie swej z pomocą miał połamane żebra i rozszarpaną rękę. Pani Giron przez pół roku przeleżała w szpitalu, a mąż jej wyleczył się po trzech miesiącach.

— Dlatego tych bestyj — mówi pogromca — trzeba się zawsze trzymać z daleka i nie za bardzo do nich się zbliżać. Najwyżej na 3—5 kroków, ale przy tym trzeba się mieć ogromnie na baczności. Pogłaskanie tygrysa jest wykluczone i każdemu zapłacę grubą sumę pieniędzy, kto ośmieli się tego dokonać. Podczas tresury tygrysów podchodzić można do zwierząt tylko z dobrocią i kawałkiem mięsa w ręku, a poza tym wykazać trzeba żelazną energię, gdyż w ten sposób tylko można sobie zapewnić posłuch i respekt u krwiożerczych tygrysów.

Oczywiście, że pogromca występuje z biczem i rewolwerem na arenie. W najbliższą sobotę, jak i w niedzielę natomiast pogromca Giron pragnie dokonać ciekawego eksperymentu, niespotykanego dotąd w świecie: po raz pierwszy wystąpi bez rewolweru i bez bicza. Czy nie za bardzo igra on ze śmiercią i ciekawe, jak przyjmą to bestie. Czy nie rzucą się na pogromcę? Emocji zatem będzie dużo...

Pod koniec rozmowy dowiadujemy się jeszcze, że tygrysy występujące w Cyrku Staniewskich liczą przeciętnie 8 lat, a zwierzę takie żyje 20—22 lat. Pożerają bardzo dużo: dziennie bowiem tygrys konsumuje 15—20 kg mięsa końskiego. W przeciągu pół roku pochłonęły bestie 122 koni. W pewnych odstępach czasu jednak otrzymują także po kilka litrów mleka i jajka, bo nie zawsze dobrze odżywiać się tylko mięsem.

Życząc nieustraszonemu pogromcy, ażeby niebezpieczny sobotni eksperyment z tygrysami się udał, pożegnaliśmy miłego rozmówcę. (ak)

Dalsza seria wypadków podczas pracy.

W ubiegłą środę zanotowano w Bydgoszczy znowu szereg nieszczęśliwych wypadków podczas pracy, które pociągnęły za sobą kalectwo kilku osób. W fabryce „Fema" 24-letnia Halina Nowicka (Stroma nr 24) doznała ucięcia czterech palców lewej ręki przez tryby maszyny.

W warsztatach kolejowych przy budowie nowej hali maszyn uległ wypadkowi przygniecenia nogi 55-letni robotnik Ignacy Tafliński (Toruńska 140). Zajęty przy pracach kanalizacyjnych przy ul. Koronowskiej 30-letni robotnik Aleksander Matejak (Wiejska 41) wpadł do rowu i doznał ogólnego potłuczenia ciała. Pod koło lorki dostała się w cegielni w Wielkich Bartodziejach 23-letnia Katarzyna Tomaszko (Glinki 7) i odniosła ciężkie okaleczenie nogi. Wszystkie ofiary przewieziono karetką sanitarną do szpitala.

— **Generał Franco pozdrawia młodzież bydgoską.** Młodzież 3a klasy Miejskiej Szkoły Powszechnej przy Miejskim Gimnazjum im. Kopernika w Bydgoszczy wysłała niedawno pozdrowienia dla wodza narodowej Hiszpanii generała Franco. W odpowiedzi generał Franco nadesłał młodzieży bydgoskiej serdeczne podziękowania i pozdrowienia, załączając swoją fotografię i własnoręczny podpis.

— **Komisarzem wyborczym do wyborów sejmowych** w okręgu Bydgoszcz—Wyrzysk Chodzież mianował rząd p. notariusza dr. Typrowicza w Bydgoszczy. Przewodniczącym obwodowej komisji wyborczej w mieście Bydgoszczy został sędzia Osten-Sacken. Liczba delegatów przyznanych poszczególnym związkom nie odpowiada dzisiejszemu układowi sił. Np. chrześcijańskie związki zawodowe, dziesięć razy silniejsze od rozbitków prorządowej grupy ZZZ otrzymały tę samą liczbę delegatów, tzn. tylko dwa miejsca. Zjedn. Zaw. Polskie może wybrać 11, związki klasowe 8, Zw. Urzędników Kolejowych 4 (Zjedn. Kolejowców Polskich—?), urzędnicy pocztowi razem 4, urzędnicy miejscy w Bydgoszczy 2, skarbowcy 1, technicy kolejowi 2, technicy cywilni 1, nauczyciele ogniskowcy 1 (Chrz. Nar. Stow. Nauczycielstwa — ani jednego!) Endecki związek zawodowy „Praca" pominięto zupełnie.

KINO „LIDO"
Mostowa 9. Tel. 34-49.
Początek seans. 5, 7 i 9-tej.
W niedziele 3, 5, 7 i 9-tej.

Dziś wielka premiera!
Rewelacja sezonu!
Potężny arcyfilm o nowym sensacyjnym temacie! Arcydzieło o kolosalnej mocy oddziaływania na widzów!

Fortancerki

Naga prawda o pełnym niebezpieczeństw życiu fortancerek.
Na czele wielkiej obsady:
Bette Davis

Film wyświetlany na całym świecie pod protektoratem Ligi Zwalczania Handlarzy żywym towarem. 17870

W nadprogramie:
nowy tygodnik aktualn. P.A.T-a

Stan wody w Wiśle, z dnia 22. IX. 1938 r.
Kraków — 2,52, (2,36), Zawichost + 1,82, (1,90), Warszawa + 1.75, (1.79). Płock + 1.14, (0.99), Toruń + 1.09, (1.14), Fordon + 1.12, (1.17), Chełmno + 1.03, (1 06), Grudziądz + 1.26. (1.26), Korzeniewo + 1.33, (1.36) Montawa + 0.00 (0.00), Piekło + 0 56, (0.58), Tczew + 0.59, (0.60), Einlage + 2.28. (2.36), Schievenhorst + 2.48, (2.58).
Temperatura wody + 12 2. (Liczby w nawiasach przedstawiają stan wody z dnia poprzedniego).

BYDGOSKA GIEŁDA

ZBOŻOWO - TOWAROWA
Notowano za 100 kg. z dnia 22. IX. 1938 r.

Zboża

Pszenica 748 g/l 18.75—19 25. II 726, g/l 00,00—00,00 Żyto nowe 13,50—14.00 Jęczmień browarowy 15,25—16,00 jęcz. 673—678 g/l 14,50—14.75 jęcz 644—650 g/l 14,00—14.25 jęcz. ozimy 00,00—00,00. Owies zadeszczony 14,25—14.75

Przetwory młynarskie.

Mąka pszenna gatunek I wyciągowa 0—30% wł. w. 36,00—38,50, mąka pszenna gat. 0—50% wł. w. 33,00—35,50, mąka pszenna gatunek I A 0—65% wł. worek 30,50—33,00; mąka pszenna gatunek II 30—65% wł. w. 00,00—00,00; mąka pszenna gat. II A 50—65% wł. w. 00,00—00,00, mąka pszenna gat. III 65—70% wł. w. 00,00—00,00 mąka pszenn. razowa 0—95% wł. w. 24.50 - 26,50. Mąka żytnia gat. I 0—65% wł. w. 22,50—24,50; mąka żytnia razowa 0—95% wł. w. 18,00—20,50. Mąka żytnia 70% eksport (dla W. M. Gdańska) 22,00—22,50. Otręby pszenne miałkie stand. 11,00—11,50, Otręby oszen. średnie 11,50—12,00; Otręby pszenne grube 12,25—12,75; Otręby żytnie z przemiału stand. 10,50—11,00 Otręby jęcz. 11,00—11,75; Kasza jęczm. kraj. wł. w. 23,50—26,00, kasza jęczmienna, pęczak wł. w. 23,50—26,00, kasza jęczmienna perłowa wł. w. 34 00—37.00.

Strączkowe, oleiste, koniczyny, nasiona i in.

Groch polny 00,00—00,00; Groch Wiktoria 22,00—27,00. Groch zielony (Folger) 23,00—27,00. Wyka jara 00,00—00,00, Peluszka 00,00—00,00; Łubin żółty 00.00—00.00, Łubin niebieski 00,00—00,00, Seradela 00,00—00,00, Rzepak jary b. w. 00,00—00,00. Rzepak ozimy bez worka 41,00—42,00; rzepik ozimy bez worka 38,50—39,50; Siemie lniane 47,00—49,00; Mak niebieski 58.00—62,00. Gorczyca 33,00—35,00, Koniczyna czerw. bez kan. o czyst. 97% 000,00—000,00 Koniczyna biała bez kan. o czyst. 97% 000,00—000,00; Koniczyna szwedzka 000,00—000,00, Koniczyna żółta odłuszczona 00,00—00,00, Przelot 00,00—000,00; Rajgras 00,00—000,00; Tymotka czyszczona 00.00—00.00.

Artykuły pastewne i inne.

Makuch lniany 21,50—22,00; makuch rzepakowy 13,25—14,00; makuch słonecznikowy 40/42% 00,00—00,00; śrut soja 23.25—23.50; ziemniaki pom. 0,00—0,00; ziemniaki nadnoteckie 0.00—0,00; ziemniaki fabryczne kg. % 17,5—18,00; ziemniaki sadzeniaki 0,00—0,00; płatki ziemniaczane 00,00—00,00, wytłoki buraczane suszone 0,00—0.00; słoma żytnia luzem 3,00—3,50; słoma żytnia prasowana 3,50—4,00; siano nadnoteckie luzem — nowe 5,00—5,50; siano nadnoteckie prasowane — nowe 6.00—6,50.

BANK POLSKI PŁACIŁ W DNIU 23. 9. 38:

dolary amerykańskie	5,28
dolary kanadyjskie	5,26½
funty szterlingów	25,53
franki szwajcarskie	119,95
franki francuskie	14,35
belgi belgijskie	89,63
liry włoskie	19,50
floreny holenderskie	286,40
korony czeskie	13,80
marki niemieckie	80,—
guldeny gdańskie	99,75

KRONIKA TOWARZYSTW

Piątek, dnia 23 września
godz. 17,45: **Pow. Koło Zw. Inwal. Woj. RP.** Zbiórka członków przed sekretariatem celem wzięcia udziału w manifestacji.
godz. 20. **Sekcja Uczniów Kupieckich.** Zebranie plenarne w sekretariacie ul. Jagiellońska 12.

* * *

Halka. Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 26 bm. o godz. 20 w restauracji „Sportowej" ul. Marsz. Focha. Z uwagi na ważność spraw oraz cenny odczyt drh. Pietrowicza, o liczne przybycie członków prosimy. Goście i sympatycy Halki mile widziani. Zarząd.

Stronnictwo Pracy

KOŁO SZWEDEROWO.
Zebranie plenarne odbędzie się **jutro** w sobotę, dnia 24 bm. o godz. 19 w lokalu p. Kołodzieja, ul. Ugory. Referat wygłosi członek zarządu powiatowego. Uprasza się o liczne przybycie. Bardzo ważne sprawy.

BYDGOSZCZ—CZYŻKÓWKO.
W niedzielę, dnia 25 bm. o godz. 12,30 odbędzie się plenarne zebranie w lokalu p. Glapy przy ul. Grunwaldzkiej 159. Referat wygłosi jeden z członków zarządu powiatowego. Ze względu na **aktualne sprawy** w związku z wyborami do samorządu uprasza się wszystkich członków o przybycie.

W niedzielę, dnia 25 września 1938 r.
Tczew — godz. 10 przed południem zjazd prezesów i działaczy Stronnictwa Pracy; **godz. 2** po poł. zgromadzenie publiczne.
Pelplin — godz. 10 przed południem zjazd prezesów i działaczy Stronnictwa Pracy; **godz. 2** po poł. zgromadzenie publiczne.
Gniew — godz. 10 przed południem zjazd prezesów i działaczy Stronnictwa Pracy; **godz. 2** po poł. zgromadzenie publiczne.

Sprawy sokole

Sokół Żeński. Dziś w piątek zebranie młodzieży o godz. 5 w sekretariacie.
OPN Sokół I. Schadzka piłkarzy dziś piątek 23 bm. o godz. 20 w Sokolni. W niedzielę mecze z Gwiazdą.

SPORT

Ostatni akord mistrzostw lekkoatletycznych.

Kraków. Jak donosiliśmy, w niedzielę nadchodzącą rozegrane zostaną w Krakowie trzy konkurencje lekkoatletyczne o mistrzostwo Polski. Zgłoszenia są nadspodziewanie liczne i przedstawiają się, jak następuje:

Do biegu na 3 km z przeszkodami zgłosiło się 10 zawodników: Soldan i Kozłowski z Cracovii, Herman, Osiński i Jurkowski z Polonii warszawskiej, Wirkus, Marynowski i Broma z Warszawianki, Flis (Z. S. Lublin) oraz Kramek (Z. S. Gdynia). Faworytem biegu jest Soldan.

Do sztafety 4×200 m zgłoszono 6 zespołów: Polonia warszawska, AZS Warszawa, AZS Poznań, Warszawianka, Orlęta z Dęblina i Cracovia.

Do stafety szwedzkiej zgłoszono 7 zespołów: Polonia 1 i 2 z Warszawy, AZS Warszawa, AZS Poznań, Warszawianka, Orlęta Dęblin i Cracovia.

Do chodu na 50 km zgłosiło się 11 zawodników: Możdżyński (Warszawa), Grechuta (Gdynia), Sadza, Kwaśniak, Śliwiński i Kwiatkowski (z Ostrowca Świętokrzyskiego), Czech i Sitko (Katowice), Budzyński i Bieregowoj (Bałtyk - Gdynia) oraz Koźlecki (KPW Poznań).

JĘDRZEJOWSKA W CLEVELAND.

Jak już donosiliśmy, w Cleveland odbył się międzynarodowy turniej tenisowy z udziałem Jędrzejowskiej. Polka walczyła z mistrzynią Francji Mathieu, przegrywając w trzech setach 4:6, 6:3, 6:8. W grze pojedynczej panów druga rakieta Ameryki Riggs pokonał Francuza Petra 2:6, 6:2, 9:7. W grze podwójnej panów para francuska Petra — Destremau przegrała z parą amerykańską Sabon — Cooke 1:6, 4:6.

REGATY NA WITOBLU ODWOŁANE.

Poznań. Zapowiedziane na 25 bm. międzyklubowe regaty wioślarskie na jeziorze witobelskim zostały odwołane z powodu nielicznych zgłoszeń.

Wzamian za to ośrodek poznański postanowił organizować zawody wewnętrzne poszczególnych klubów, z jednym biegiem międzyklubowym w programie.

TRANSMISJA MECZU POLSKA — JUGOSŁAWIA.

Międzypaństwowy mecz piłkarski Polska — Jugosławia w Warszawie transmitowany będzie przez Polskie Radio w niedzielę o godz. 21.40.

MISTRZOSTWA BYDG. KLUBU TENISOWEGO.

Odbyty ub. niedzieli doroczny turniej na kortach Bydgoskiego Klubu Tenisowego przy licznym udziale graczy, dał nast. wyniki:

Półfinały gry pojed. pań: Mańczakówna — Kruszelnicka 7:5, 6:3; Ciesielska — Szczypińska 6:4, 7:5.

Półfinały gry pojed. panów: Dietczenia — Dudziński 6:3, 5:7, 7:5; Szumiński — Nalaszek — scr.

Finały: Mańczakówna — Ciesielska 6:4, 3:6, 7:5; Szumiński — Dietczenia 6:0, 6:0, 7:5.

ŻEGLARSKIE MISTRZOSTWA ŚWIATA.

Los Angeles. W San Diego na wybrzeżu kalifornijskim rozegrane zostały mistrzostwa świata żeglarskie w kat „starów". Regaty rozegrane zostały w 5 rejsach. W łącznej punktacji wszystkich pięciu rejsów tytuł mistrza świata zdobył Niemiec Walter. Drugie miejsce zajął również Niemiec Weise, trzecie — jacht amerykański „Gale".

TURNIEJ GIER SPORTOWYCH O MISTRZOSTWO MIASTA.

Zorganizowany przez Miejski Komitet WF i PW a przeprowadzony przez Bydgoski Podokręg Piłki Ręcznej turniej gier sportowych o mistrzostwo miasta zgromadził na starcie 11 drużyn siatkówki — szostek, 18 trójek, 20 dwójek i 12 koszykówek oraz drużyny szczypiorniaka.

W koszykówce do półfinałów zakwalifikowali się:

KS Ciszewski, Gimnazjum im. Marsz. Śmigłego-Rydza, Gimn. Marsz. Piłsudskiego i KS KPW. W siatkówce do półfinału weszły na razie dwie drużyny: Liceum Handlowe oraz Gimn. Marsz. Śmigłego-Rydza. Dalsi półfinaliści zostaną dopiero wyeliminowani.

Turniej rozgrywany jest codziennie, przy czym finały odbędą się w niedzielę o godz. 11-tej.

W szczypiorniaku — finał rozegrany zostanie w niedzielę o godz. 12-tej.

PRZYJAZD PIŁKARZY JUGOSŁAWII NA MECZ Z POLSKĄ.

Dziś, w piątek wieczorem przybędzie do Warszawy piłkarska reprezentacja Jugosławii, która w niedzielę w Warszawie walczyć ma z drużyną Polski.

W drużynie gości dominują gracze K. S. Gradjańskiego, najlepszej drużyny w Jugosławii, najbardziej zaprawionej w spotkaniach międzynarodowych. Trio obronne: Glaser, Hügl i Matosic jest najlepsze w Jugosławii. Boczni pomocnicy Lechner i Kokotowic są starymi reprezentantami, a jedynie Jazbinsek jest graczem młodszym. W ataku Sipos na prawym skrzydle grał wiele lat w drużynach szwajcarskich i francuskich. Prawy łącznik Lesnik jest doskonałym strzelcem, środkowy Wolff ma doskonałą technikę, Antolkowic na lewym łączniku jest obecnie największą nadzieją piłkarstwa jugosłowiańskiego. W meczach o puchar króla Piotra, Jugosławia pokonała już Polskę dwa razy w r. 1935 w Katowicach 3:2 i w r. 1936 w Białogrodzie 9:3. Ewentualne zwycięstwo w Warszawie oddałoby Jugosłowianom puchar na własność.

ZWYCIĘSTWO DUŃSKICH KOLARZY W ŁODZI.

Łódź. W czwartek wieczorem w Łodzi na torze w Helenowie odbyły się międzynarodowe zawody kolarskie, których głównym punktem programu był amerykański wyścig parami. W tym wyścigu startowało 4 kolarzy duńskich. Zawodnicy przejechali 80 km (200 okrążeń toru) z finiszami co 20 okrążeń.

Zwycięstwo odnieśli kolarze duńscy, którzy obsadzili dwa pierwsze miejsca. Pierwsze miejsce zajęła para Genea — Andersen, zdobywając 39 pkt., a drugie — para Ericssen — Nielsen 33 pkt. Trzecie miejsce zajęła para Napierała — Starzyński, czwarte — para Osmólski — Wójcik, piąte — bracia Kapiakowie.

Wyścig trwał 2 godziny 4 min. 26,2 sek. Publiczności zebrało się ok. 1,500.

na Fali Radiowej

Sobota, 24 września.

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI.

6,15: Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze" **6,20:** Muzyka (płyty). **6,45:** Gimnastyka. **7,00:** Dziennik poranny. **7,15:** Muzyka poranna w wykonaniu katowickiej orkiestry dętej pod dyr. Kazimierza Korczaka (z Katowic). **8,00:** Audycja dla szkół. **11,00:** Audycja dla szkół: „Śpiewajmy piosenki" - audycję prowadzi prof. Bronisław Rutkowski. **11,25:** Współcześni pianiści (płyty). **11,57:** Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. **12,03:** Audycja południowa (z okazji święta KPW w Radomiu). **15,15:** Teatr wyobraźni dla dzieci: „Twoi koledzy z całej Polski" - wg wierszy Hanny Mortkiewiczówny. **15,45:** Wiadomości gospodarcze. **16,00:** Koncert rozrywkowy w wyk. orkiestry rozgłośni poznańskiej pod dyr. Eugeniusza Raabego. **16,45:** Groteskowe obyczaje — felieton, wygłosi Kazimierz Pluciński (z Poznania). **17,00:** Muzyka taneczna w wyk. zespołu Pawła Rynasa. W przerwie program na jutro. **18,00:** Nasz program. **18,10:** Dawna muzyka w wyk. Gertrudy Konatkowskiej (fortepian), Alojzego Berka (obój) i Władysława Raczkowskiego (ak.) (z Poznania). **18,45:** Fragment z „Pana Tadeusza" Adama Mickiewicza - rec. Maria Wiercińska. **19,00:** Pięć pieśni op. 51 Joachima Raffa do słów Emanuella Geibla w wykonaniu Tatiany Nolier-Mazurkiewiczowej (I wykonanie). **19,20:** Pogadanka aktualna. **19,30:** Koncert rozrywkowy w wyk. kapeli ludowej Feliksa Dzierżanowskiego oraz chóru P. R. **20,00:** Audycja dla Polaków za granicą. **20,45:** Dziennik wieczorny. **20,55:** Pogadanka aktualna. **21,00:** Audycja dla wsi: Sprzęt okopowych - pogadanka z działu „Organ gospodarstw" - wygł. inż. Kazimierz Burnos. **21,10:** Dalszy ciąg koncertu rozrywkowego w wykonaniu kapeli ludowej Feliksa Dzierżanowskiego, chóru P. R. i „Czwórki Radiowej". **21,50:** Wiadomości sportowe. **22,00:** Godzina niespodzianek (z Poznania). **23,00:** Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego i komunikat meteorologiczny.

ROZGŁOŚNIA POZNAŃSKA.

8,10: Nasz koncert poranny (płyty). **8,55:** Pogawędka dla kobiet. **11,25:** „Na cytrach i harmonijkach ustnych" (płyty). **14,00:** Swojskie walce (płyty). **14,15:** Przegląd giełdowy. **14,25:** Muzyka obiadowa w wyk. orkiestry rozgłośni poznańskiej pod dyr. Eug. Raabego. W przerwie o godz. **14,45:** Program na jutro. **15,10:** Wiadomości bieżące. **17,00:** Muzyka lekka z udziałem Marii Basca (płyty). **17,55:** Wiadomości sportowe lokalne. **21,00:** Audycja dla wsi (z Warszawy).

ROZGŁOŚNIA POMORSKA.

8,10: Fragmenty z oper (płyty). **8,55:** Wiadomości z Pomorza. **11,25:** Z utworów Leo Delibesa (płyty). **17,00:** Recital wiolonczelowy Tadeusza Kowalskiego. Przy fortepianie Irena Kurpisz Stefanowa. **17,25:** Muzyka taneczna (płyty). **17,50:** Wiadomości sportowe z Pomorza. **17,55:** Program na jutro. **21,00:** Audycja dla wsi (z Warszawy).

ZAGRANICA.

Budapeszt. 19,00: Koncert muzyki cygańskiej i solistów. **Sztokholm. 19,45:** Dawna muzyka taneczna. **Bratisława. 20,35:** „Korsarz" - operetka Vojaczka. **Droitwich. 20,00:** Koncert symfoniczny. **Londyn reg. 20,00:** Solo na organach Wurlitzera. **Sottens. 20,45:** Utwory Brahmsa. **Królewiec. 21,10:** Muzyka taneczna. **Luksemburg. 21,15:** Koncert symfoniczny. **Oslo. 21,15:** Koncert. **Berlin. 22,30:** Muzyka lekka i taneczna. **Lahti. 22,00:** Muzyka taneczna. **Tallin. 22,15:** Muzyka taneczna. **Droitwich. 23,00:** Muzyka taneczna. **Sztokholm. 23,00:** Muzyka taneczna. **Wrocław. 24,00:** Koncert nocny.

—«:»—

— **„Zasłyszana opowieść".** „Fala od Bałtyku" w piątek, dnia 23 września o godz. 22,05 przyniesie zradiofonizowaną nowelę Józefa Conrada p. t. „Zasłyszana opowieść". Pewne opowiadania Józefa Conrada mają w sobie dużo momentów radiofonicznych. Już sama forma opowiadania o akcji, tak często stosowana przez J. Conrada, niejako z góry przeznacza pewne utwory do mikrofonu. „Zasłyszaną opowieść" usłyszymy w radiofonizacji Stanisława Zadrożnego.

— **Recital wiolonczelowy.** W programie muzycznym Rozgłośni Pomorskiej w przyszłym tygodniu usłyszymy dnia 24. 9. od godz. 17,00 do 17,25 recital wiolonczelowy Tadeusza Kowalskiego. Na program recitalu złożą się między innymi utwory L. Beethovena, J. Massenet'a, D. Poppera Akompaniować będzie Irena Kurpisz-Stefanowa.

Stadion Miejski im. Marsz. Piłsudskiego
Niedziela 25. 9. 1938 godz. 16-ta
ZAWODY PIŁKARSKIE
o mistrzostwo A-klasy (17846
P. P. W. — K. S. Ciszewski
Grudziądz
Przedmecz o godz. 13-tej.

ZAWODY TENISOWE.

W niedzielę, dnia 25 bm. odbędą się na kortach Bydg. Kl. Tenisowego ciekawe rozgrywki pomiędzy N. K. T. a Bydg. K. T.

Początek gier przed poł. o godz. 9-tej, po południu o godz. 3,30. Wstęp wolny.

KOLARSKI WYŚCIG FABRYKI MILLNERA W BYDGOSZCZY.

Fabryka Wyrobów Metalowo-Masowych Wacław Millner w Bydgoszczy zorganizowała w dniu 18 bm. o godz. 14,15 szosowy wyścig kolarski na dystansie 25 km Osowagóra — Wojnowo — Zielonczyn — Osowagóra. W wyścigu wzięli udział wyłącznie pracownicy fabryki w ilości około 30-tu zawodników. W kategorii I (18—30 lat) zajęli: 1 miejsce Klawitter Bernard w czasie 45,34 minut, 2) Baś Alojzy 47,13, 3) Łabędzki Wojciech 47,30.

W kategorii seniorów (ponad lat 30): I miejsce Santowski Ksawery w czasie 48,15 minut, 2) Błażejczak Stanisław, 3) Piotrowicz Franciszek. Techniczną organizacją wyścigu zajęło się kierownictwo fabryki, natomiast szef firmy p. Wacław Millner ufundował dla zwycięzców szereg cennych nagród.

GWIAZDA — SOKÓŁ I.

W meczu o mistrzostwo kl. B spotkają się w nadchodzącą niedzielę powyższe zespoły o godz. 16-tej na boisku im. Świtały. Zawody zapowiadają się ciekawie ze względu na wysoki i wyrównany poziom obu drużyn. Przedmecze: godz. 12,30 juniorzy Gwiazda (mistrz. Pomorza) — Sokół I godz. 14-ta kl. C „Brda" — „Amator".

Kino Marysieńka
Pocz. 5,10, 7,10, 9,10

Uprzejmie zawiadamiamy Szan. Publiczność o zainstalowaniu nowej aparatury dźwiękowej będącej ostatnim wyrazem techniki i słusznie uchodzącej za najlep.

Dziś inauguracja sezonu!
królowa lodu **Sonia Henie**
Don Ameche; Jean Hersholt
w rewelacyjnej kom. muzycznej p. t.
Biały Motyl

W niedzielę o godz. 12,30 po raz ostatni ukaże się **Kaz. Junosza Stępowski** jako
ZNACHOR
Ceny 25 i 54 gr. (17847

Konsekracja JE. księdza biskupa Tadeusza Zakrzewskiego.

Poznań. (KAP) Wczoraj, w czwartek, dnia 22 bm., o godz. 9 rano w archikatedrze poznańskiej odbyła się konsekracja J. ks. Tadeusza Zakrzewskiego, biskupa tytularnego Cariany sufragana łomżyńskiego. Konsekratorem był JE. ks. Kardynał Prymas dr August Hlond, arcybiskup gnieźnieńsko-poznański, współkonsekratorami zaś JJEE księża biskupi dr Stanisław Kostka Łukomski, ordynariusz diecezji łomżyńskiej i Karol Mieczysław Radoński, ordynariusz diecezji włocławskiej. Bullę nominacyjną odczytał ks. prał. infułat K. Ruciński-Nagórny.

Biskup Rourke kanonikiem gremialnym kapituły poznańskiej.

Poznań. (PAT). Ojciec Święty mianował byłego biskupa gdańskiego ks. Edwarda O'Rourkego kanonikiem gremialnym kapituły metropolitarnej poznańskiej na miejsce opróżnione przez ks. kan. Zakrzewskiego, mianowanego, jak wiadomo, biskupem sufraganem diecezji łomżyńskiej. Termin instalacji ks. biskupa O'Rourkego nie został jeszcze ustalony.

Amerykański napad na pociąg pocztowy.

Paryż, 23. 9. (PAT). Donoszą tu o niezwykłym napadzie, jakiego dokonano na pociąg pocztowy na linii Marsylia—Avignon. Na stacji St. Harles w pobliżu Marsylii ukrył się w pociągu na chwilę przed jego odjazdem bandyta, który następnie zatrzymał hamulcami pociąg koło dworca St. Barthelemy. Tu na personel pociągu **napadło 10 innych zamaskowanych bandytów uzbrojonych w rewolwery.** Po steroryzowaniu obsługi bandyci skradli znaczną ilość ubezpieczonych przesyłek oraz **kasę, której zawartości nie zdołano na razie ustalić.** Wszyscy napastnicy po dokonaniu rabunku zbiegli. Jeden z agentów kolejowych został ranny w czasie pościgu.

Straszna zbrodnia pod Swieciem.

Świecie, 23. 9. W Przechówku, pow. świecki, dokonano wczoraj przed południem ponurej zbrodni. Niewykryci dotąd bandyci wtargnęli do mieszkania 64-letniej Seliny Zieroth, właścicielki gospodarstwa rolnego, celem dokonania rabunku. Bandyci wybrali taki moment, kiedy staruszka była sama w domu i kilku uderzeniami w głowę zabili ją, po czym zwłoki zanieśli do piwnicy, gdzie je powiesili. Następnie splądrowali mieszkanie, zabrali 70 zł gotówki oraz dwa zegarki i zbiegli.

Zbrodnię odkryto dopiero po upływie kilku godzin. Policja podjęła dochodzenia celem ujęcia bandytów.

Katastrofa samochodowa pod Gnieznem.

Z Gniezna donoszą, że na szosie w pobliżu majętności Chwałkowo wydarzyła się groźna katastrofa samochodowa. Samochód osobowy, prowadzony przez Zbigniewa Niedbalskiego, przemysłowca z Warszawy, uderzył z niewyjaśnionych dotychczas przyczyn o przydrożne drzewo, ulegając zupełnemu rozbiciu. Tak Niedbalski, jak i jadący z nim właściciel wozu Kazimierz Rompalski, pochodzący również z Warszawy, **doznali ciężkich obrażeń.** Rannych wydobyto z trudem spod rozbitego samochodu. **Niedbalski zmarł w kilka godzin wskutek odniesionych ran w szpitalu w Gnieźnie.** Stan Rompalskiego jest groźny.

Na jeździeckich mistrzostwach Polski

zyska oświata żołnierska.

Na zakończenie Mistrzostw Jeździeckich Polski organizuje Polski Biały Krzyż w Bydgoszczy w poniedziałek, 10 października br. o godz. 17 wielką zabawę pod nazwą **„Zabawa kawaleryjska w karczmie pod podkową".** Zabawa odbędzie się w sali Sokolni przy ul. Toruńskiej. Sala zostanie wspaniale udekorowana pod kierownictwem i według projektu p. prof. Frydrycha artysty malarza oraz dekoratorów Teatru Miejskiego.

Celem podkreślenia charakteru kawaleryjsko-myśliwskiego zabawy wystąpi o godzinie 19-tej i 21-szej **„Kabaret myśliwski"** z wesołym programem. Kierownictwo kabaretu spoczywa w rękach p. Drewicza, artysty Teatru Miejskiego. Na scenie wystąpią ulubieńcy Bydgoszczy.

Do tańca przygrywać będą dwie orkiestry. Wstęp od osoby kosztować będzie 1,50 zł. Każdy z uczestników zabawy otrzyma na pamiątkę oryginalny znaczek jeździecki. Na zabawie stroje dowolne. **Czysty dochód z zabawy przeznacza Polski Biały Krzyż na oświatę żołnierza.** Sądząc po ogólnym zainteresowaniu zabawą należy przypuszczać, że przybędzie na nią większość towarzystwa bydgoskiego.

Wszyscy zachwycają się

obfitą, urozmaiconą treścią „Dziennika Bydgoskiego". Szeregi prenumeratorów wzrastają; i Ty, przyjacielu, jeżeli numer kupiłeś przygodnie — bądź **od października stałym abonentem!** Listowi zbierają przedpłatę do 25 bm. Zamówienia na „DZIENNIK BYDGOSKI" na październik wzgl. IV kwartał rb. przyjmują listonosze i wszystkie poczty oraz agentury nasze na prowincji.

Uwaga filateliści!

Załoga balonu stratosferycznego, odbywającego pierwszy polski lot do stratosfery weźmie na swój pokład ograniczoną ilość listów i kartek pocztowych. Przyjmowane będą listy i kartki o wadze nie przekraczającej 5 gramów, wydane przez LOPP, które można nabyć w Zarządzie Głównym i Zarządach Okręgowych LOPP oraz w Zakopanem w biurze Ligi Popierania Turystyki i na miejscu startu w Dolinie Chochołowskiej. Jednolita opłata za te listy i kartki wynosić będzie 75 groszy.

Listy i kartki mające być przewiezione balonem winny być przesłane w dodatkowej kopercie jako listy zwykłe lub polecone, opłacone zależnie od wagi pod adresem: „Komenda Obozu Startowego — Zakopane 1, Dolina Chochołowska", gdzie będą zaopatrywane odciskiem specjalnego datownika okolicznościowego.

Z okazji pierwszego polskiego lotu do stratosfery Ministerstwo Poczt i Telegrafów wydało znaczek pocztowy opłaty wartości 75 gr w oddzielnym arkuszu.

Cena sprzedaży znaczka w arkuszu wynosi 2 zł, różnica zaś między ceną nominalną znaczka, a ceną jego sprzedaży, przeznaczona jest na rzecz Komitetu organizującego polski lot do stratosfery.

Sprzedaż wymienionego znaczka odbywa się w czasie od 15 do 30 września br. m. in. w urzędach pocztowych: Bydgoszcz 1, Gdańsk 1, Gdynia 1, Poznań 1, Toruń 1.

Lwów otrzymał milion.

W ostatnim dniu ciągnienia loterii klasowej, padł milion zł na numer 92 055, którego właściciele zamieszkują we Lwowie.

Zgłoszenia do rejestru dziennikarzy.

Dziennikarska Komisja Kwalifikacyjna, działająca na podstawie układu zbiorowego pracy w zawodzie dziennikarskim, przypomina wszystkim zainteresowanym, że zgodnie z przepisami powyższego układu, posiadającego moc powszechnie obowiązującą na podstawie zarządzenia Min. Opieki Społecznej z dnia 21. III. 38 r. — w redakcjach wszystkich wydawnictw o typie gazety, wychodzących na terenie Państwa Polskiego, pracować mogą jedynie osoby, wciągnięte do rejestru dziennikarzy względnie do rejestru aplikantów dziennikarskich.

Dziennikarska Komisja Kwalifikacyjna podaje do wiadomości osób zainteresowanych, że ostateczny termin składania wniosków w sprawie wpisania do rejestru dziennikarzy względnie do rejestru aplikantów dziennikarskich upływa nieodwołalnie w dniu 15. 10. 1938 r.

Wnioski na piśmie, według ustalonego przez Komisję wzoru, składać należy w sekretariacie Komisji, mieszczącym się w biurze Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism, Warszawa 1, Zgoda 8, m. 4, telefon 540-50.

Dziennikarze i aplikanci dziennikarscy **zsyndykalizowani** winni zgłaszać wnioski za pośrednictwem właściwych syndykatów.

Prezydium
Dziennikarskiej Komisji Kwalifikacyjnej
Antoni Lewandowski
w z. Jerzy Nowakowski.

—«:»—

Zarządy wszystkich kół Stronnictwa Pracy

powiatu bydgoskiego i sąsiednich powiatów

zaprasza się na ważną konferencję w sprawie wyborów — na piątek, 23 b. m. godz. 19 do sali restauracji Rzeźni Miejskiej w Bydgoszczy.

Referat wygłosi prezes zarządu wojewódzkiego p. **dyr Antczak z Torunia.**

Udział wszystkich przywódców **obowiązkowy!**

—«:»—

— **Tow. Pszczelarzy w Bydgoszczy** swoje ostatnie zebranie odbyło w pasiece doświadczalnej. Do zebranych przemówił prezes, podając porządek obrad. Złożyło się nań zagajenie, odczytanie protokółu z ostatniego zebrania, wskazówki dla pszczelarzy na miesiąc wrzesień, gdzie omawiano sposób przygotowania pni na zimę, zabezpieczając je od wilgoci, jako też ilość ramek, którą należy zostawić w ulu. Ciekawą dyskusję wywołała sprawa poduszek mchowych, jakie używa się przy zabezpieczaniu pni przed zimnem. Różne były zapatrywania na praktyczność takowej, przy czym nie bez słuszności były zdania, że oddaje ona niepoślednie usługi, zwłaszcza przy regulacji temperatury w ulu. W związku z przygotowaniem pnia na zimę wyłoniła się sprawa zapasów, jakie należy zostawić pniowi, oraz sprawa stosunku cukru i zmieszanej z nim wody. Stosowanemu dotychczas ogólnie stosunkowi 1:1 przeciwstawia jeden z pszczelarzy pomorskich swój 2:3. Jakie wyniki da ta praktyka wykaże doświadczenie. Po tej części wykładowej przeszedł p. prezes do praktyki, demonstrując użycie kanalików powietrznych, znakowanie matki itp. Następnie demonstrowano miodarkę.

B. S. 27. Stowarzyszenie właścicieli małych nieruchomości istnieje jako sekcja przy Chrześcijańskiej Lidze Pracy w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 6.

Sygnatura: Km. 480

Obwieszczenie o licytacji ruchomości. Komornik Sądu Grodzkiego w Łabiszynie Józef Chrzanowski mający kancelarię w Łabiszynie, Przedmieście, na podstawie art. 602 k. p. c., podaje do publicznej wiadomości, że dnia **27 września 1938 r.** o godzinie 12-ej w Białobłotach, pow. Szubin, odbędzie się 1-sza licytacja ruchomości, należących do Michała Kościńskiego w Białobłotach, powiat Szubin, składających się z 110 centnarów żyta w słomie, oszacowanych na łączną sumę zł 770. Ruchomości można oglądać w dniu licytacji w miejscu i czasie wyżej oznaczonym. (17890

Łabiszyn, dnia 17 września 1938 r.

Komornik (—) Chrzanowski.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy Nr II. U. 1/38. (17891

Obwieszczenie. W postępowaniu upadłościowym nad majątkiem firmy Spółdzielnia Surowców dla Stolarzy i pokrewnych zawodów z ogr. odp. w Bydgoszczy w likwidacji ustalono w dniu 20 września 1938 r. po myśli art. 161 prawa upadłościowego (Dz. U. Nr 93/34 poz. 834) listę wierzytelności. Każdy zainteresowany wierzyciel może listę tą przeglądać w Sekretariacie Sądu Okręgowego—Wydział Handlowy w Bydgoszczy i wnosić do dni 14 sprzeciwy z art. 162 prawa upadłościowego.

(—) **Dr Raszeja** Sędzia Handlowy j. Sędzia-Komisarz.

Sprzedaż licytacyjna.

Dnia 27 września 1938 r. o godz. 9.00 odbędzie się w Głównym Magazynie Zasobów w Bydgoszczy przy ulicy Zygmunta Augusta nr 1 sprzedaż licytacyjna: śrubek, palników i knotów, cewek, drutów nawojowych, gałek porcelanowych, żarówek, złączeń skobelków do rur izolacyjnych, sprężyn mikrofonowych, dzwonków, żelaza różnego, łączników do rur gazowych, rur żelaznych, drutu ocynkowanego, łańcuchów kutych, nakrętek, śrub żelaznych zamkowych i innych, wkrętek żel. do drzewa i metali, noży, świdrów, gwoździ do butów, prętów miedzianych, soczewek mosiężnych, wiertarek, maszyn krawieckich, do walcowania skóry, zelowania butów pomp motorowych, silników, kluczy, kurków, kociołków, kowadeł blacharskich, lei, smaru stałego i t. p. Szczegółowy wykaz materiałów przeznaczonych na licytację jest do wglądu w pokoju nr 3 w Urzędzie wyżej podanym. Materiały te można oglądać w przeddzień licytacji w miejscu wyżej podanym. (17874

Reperacje
wszelkiej garderoby damskiej, męskiej również wykonananiem miarowym tanio. Świętojańska 13, m. 2. (11658

Poszukuję
większego lokalu lub mieszkania I. ptr. na urządzenie sali bilardowej. Zgłoszenia Ciupek, Mostowa 9, mieszkanie 8. (17396

Wózki (17804
dziecięce, rowerki Długa 25.

Wszelkie druki
wykonuje
tanio
szybko
gustownie
DRUKARNIA BYDGOSKA
Spółka Akcyjna
Bydgoszcz, Poznańska 12-14

OKULARY

binokle „Iwoka“, szkła punktal, termometry, barometry, lupy, kompasy poleca 17397

Edm. Czajkowski

optyk - zegarmistrz

Długa 21 Nr telefonu 36-61

Własny warsztat reparacyjny.

Niskie ceny, rzetelna fachowa obsługa.

Dostawca Ubezpieczalni i Kas Chorych.

20 lat praktyki — 20 lat praktyki

Z udziałem finansowym lub bez

poszukuje **stanowiska kierowniczego** b. dyrektor w przemyśle i handlu, inżynier, przedstawiciel zakładów przemysłowych, wieloletni organizator sprzedaży i eksportu zajmował posady kierownicze w przemyśle w Polsce, Francji, Niemczech. Łaskawe oferty do **„PAR“ Katowice, Dyrekcyjna 10** pod **„Energiczny-poważny“.** (17871

Wróciłem

Dr med. Ed. Hernet

Marszałka Focha 2, tel. 2830. (17748

Chrześcijańska hurtownia towarów galanteryjnych **poszukuje obszernego**

LOKALU

w pobliżu St. Rynku im. Marszałka Piłsudskiego. Lokal może się mieścić również i w podwórzu, lecz na parterze.

Zgłoszenia pod **„Hurtownia“** do Dziennika Bydgoskiego. (10413

Konie tłuste

nadrzeź do eksportu kupuje stale **W. Preuss, Bydgoszcz Dworcowa 84 Tel. 33-55** (5223

13089

„WENECJA“

restauracja ogrodowa

17849) **codziennie otwarta do rana.**

PIĄTKI, SOBOTY I NIEDZIELE **DANCING**

Wyborowe trunki — Obsługa rzetelna

Sniadeckich 57, KAŹMIERCZAK.

PROSZKI MIGRENO-NERVOSIN ZE ZN. KOGUTEK GĄSECKIEGO

GRYPA, PRZEZIĘBIENIE BÓLE GŁOWY, ZĘBÓW i t. p.

ŻĄDAJCIE PROSZKÓW TYLKO W HIGIENICZNYCH TOREBKACH.

16888

Baczność!

Potrzebuję od 1. X. lub też od 1. XI. br. (10415

szofera

trzeźwego, sumiennego, pilnego do samochodu osobowego za pensjy i diety. Wiek 20—30 lat. Najchętniej kawalera. Zgłoszenia codziennie między 12—13-tą przy **ulicy Dworcowej 67 m. 6.**

Czytajcie Dziennik Bydgoski!

Poważna instytucja **poszukuje** (10363

pracownika umysłowego

ze średnim wykształceniem, z odbytą służbą wojskową. Posada do objęcia **od zaraz.** Podania wraz z życiorysem i dokładnym podaniem posiadanych kwalifikacji należy zgłaszać pod **„Instytucja“** do filii Dzien. Bydg.

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 cyfr = jedno słowo. i, w, z, a = każde stanowi jedno słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Drobne ogłoszenia

Większe ogłoszenia wśród drobnych 50 % drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeń.

Dla poszukujących posady 20 % zniżki. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9. Omyłki, które zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia nie zobowiązują Administracji do bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia, ani do zwrotu pieniędzy.

POLECENIA

12139

Po niskich cenach poleca B. KACZMAREK Podwale 12. Tel. 2371

Wyściełka

lniana, pakuły, włosie końskie. **Eryk Dietrich,** Bydgoszcz, Gdańska 78, Długa 13. 17231

Ondulacja trwała

po cenach zniżonych, pierwszorzędne wykonanie. Bydgoszcz, Zbożowy Rynek 6. (16775

Winorośla

owocujące, dwuletnie, 1.25. Morele, brzoskwinie, inne drzewa 2 złote. Sprzedawcy poszukiwani. Zakrzewski Warszawa, Marszałkowska 79. 17850

SPRZEDAŻE

Okazja

Dwupiętrowy dom centrum, wpłata 10.000, reszta amortyzacja. (10349

Dupiętrowy

dochód 3.000, cena 18.000, wpłata 14.500, sprzeda Sokołowski, Śniadeckich 52.

Repertuar kin bydgoskich:

KRISTAL: OLIMPIADA (Święto Narodów) I-sza część, pod wysokim protektoratem Min. Spraw Zagr. JWP. Min. J. Becka. Nadprogr.: Najnowszy Tygodnik Pata. Nieodwołalnie ostatni dzień. W sobotę „Olimpiada“ II-ga część.

LIDO: „Fortancerki“, premiera. W roli głównej: Bette Davis. Nadprogr.: Nowy tygodnik aktualności Pata.

APOLLO: „Obcym wstęp wzbroniony“ (Błędne drogi) z Katarzyną Hepburn i Ginger Rogers. Nadprogram.

MARYSIEŃKA: „Biały motyl“ z Sonią Henie. premiera i nadprogram. W niedz. o godz. 12,30 po raz ostatni „Znachor“. Ceny 25 i 54 gr.

KAPITOL ul. Marcinkowskiego 4: Dziś dwa polskie filmy: „Halka“ z Ladis Kiepurą i „Kochaj tylko mnie“.

BAŁTYK: „Walka z So- Dziś 2 filmy cowbojskie: „Łowca przygód“ i „Śmiertelni wrogowie“ z Ken Maynardem.

Lakiery Smok

trwałe tanie.

Poznańskie chrześcijańskie

do nabycia drogeriach, składach farb. (16809

Okazja.

Dom narożnikowy, 9 ubikacji, zajazd, stajnie, ogród, w tym pełen wyszynk i skład kolonialny w mniejszym miasteczku w Rynku, prowadzony przez 30 lat od zaraz na sprzedaż, bez długów. Cena według ugody. Oferty do Dzienuika pod „Restauracja“. (17761

Dom

nowy ze składem, elektrycznością, na sprzedaż. Cena podług ugody. Adres Dziennik. 17865

Zbożowy

interes sprzedam— wydzierżawię spichlerz II. piętr., nadaje na młyu. Drukarnia Powiatowa Świecie. (10404

Wilka (10405

sprzedam. Chopina 14.

1000 złotych

restaurację umeblowaną, prosperującą, (koncesją) natychmiast sprzedam. Ala Hawełka, Lidzbark. 17792

Sprzedam (17845

skład rzeźnicki z urządzeniem, w biegu z zapędem elektrycznym przy głównej ulicy w Świeciu n. W., sprzedam zaraz, cena wg ugody. Wiadomość Dworcowa 28.

Fortepian

(skrzydło) bardzo dobre sprzedam 1000 zł. Machaliński, Rakowiec, powiat Tczew. (17868

Westfalkę (17860

parownik do kartofli sprzedam. Wełniany Rynek 10—1.

Nożyce

nowe do blachy 5 m/m.

Motory

ropne 70]75 KM. sprzeda. Stachowiak, Pracz, pow. Wyrzysk. (17848

Dom 17879

przy rynku, dwoma składami, spichrzem, dochód 8 tysięcy rocznie, sprzedam za 60 tysięcy. Skład wolny, cena nie ostateczna. Rynek 6, Gniezno Tor.

Powózki

różnego rodzaju sprzedam. Hetmańska 25. (10423

Modele

odlewnicze do zrobienia oddam. Sw. Trójcy 28 m. 10. (17832

KUPNA

Kupię

bilardy piramidkowe. Oferty Dziennik Bydgoski **Gdynia** „Bilard“. (17770

Maszynowe (10408

nożyce do cięcia cienkiej blachy poszukuję. J. W. Borowski, Langiewicza 3.

Kupno

Nowy domek z ogródkiem. Oferty „J. P.“ filia. (10398

Każdą ilość

śliwek

i miodu pszczelnego

kupuje (17887

Dwór Szwajcarski

Bydgoszcz Jackowskiego 26.

POSADY POSZUKUJĄ

Panienka

młoda początkująca poszukuje posady do obsługi gości. Oferty filia pod „Uczciwa“. 10400

Młodszy (17852

handlowiec branży towarów kolonialnych hurt. i detal., dobre świadectwa. Józef Pazderski, Osiek n/Not.

Krawcowa (17851

szuka posady w dom. Oferty filia „Krawcowa“.

POSADY WOLNE

Kilku 17880

stolarzy przyjmie Sarnowski. Pod Blankami 45.

Potrzebny

czeladnik piekarski od 1. X. 1938 r. Piotr Ipczyński, Koronowo. 10357

Panna

przystojna do bufetu i obsługi gości potrzebna na dobrych warunkach. Restauracja „Ziemiańska“, Nakło n/Not. 17892

Młodszą

uczciwą przychodnią przyjmę. Ostrowski, Mazowiecka 26. (17861

Potrzebna

dziewczyna dziecka. Nowa 12, m. 2. 17864

Chłopiec

który pracował w stolarni potrzebny. Niegolewskiego 9. 17855

Dziewczyna

do dziecka potrzebna, Wawrzynowicz, Wzgórze Dąbrowskiego 11—1. (17856

Posługa

potrzebna. Mickiewicza 4, m. 6. (10420

Służąca

czysta, sumienna, potrzebna. Matejki 10—7. 10422

Książkową (17866

samodzielną bilansistkę przyjmie Wojciechowski, budowniczy, Pomorska 36.

Poszukuję od zaraz dzielnej, rutynowanej

ekspedientki

do obuwia, która byłaby równocześnie dysponentką. Zgłoszenia wraz z odpisami świadectw kierować do

„Poznańska Centrala Obuwia“

Zdzisław Mechliński, Łuck, Jagiellońska 34. (17889

Agentów 15370

do zbierania zamówień na portrety nowości „Semi-Email“ poszukuje na doskonałych warunkach Renesans, Kielce, Focha 14.

Młodszy

korespondent z ukończonym Liceum Handlowym, możliwie z praktyką i znajomością języka niemieckiego, poszukiwany do poważnego przedsiębiorstwa handlowego. Oferty uprasza się skierować do „Par“ Poznań, pod „57,273“. 17821

Trio

koncertowo-dancingowe z akordionem, humor, śpiew, od 1. X. potrzebne. Gastronomia, Swiecie n/W. Mały Rynek 3. (17763

Stolarz 17877

na forniery potrzebny. Wały Jagiellońskie 17, II.

Służącą 17867

z samodzielnym gotowaniem przyjmie Wojciechowska, Pomorska 36.

Uczciwa (10419

służąca z gotowaniem, natychmiast. Gdańska 16-12.

10 dekarzy

do dachówki zgłosić się zaraz. Hübner, Osie, pow. Swiecie. 17875

Pomocnik

krawiecki na duże sztuki, dobra siła potrzebny. Matejki 12. 10410

Szofer

potrzebny od zaraz. Chwytowo 8, m. 12. (10411

Chłopiec

do posyłek, ukończonych 18 lat, dobrze polecony potrzebny. Zgłoszenia „Goniec“ do filii Dziennika. (10396

Naszych Szan. Czytelników

prosimy uprzejmie przy zamówieniach oraz zakupach jakoteż przy nadawaniu ofert na ogłoszenia podane w naszem piśmie, powoływać się zawsze na **„Dziennik Bydgoski“!**

Cena w tej rubryce 1 wiersz 50 gr

1 pokojowe:

kuchnia. Farna 6.

Mieszkanie 10406

na Bielawkach 4 pokojowe. Zgłoszenia Jary 5.

2 pokoje

kuchnia z wygodami, słoneczne, wynajmę czynsz roczny. Godz. 3-6. Polakiewicz, Curie Skłodowskiej 16. (17854

2 pokoje

częściowo urządzone, dla 3 panów, utrzymaniem lub bez, wynajmę. Warszawska 17—4. 19425

MIESZKANIA SZUKA

Szukam

pokoju kuchuią, płacę pół roku z góry. Oferty Dziennik pod „F. W.“ (17858

1—2

pokojowe mieszkanie poszukuje urzędnik. Oferty filia „L. S.“ (10418

DZIERŻAWY

Składnicę węgla

najchętniej blisko dworca, wydzierżawię. Zgłoszenia Dziennik „Składnica“. (17828)

Rzeźnictwa

poszukuję bez urządzenia. Oferty filia Dziennika pod „Próżny“. (10412

Warsztat

pokój kuchnia do wynajęcia. Czerska 3. (10424

Ubikacje

nadające się specjalnie na warsztat stolarski z obróbką drzewa na miejscu do wynajęcia. Grunwaldzka 65 wł. Fons. 17886

POKOJU POSZUKUJĄ

Osoba

z towarzystwa poszukuje pokoju czystego, spokojnego, ludzi kulturalnych. Filia „Solidna“. 10043

Starsza

samotna, szuka pokoju do 15 zł. Zgłoszenia do Filii, „Starsza“. 10411

Pokój (10373

umeblowany do 15 zł pod „Skromna“ filia Dzien.

Pokój (17802

kuchnią śródmieściu, dzierżawa rok z góry. Oferty Dziennik „E. F.“.

POKOJE WOLNE

Gimnazjastę (17883

wezmę na wspólny pokój od 1.X.38. Gdańska 127, m. 2.

Pokój

z balkonem, umeblowany, słoneczny do wynajęcia. 20 Stycznia 22, m. 3. 10403

Pokój

utrzymaniem. Cieszkowskiego 8—1. 10416

Umeblowany 10406

komfortem. Staszica 1-4.

Pokój

Floriana 3/3. 10402

Pokój

umeblowany dla dwóch osób z utrzymaniem lub bez. Gimnazjalna 6, m. 4, przy Pl. Wolności. (15927

RÓŻNE

Wieczorek

towarzyski w Ziemiańskiej Dworcowa 24, który wypełni miła pogawędka przy filetach sarnich, kuropatwach, kołdunach, flaczkach, nóżkach, kiszkach. Piwa z beczki. 10426

Poszukuje

się spólnika(czki) możliwość ożenku, z gotówką 400 zł, celem objęcia natychmiast rentownego składu. Wiadomość Dziennik. (10417

Reperacje

wózków dziecięcych wykonuje Wasielewski, Dworcowa 41. 16887

POŻYCZKI

6000 złotych (17878

poszukuję na gospodarstwo prywatne na pierwszą hipotekę. Leon Wojtacki, Kozłowo pow. Grudziądz.

ZGUBY

Zgubiłam

w czwartek, dnia 22 bm. między godz. 8,30 a 9-tą rano od f-my Matthes — skład mebli do ul. Sniadeckich, torebkę firmy Be-De-Te z zawartością zamka błyskawicznego i kolorowej gumy. Znalazca proszony jest o oddanie do ekspedycji Dziennika Bydgoskiego ul. Poznańska. (17859

Zgubiono (1788

2 bloczki biletów podróży do Berlina w drodze: 20 Stycznia, Libelta, Gimnazjalna, Park, Parkowa. — Za wynagrodzeniem oddać w Orbisie, Dworcowa.

MATRYMONJALNE

Panna

sympatyczna, lat 26, na posadzie samorządowej, posiadająca pewną ilość gotówki, pozna urzędnika religijnego o dobrym charakterze, najchętniej kolejarza. Poważne oferty z fotografią pod „Ciemno blondynka“ do Dz. Bydgoskiego. (17873

MIŁE ZŁEGO POCZĄTKI.

— Niech pan będzie spokojny, oni porozumiewają się tylko między sobą, który ma pański bagaż zanieść do numeru.

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 70 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,20 zł, na dalszych stronach 1,00 zł. za milim. 1 łam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20 % zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych, 50 % drożej jak w zwykłem dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy. Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za wiadomości z Gdyni i wybrzeża odpowiedzialna: Zofia Żelska-Mrozowicka w Gdyni; za kronikę toruńską: Roman Kobierski w Toruniu; za wszystkie inne działy: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.